ଓଡ଼ିଶାରୁ ଓଡ଼ିଶାକୁ
ସଚିତ୍ର, ସୁରସ ମାସିକ ପତ୍ରିକା —

Narayan Acharya

ପ୍ରଥମ - ବର୍ଷ
ପଞ୍ଚମ ସଂଖ୍ୟା
ଫେବୃୟାରୀ '୪୯

ଶୁ.ହି. ଅଣା

କୁଙ୍କୁମ

Sadu Raybahadur

" ମାଛ ଧରିବାର ନାମ ନାହିଁ ଦେଖି କୁନିବୋଉ କହିଲା ତୁ ଃସ୍ଥାନରେ ଏପରି କିଆଁ, ତୁ ଆଉ ଓଦା ଜାମା ଶୁଖେଇ ଦେଲେ ଶୁଖାଉ ଥା'ଅ .... "

ଏ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲେଖକଗଣ

କୁମାରୀ ସୁଧାମୟୀ ଦାସ । କୁମାରୀ କୀର୍ତ୍ତି ପ୍ରଭା ଦେବୀ । କୁମାରୀ ବିମଳା ମହାନ୍ତି । କାନ୍ତକବି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ।
ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର । ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କିଶୋର ବଳ । ଶ୍ରୀ ନଟବର ପ୍ରଧାନ । ଶ୍ରୀ ସଦାନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀ ଭବଗ୍ରାହୀ ମିଶ୍ର । ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଚରଣ ଦାସ । ଶ୍ରୀ ହରିବନ୍ଧୁ ସାହୁ । ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଥ ।
ଶ୍ରୀ ଜ୍ଞାନଗୋପାଳ ପୁରୋହିତ । ଶ୍ରୀ ଶଶୀକାନ୍ତ ଦାସ । ଶ୍ରୀ ଧୀରେନ୍ ଦାସ । ଶ୍ରୀ ଦେବ ମହାପାତ୍ର ।
ଶ୍ରୀ ରତ୍ନାକର ନାୟକ । ଶ୍ରୀ ଧୀରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପାଣି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

– ପ୍ରତିଭାର ପାଇଁ ଚିତ୍ରାଙ୍କନ –

(୨)

(୩)

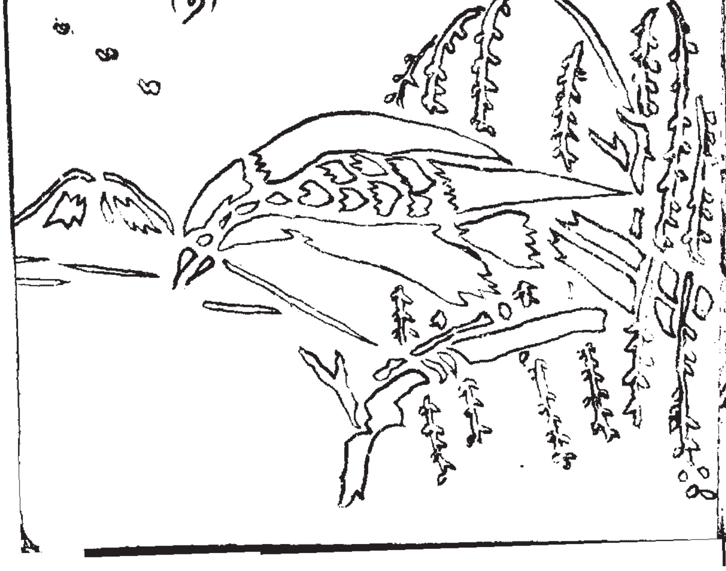

– କୁଙ୍କୁମ ବିଜ୍ଞାପନ –

ଚିଠି

ପ୍ରିୟ ପର୍ଣ୍ଣଶ୍ରୀ,

ମୁଁ ସର୍ବାନ୍ତକରଣରେ ତୋତେ ଆଶା ଦେଲି । ଯଦି ତୁ ସାମ୍ନାରେ ନ ଥାଉ ମୋତୁଁ ଅଧ୍ୟାୟରେ ଦାନ ପ୍ରଦର୍ଶ କରିବାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି ଦେଉ ତିଷ୍ଠୁ ଚାହୁଁଲେ ତୋତେ ଖୋଜିବାକୁ ପଡ଼ୁନାହିଁ । ମୋ ପାଖରେ ତୋର ସବୁ ପ୍ରାପ୍ୟ ରହିଯାଉଛି । ମୁଁ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁନାହିଁ ତୋତେ ସେଥିଏକାକୁ ବାତୋଳୁ ନିଜ୍ଜି ଶ୍ରଦ୍ଧା କରିବାକୁ । ତୋ ପ୍ରାପ୍ୟ ପ୍ରତିଆରେ କାହିଁକୁ ଦେଖି ଗାଳି ଦେବା — ମୋ ଭଳି ଗାପକୁ ତୁ ....

"ଶ୍ରୀ ଅର୍ଜୁନ"

ଆବଶ୍ୟକ

କୁଙ୍କୁମରେ ବିଜ୍ଞାପନ ସଂଗ୍ରହ ପାଇଁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ସହରରେ ଆମର ପ୍ରତିନିଧି ଆବଶ୍ୟକ । କେବଳ ଅଭିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ଇଂରାଜିରେ ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ —

ADVERTISEMENT MANAGER
KUMKUM
Post Box 5007,
BOMBAY 12

ଏଜେଣ୍ଟ ଲୋଡ଼ା

କୁଙ୍କୁମର ବିକ୍ରୀ ପାଇଁ ଏଜେଣ୍ଟ ନଥିବା ସ୍ଥାନ ମାନଙ୍କରେ ଏଜେଣ୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ । ଉପଯୁକ୍ତ କମିସନ୍ ଦିଆଯାଏ । ନିମ୍ନ ଠିକଣାରେ ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ ।

MANAGING EDITOR, KUMKUM
20, Tejpal Road,
BOMBAY 24.

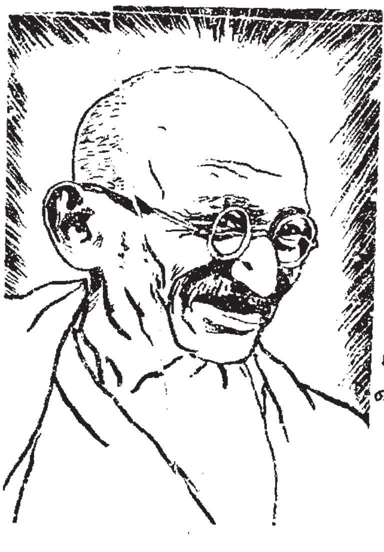

ପ୍ରକୃତ ଫଟୋ

ମହାତ୍ମା, ଜାତୀୟ ନେତାମାନଙ୍କ ଓ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଅଭିନେତା, ଅଭିନେତ୍ରୀ ମାନଙ୍କର କାମେରାରେ ଉଠା ଯାଇଥିବା ପ୍ରକୃତ ଫଟୋ (ବୁକ ବୁକ୍) ବିକ୍ରୀ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛି ।

• ଏଜେଣ୍ଟମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ କମିସନ ଦିଆଯିବ ।

ମୂଲ୍ୟ—
ବଡ଼ ୭½"×୩½" = ଟଙ୍କା ୦|୧୫
ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡ ସାଇଜ = ଟଙ୍କା ୦|୩
ଡାକ ମାସୁଲ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ।

F. C. D' COSTA,
175, Kalina, Santa Cruz
BOMBAY,

Digitized by srujanika@gmail.com

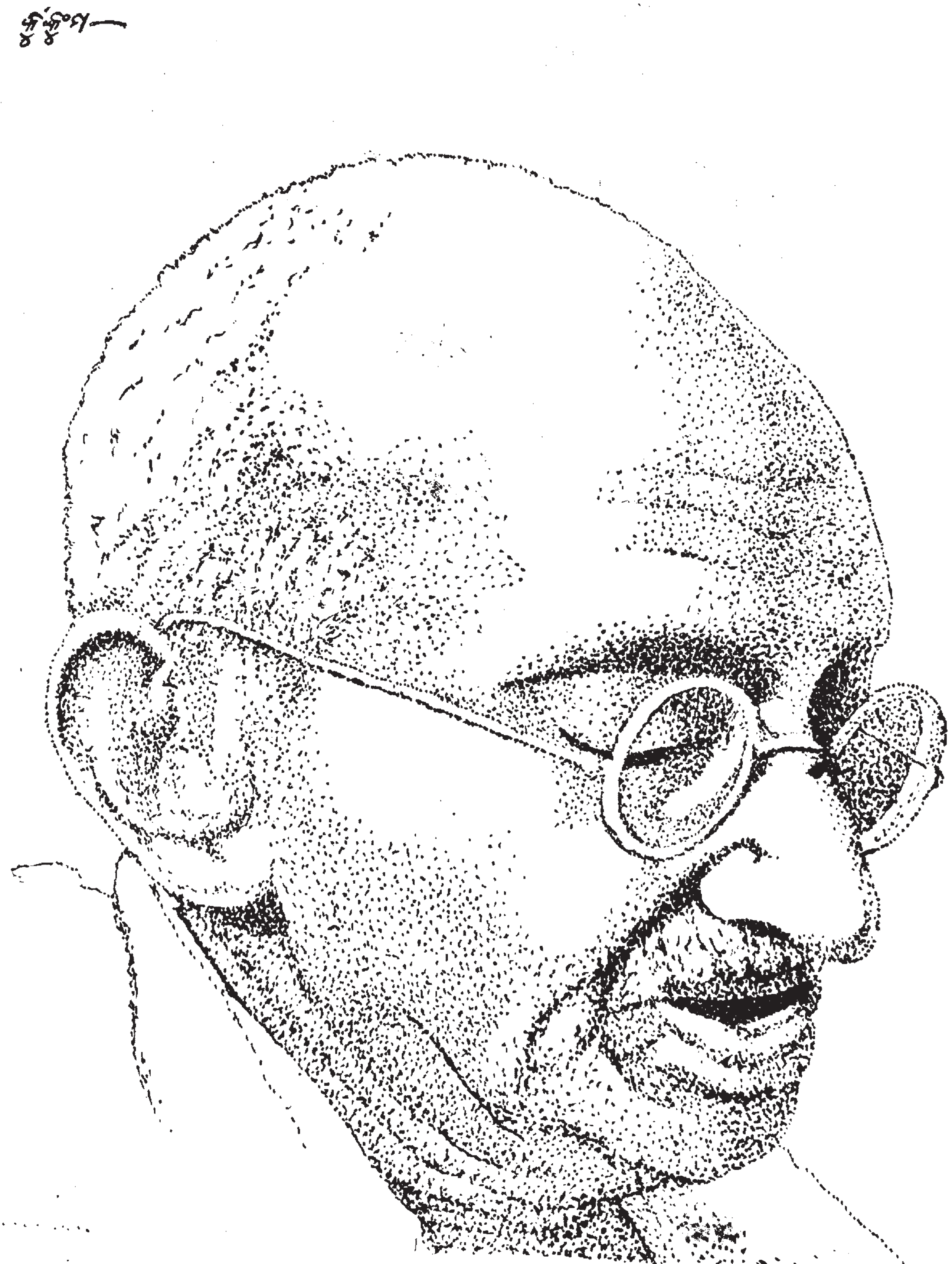

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶୁଣ ଆପଣଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ କହିବ

ଭାରତ ବର୍ଷରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବିଖ୍ୟାତ ପ୍ରକୃତ ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଜ୍ଞାନ ଅନୁସାରରେ ପରୀକ୍ଷିତ ଅନେକ ଅଛନ୍ତି। ଏହି ସଂସାରରେ ଆପଣଙ୍କର ଭାଗ୍ୟଚକ୍ରର ପରିବର୍ତ୍ତନ ବିଷୟରେ ଯଦି ଆପଣ ପୂର୍ବରୁ ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ତାହେଲେ ଏକ ପୋଷ୍ଟକାର୍ଡରେ ନିଜର ଠିକଣା ଲେଖି ଓ କୌଣସି ଫୁଲର ନାମ ଦେଇ ପଠାଇଲେ ଆମେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଗଣନାନୁସାରେ ଆପଣଙ୍କର ବାରମାସର ଭାଗ୍ୟ, ସୁଖ, ଶାନ୍ତି, ଜୀବିକା, ଉନ୍ନତି, ଧନ, ସ୍ତ୍ରୀ, ପୁତ୍ର, ରୋଗ, ନୂତନ ଆରମ୍ଭ, ମକଦ୍ଦମା, ପରୀକ୍ଷାରେ ସଫଳତା, ଲଟେରୀ, ଗୁପ୍ତଧନ ପ୍ରାପ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି ଆପଣଙ୍କର ଚିଠି ପାଇବାଠାରୁ ବର୍ଷକ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସବୁକଥା ବିଷଦ ଭାବରେ ଜଣାଇବୁ। ବର୍ଷକର ପ୍ରତି ମାସର ଫଳାଫଳ ୫୧। ରେ ଭି.ପି. ଦ୍ୱାରା ପଠାଇ ଦିଆଯିବ -ଡାକଖର୍ଚ୍ଚ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର। ଦୁଷ୍ଟ ଗ୍ରହ ଶାନ୍ତିର ଉପାୟ ମଧ୍ୟ ଜଣାଇ ଦିଆଯାଏ। ଆଶଙ୍କା ଦୂର କରନ୍ତୁ। ଥରେ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖନ୍ତୁ ଆମ୍ଭର ଜ୍ୟୋତିଷ ବିଦ୍ୟାରେ କେତେ ଜ୍ଞାନ ଅଛି। ଫଳାଫଳ ଠିକ ନ ହେଲେ ଦୁଇଗୁଣ ପଇସା ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ।

ପଂ. ଦେବଦତ୍ତ ଶାସ୍ତ୍ରୀ, ରାଜଜ୍ୟୋତିଷୀ, କର୍ତ୍ତାରପୁର (E.P.)

Pt. DEV DUTT SHASTRI, Raj Jotishi
KARTARPUR (E.P.)

ଆ: ବଣିକ

ଆମର ନୂଆ ଚାଲାଣ ଆମେରିକାରୁ ଆସିଥିବା ଫାଉଣ୍ଟେନ୍ ପେନ୍ ଗୁଡ଼ିକ ପାଇଁ ଏଜେଣ୍ଟ ଓ ଷ୍ଟକିଷ୍ଟ ଆବଶ୍ୟକ। ନମୁନା ଓ ସର୍ତ୍ତାବଳୀ ଏଜେଣ୍ଟି ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ଠିକଣାରେ ଇଂରାଜୀରେ ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ।

HOUSE OF COMMERCE (x/B),
74, G B Road, DELHI.

ରେଡିଓ ତିଆରି ବା ମେରାମତି କରିବା, ଡାକ ଟିକେଟ୍, ଫଟୋଗ୍ରାଫି, ଚିତ୍ରାଙ୍କନ, ମୁଦ୍ରା ସଂଗ୍ରହ, ମ୍ୟାଜିକ୍, ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରଭୃତି ପାଇଁ — ଯୋଗ ଦିଅନ୍ତୁ,

KHOSLA HOBBIES CLUB
Post Box No. 389, DELHI "

ଜୁବଲୀ ଅସଲି ହାତ ଘଡ଼ି

ସୁଇଜରଲାଣ୍ଡ ତିଆରି ଠିକ ସମୟ ଦେଉଥିବା ହାତ ଘଡ଼ି। ପ୍ରତ୍ୟେକ ୫ ବର୍ଷ ପାଇଁ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି - ଗୋଲ କିମ୍ବା ଚାରିକୋଣିଆ କ୍ରୋମିୟମ ଖୋଲ ୨୫। ଷ୍ଟେନଲେସ ଷ୍ଟିଲ ସୁପିରିୟର ୨୭।। ଟୋନାଉ କ୍ରୋମିୟମ ଖୋଲ ୫ ଜୁଏଲ ୨୨। ସୁପିରିୟର ୧୫ ଜୁଏଲ ୩୨। - ସମଚଉଡ଼ା ବଙ୍କା ଖୋଲ ୭ ଜୁଏଲ ୩୨। ଉନ୍ନତ ୩୮। -୧୫ ଜୁଏଲ ୪୦। ରୋଲ୍ଡଗୋଲ୍ଡ ଖୋଲ ୭ ଜୁଏଲ ୧୦ ବର୍ଷ ଗ୍ୟାରେଣ୍ଟି ୪୫। ରୋଲ୍ଡଗୋଲ୍ଡ ୧୫ ଜୁଏଲ ୬୫ ଉନ୍ନତ ୮୦। ଟ୍ରେଞ୍ଚ ଟାଇମପିସ ୧୮। ସୁପିରିୟର ୨୨। ୨୪। - ଡାକଖର୍ଚ୍ଚ ୧।୦ - ଯେ କୌଣସି ୨ ଟି ଘଡ଼ି ପାଇଁ ଡାକଖର୍ଚ୍ଚ ମାଫ ଏବଂ ଗୋଟିଏ ଆମେରିକାନ କଲମ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ ଦିଆଯାଏ।

JUBILEE WATCH Co.,
Post Box 12213,
CALCUTTA

ପାକିଲା ବାଳ କଳା କରନ୍ତୁ

ଆମର ବିଶେଷ ଆୟୁର୍ବେଦୀୟ ସୁଗନ୍ଧିତ 'କାଳ କାଳ ତେଲ' ବ୍ୟବହାର କଲେ ପାକିଲା ବାଳ ଚିରଦିନ ପାଇଁ ମୂଳରୁ କଳା ହୋଇଯାଏ - ମୂଲ୍ୟ ଏକ ଶିଶିକୁ ତିନି ଟଙ୍କା ଆଠଣା। ଡାକଖର୍ଚ୍ଚ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର। ୩ ଶିଶିକୁ ୧୦।। ପୂର୍ଣ୍ଣ ମୂଲ୍ୟ ପାଇଁ ଡାକ ଖର୍ଚ୍ଚ ମାଫ। ମିଳିଲା ନାହିଁ ତେବେ ଖର୍ଚ୍ଚ ପୂରା ଦାମ ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ।

VICTORIA COMMERCIAL Co. (K.B.)
AMBALA (INDIA)

ADVERTISEMENT RATES.

	Per insertion	Per Six insertions	Per Twelve insertions
COVER PAGES			
1st Cover (as much as available)	Rs. 150	Rs. 750	Rs. 1350
2nd & 3rd Covers each	Rs. 110	Rs. 550	Rs. 990
Do half page	Rs. 60	Rs. 300	Rs. 540
4th Cover	Rs. 120	Rs. 600	Rs. 1080
INSIDE PAGES			
Full page 9"x7½"	Rs. 60	Rs. 300	Rs. 540
¾ Page 9"x5" or 7½"x6"	Rs. 45	Rs. 225	Rs. 405
Half page or 1 column 4½"x7½" or 3½"x9"	Rs. 35	Rs. 175	Rs. 315
⅜ Page 9"x2½" or 7½"x3"	Rs. 25	Rs. 125	Rs. 225
¼ page or ½ column 3½"x4½" or 7½"x2¼"	Rs. 20	Rs. 100	Rs. 180
⅛ Page or ¼ column 3½"x2¼" or 7½"x1¼"	Rs. 10	Rs. 50	Rs. 90
Column inch 1"x3½"	Rs. 6	Rs. 30	Rs. 54

For further details write to:-

N. L. SHENAI, Advt Manager.

POST BOX NO. 6007
Bombay 12.

Digitized by srujanika@gmail.com

ସମ୍ପାଦକ - ଶ୍ରୀ ଦେବ ମହାପାତ୍ର
ପରିକଳ୍ପନା ସମ୍ପାଦକ- ଶ୍ରୀ ଧୀରେନ ଦାଶ ।

କୁମ୍‌କୁମ

ପ୍ରଥମ ବର୍ଷ • ପଞ୍ଚମ ସଂଖ୍ୟା
ଫେବ୍ରୁଆରୀ • ୧୯୪୯

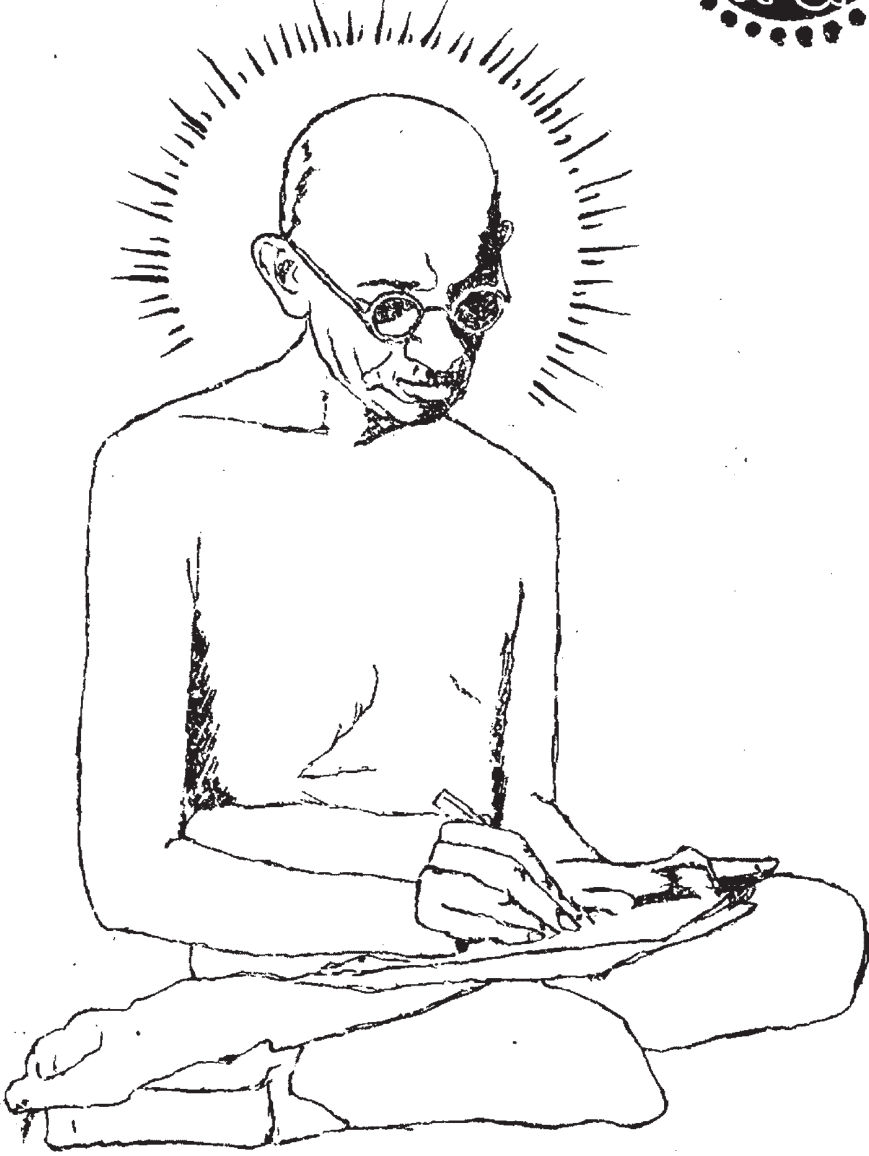

ଗାନ୍ଧୀଜୀ ଅମର ହୋଇଯିବାର ବର୍ଷେ ହୋଇଗଲା । ଗଡ଼ସେ ଗାନ୍ଧୀଜୀଙ୍କ ନଶ୍ୱର ଦେହକୁ ଗୁଳି କରି ହତ୍ୟା କରିଥିଲା କିନ୍ତୁ — ଆମେ ଏଥି ଭିତରେ ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାକୁ ହତ୍ୟା କରି ସାରିଲୁଣି- ତାଙ୍କର ନୀତିକୁ ପାସୋରି ସାରିଲୁଣି । ଦିନକୁ ଦିନ ଯେପରି ଭାରତରେ ଲାଞ୍ଚ, ମିଛ, ଜାଲ, ଜୁଆଚୋରି, କଳା ବଜାର ବଢି ଚାଲିଛି ଆଉ କେତେ ବର୍ଷ ଭିତରେ ଗାନ୍ଧି ବୋଲି କଣ ଥିଲେ ବୋଲି- ଲୋକେ ଭୁଲି ଯାଉଥିବେ ।

ଗାନ୍ଧୀ ଆମକୁ ଅହିଂସା ଅସ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ବ୍ରିଟିଶ ଭଳି ସାମ୍ରାଜ୍ୟବାଦୀଙ୍କୁ ଘଉଡ଼ି ସ୍ୱାଧୀନତା ଦେଇ ଗଲେ - ସେହି ମହାପୁରୁଷଙ୍କୁ ଆମରି ଦେଶ, ଆମରି ଯୁଗରେ ଆମେ କ୍ଷୁଦ୍ର ଲୋକ ଧନ୍ୟ ହୋଇଛୁ ତାଙ୍କର ପ୍ରତି କଣ କଲୁ !!

ଗାନ୍ଧୀ ଦେଉଳ, ଗାନ୍ଧୀମୂର୍ତ୍ତି ଆଜି ତିଆରି କରି ଆମେ ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତି ଜୀବିତ ରଖି ପାରିବୁନି । ଗାନ୍ଧୀ ଯେଉଁ ନିଶା ପସନ୍ଦ କରୁ ନଥିଲେ । କଂଗ୍ରେସ ସରକାର ଏହା ସମସ୍ତରେ ଚଳାଉଛନ୍ତି ନିଶ୍ଚୟ ଅତି ଦୁଃଖର କଥା ।

ସତ୍ୟ କାହିଁ ? ପରୋପକାର କାହିଁ ? ଅହିଂସା କାହିଁ ? ଗଠନ ମୂଳକ କାର୍ଯ୍ୟ କାହିଁ ? ସ୍ୱାଧୀନତା କାହିଁ ? ଗରିବର କଥା କିଏ ଶୁଣୁଛି ? ଧନୀକ ମାନେ ଦରିଦ୍ର ଗଣଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରି ଯାଉଛନ୍ତି । ଦେଶସାରା ଦେଖି ଶୁଣି ଏବେ ଗରିବ ନୀରବ ରହୁଛି ।

ହେ ବାପୁଜୀ,

ଆମେ ନିରୁପାୟ, ଆଜି ତୁମର ୧ ମ ଶ୍ରାଦ୍ଧ ଦିବସରେ ତୁମକୁ ହିଁ ଲୋଡ଼ୁଛୁ ।

●

୪ ମାସରେ ସମ୍ପାଦକଙ୍କର କଲେଜରୁ ଅନୁପସ୍ଥିତି ହେତୁ ଆସନ୍ତା ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶ ପାଇବାରେ ସାମାନ୍ୟ ବିଳମ୍ବ ଘଟିପାରେ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

Kumkuma 1(05)Feb1949 - 4

ଗାନ୍ଧୀ

ଶ୍ରୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ।

'ଗାନ୍ଧୀ-ଗାନ୍ଧୀ' କହୁଛି କାହାକୁ
ଯାହାକୁ ଦେଉଛି ଗୋଟିଏ ରୂପ !
ହାଡ ମାଂସରେ କୁହେତ ଗଢା ସେ –
'ଗାନ୍ଧୀ' ଯେ ଏକ ଅପରୂ-ଧୂପ !
ଯାହାରଭ ଯାର ମନୁଷ୍ୟ ଉଣ୍ଡ,
ଭାରତଟା ଯାକ ମୁଗ୍ଧ କରିଛି –
ସ୍ନିଗ୍ଧ କରିଛି ପାପ ଓ ଧର୍ମ !

ଜନ୍ମ ନାହିଁ ତା, – ମୃତ୍ୟୁ ନାହିଁ ତା'
ଅଜର ସେ ଏକ ରଶ୍ମି ରେଖା,
ଉଜଳି ଦେଉଛି ଦୀପ୍ତି ଯାହାର
ଲକ୍ଷ ଜନର ବକ୍ଷ ଏକା !
ଅକ୍ଷୟ ତାର କାହିଁରେ କାହିଁ !
ବିଶ୍ୱ - ବିଜୟୀ ଆତ୍ମା ସିଏ ଯେ
ଆଦି ନାହିଁ ତାର ଅନ୍ତ ନାହିଁ ।

'ଗାନ୍ଧୀ' ଯେ ଏକ ଜୀବନ ଆନନ୍ଦ
ମୂର୍ତ୍ତି ହୋଇଛି ଅମର ସ୍ୱରେ,
ହିଂସାର ଯାର ଲୋଡ଼ା ମାନବର
ଅନ୍ତର ତାରେ ଆପେ ଯେ ଜାଗେ;
ମରଣକୁ କରେ ଜୀବନ ଦାନ,
ଜୀବନ ଯାହିଁରୁ ଅଞ୍ଜଳି ଭରି
କରଇ ମୁକ୍ତି-ପୀୟୁଷ ପାନ ।

ଶାନ୍ତି, ସତ୍ୟ, ପୀରତି ଏ ତିନି
ଏକ ଆଧାରରେ ହୋଇଛି ତୁଳ,
ବିରଚି ନନ୍ଦନେ ମନ୍ତ୍ର ମହାପ୍ରାଣ
ବିଜୟ ସ୍ତମ୍ଭ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱ ତୁଳ !
ଧର୍ମ୍ମର ହେଉ ଅଭ୍ୟୁଦୟ
ଗାଇବୁ ବିଶ୍ୱ ଏ ମନ୍ତ୍ରମନ୍ତ୍ର
'ଜୟ ଜୟ ଗାନ୍ଧୀ ଜୟତୁ ଜୟ' ।

Digitized by srujanika@gmail.com

[illegible]

କୁମାରୀ ସୁଧାମୟୀ ଦାସ।

ଠିକ ଗୁମ୍ଫା ଉପରେ ପ୍ରଫେସର ଅଜିତଙ୍କ ଘର - ଦୋମହଲା କୋଠା। ତାରି ଉପରୁ ଆମ ଅନୁଷ୍ଠ କଲେଜ ଝିଅଙ୍କ ଏପନ ସୁନ୍ଦର ଦେଖା ଦିଅନ୍ତି - ପ୍ରାୟ ପ୍ରତି ଦିନ। କଲେଜ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଯାଉଥିବା ବେଳକୁ ସେ ଗୁମ୍ଫାରେ ଦେଖା କରି ଯାଉଛି। ପିଲା ମାନଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ କିଏ ଭଲ ଅଛି ଗାତ ଘାର ଦିଏ - ତୁମେ - ପିଲାଙ୍କ ହୃଦୟରେ ଏକ ଗୋପନ ସୁଖ, ଓ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଭାବନ୍ତି ଯେମିତି କିଏ ତାଙ୍କୁ କହୁଛି, "ମୁଁ ତୁମକୁ ଭଲପାଏ"। କିନ୍ତୁ କିଏ ତୁମି ସେପର ଏଠି ଦେବ ତା ଗୋପନ ରହସ୍ୟ ଜାଣେ, ତା ନାଁ କଣ କହୋଣି ଖୋଜିବାରେ ଲାଗିଗଲେ। କିଏ ଗୋଟିଏ କହିଦେଲା ସେ ସେହିଆ ପ୍ରେମକ ପାଇବାକୁ ଖୁସୁଛି। ତା ପର ଦିନ କେତେ ପିଲା ସେ ଝିଅ ମାସୁର ଥାଇ ଯାଇ ମୁଁ ମୁଁ ଦେଖିଛନ୍ତି ତାର ଠିକଣା ନାହିଁ। ସେମାନଙ୍କୁ କେହି ଜଣକୁ କହିଲେ ସେଥିରେ ପ୍ରତି ନର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛନ୍ତି - ତା ଆଗରେ ତାଙ୍କ ଦସ୍ତଖତ ଅଛି। ତାଙ୍କ ଦସ୍ତଖତକୁ ସେ କୁ ଆଗେ ଜାଣି ପସନ୍ଦ କରୁଥିଲା ହେବାକି।

ମୋର ଉପରେ ପିଲାମାନେ କଥାକର କିଏ ପରେ କୁଣି ରହିଲେ। ସେ ବୁଲି ଗଲେ ଏମାନେ ପଛରେ ଗଲିଲେ, ସେ ସିନେମା ଗଲେ ଏମାନେ ଗଲେ। ସେ ସାଥୀ ବୁଲାରେ ଗଲେ ଏମାନେ ମଧ୍ୟ ତା ପିଛା ଚାଲିଲେ। ସେ ଥରେ ଅଟା ପଛକୁ ବୁଲିଦେଲେ ଏମାନଙ୍କର ଜୀବନ ସୁପର୍ଣ୍ଣ ହୋଇଯାଏ। ପ୍ରତ୍ୟେକ ନିଜ ନିଜର ଛୁଟା ମନ୍ଦିରେ ଆସନ୍ତି - ନିଜ ପ୍ରେମ କଥା ଅନ୍ୟକୁ କହୁନ୍ତି ନି। ଏତିକି ବେଳେ ଲୁଚିକୁ ଝିଅର ପାନ ଦୋକାନୀର। କିନ୍ତୁ ଯାର ଆଗରୁ ଥିଲା ସାମାନ୍ୟ କିଛି ପ୍ରେଫେସର ଅଜିତଙ୍କ ସାହେବ ଆସିଲା ଦିନରୁ ତା ଦୋକାନରେ ଏତେ ଭିଡ ଯେ ପାନ ଟିଆରି କରିବାକୁ ସମୟ ପାଉନି। ଭଗବାନ ପ୍ରେଫେସର ଅଜିତଙ୍କୁ କୋଟି ପରମାୟୁ ଦେଇ ଥାନ୍ତୁ।

ବାର୍ଷିକ ପରୀକ୍ଷା ହେବ ନାହିଁ ବୋଲି ମନରେ କେତେ ଭାବୁଥିବା ଆଉ ଛୁଟି କେତେ ଦେଖିଲା ଯାଇଛ ବୃଦ୍ଧ ଥାଏ। କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଆସିବେ ବୋଲି ତାମାମ୍ କିଲ୍ଲାର ସାମ୍ନାପଟେ ପୂର୍ବମୁହାଁ ଘେରି ଯାଏ। କେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବୁ।

ସଭା ହେଲା ଆସିଲା - ସମସ୍ତେ ହୋଇ ଆସିଲେ କାରଣ ଆଉ ମୁଁ ଶୁଣାଯିବ ଦିଲ୍ଲୀରୁ କେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବାକୁ। ଆମେ ଠିକ ସମୟରେ ଆସିଛୁ ଏତିକି ବେଳେ ଦେଖିଲୁ ରବିଙ୍କୁ ଦେଖି ଆସୁଛନ୍ତି। କାହାରି କଥା ଶୁଣି ପାରିଲୁ ନାହିଁ - ସାହେବଙ୍କ ଦେହ କେମିତି ଅଛି, କେଉଁ ଭାଷାରେ ସେ କୋଟ ପିନ୍ଧି ଧଳା କେଉଁଠି କିଏ ହେଲେ ଶୁଣ ନାହିଁ, ତେବେ ଫେରିଲେ କାହିଁକି? ହଠାତ୍ କାହିଁ ଅନେକ ଦେଖିଲୁ ରବିଙ୍କୁ ଆଉ ସେହି ସ୍ୱର୍ଗରେ କଣ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଛନ୍ତି। ବହୁତ ଖୋଜିଲା ପରେ ଦେଖିଲେ ସେ ଦୀର୍ଘ ପଥରେ ସେପରି ଏକ ଜୁଳୁଜୁଳୁ ଦେଖି ହୋଇ ଯାଉଛି। ଅନ୍ଧକାର ରାସ୍ତାରେ ଲଣ୍ଠନ କେମିତି ଷ୍ଟେସନ ହାତ ଧରି ଯାଉଛି।

ଆମେ ଅନ୍ଧକାର ଆଡ଼ି ଦେଖିଲୁ କେତେ ଝିଅ ପିଲା ପ୍ରେଫେସର ଅଜିତଙ୍କ ପରଖାଣ ବୋଲ ଉପରେ ବସିଛନ୍ତି। ପଚାରିଲି, "ତୁମେ ସବୁ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବାକୁ ଯିବ ନାହିଁ କି?"

ଉତ୍ତର ଦେଲେ, "କଣ ଆଉ କହିବେ ନୀତିକଥା ବକ୍ତୃତା? ସେ ଯେଉଁ ଜିନିଷଟାକୁ ମିଳିବ କଣ? - ଏ ଆଡେ ବୁଲିଗଲେ ଏବଂ ଆତ୍ମାର ଶାନ୍ତି ମିଳିବ।"

ଏ ପ୍ରକାର ଉତ୍ତର ଶୁଣି ବଡ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା। ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଲୋକ ହୋଇ ଏମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତା ହୋଇଗଲେ! କେନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣିବାକୁ ମଧ୍ୟ କିଛି ଭଲ ଲାଗୁଛି। କଥା କଣ ଜାଣିବା ପାଇଁ ଆମେ ଟିକିଏ ରହିଗଲୁ। କହି ରବିଙ୍କ ମୁହଁରେ ଏ କଥା କେତେ ଦେଖିଲୁ କିନ୍ତୁ ଏମାନେ ..... ଏତିକି ବେଳେ ମାଷ୍ଟରଙ୍କୁ ମହୁକର ଦେଇ ରବିଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେପରି। ରବିଙ୍କୁ କଣ ପଚାରିବାକୁ ଯାଉଥିବି ଏତିକିବେଳେ ହଠାତ୍ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିନ ଉଠିଲେ। ରବିଙ୍କୁ

ମଧ୍ୟ ଆମକୁ କ ଶୁଣି ଗଲିଲେ। ସେଇଟା ମୋ ପ୍ରତି ଅବୋଧ୍ୟ ହୋଇ ରହିଲା - ଆମକୁ ଶୁଣି ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ ଝିଅ ଏବଂ ତାଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ଝିଅ ପ୍ରେଫେସର ଅଜିତଙ୍କ କୋଠରୁ ଚାହିଁ ଆମକୁ ହସୁଛନ୍ତି। ଆଉ ରବିଙ୍କ ସହ ଆମ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିନ ତାଙ୍କ ପଛରେ। ବୁଝିବାକୁ ବାକି ରହିଲା ନାହିଁ।

କୁଆଡେ କାହା ସାଙ୍ଗରେ କଥା କହୁଥିଲୁ, କିଏ କିଏ ଆଗେଇ ଆସନ୍ତି, ରବି ରବିଙ୍କୁ କିଏ ପାଖରୁ ନୀଳ ଭାଷାରେ କି ପ୍ରଶ୍ନ ପାଇଲେ କେଜାଣି ତାର ଅତି ନିକଟକୁ ଗଲିଗଲେ। ତା ପାଖରେ ପହଞ୍ଚିଲେ କିଏ ତାଙ୍କୁ ସୁଖ କୋଳରେ କୁଣ୍ଢେଇ ପକାଇଲା। ଆମେ ଆପଣ ଆଖିକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରିଲୁନି। କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପୁଣି କଣ ହେଲା କେଜାଣି ରବିଙ୍କ ଅଜ୍ଞାତ ପ୍ରେମଜାତ ମୁହଁରେ କୁଆଡେ ପଡି କିଏ ତାଙ୍କର ନିକ୍କଣ ଗାଲରେ ଜୋରରେ ଜୋରରେ ଦିଟା ଚାପୁଡା ବସେଇ ଦେଲା। କଥା କଣ?? ଆମେ ସବୁ ତାଙ୍କ ହୋଇ ଶୁଣି ରହିଯାଉ। ହାଁ ହାଁ କହି ସ୍ୱାଧୀନତା ଦଉଡି ଆସିଲେ। ପିଲାମାନେ କି କଲି ଗଲେ। କିଏ ସେତେବେଳକୁ ସୁଖ କୋଳରେ ଦୁଇହାତେ ଲାଗିଛି। ସ୍ୱାଧୀନତା ରବିଙ୍କୁ ଧରି ପଚାରି କହିଲା, "କେତେବେଳେ ଶୁଣୁଥିଲ ପକେଇଲ, ସାହେବ ବାବୁ! ଏଟା ପାଗଳାଟାଏ। ସେ ହିଁ ଝିଅ ବୋଲି ଗୋଟାଏ କଣ କେମାରୀ - ହେଉଛି। ସ୍ୱ କଥାର କିଛି ଠିକ ନଥାଏ। ମନ ବଦଳେଇବାକୁ ମିଳିଙ୍କୁ କଲେଜ ଘରକୁ ଏଥିପାଇଁ ବୁଲେଇ ଆଣିଥିଲି। ଆଉଣ କଲେଜ ପିଲା ହଇଚଇ ବାବୁଜୀ - ପାଗଳାଟା କଥା ଧରନ୍ତୁ ନାହିଁ - ଏ ସାର ଯିବ ବାଜିଲେ ଜାଣନ୍ତୁ ଶୁଣିଦେବି।"

ତା ପରେ ଦେଖିଲୁ କିଏ ରବିଙ୍କ ସହ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିନ ପୁଣି ହଠାତ୍ ମୋଡ଼ିଦେଇ ହୋଇ ବକ୍ତୃତା ଶୁଣି ଯାଉଛନ୍ତି - କାହାରି ମୁହଁରେ ଶବ୍ଦ ନାହିଁ।

"କଥା କଣ - ମୋ ଦିନରେ ... ... ଗୁଡି ଦେଲେ ଭଲ ହୁଅନ୍ତି - ... ... ନାହିଁ।"

Digitized by srujanika@gmail.com

କାନ୍ତକବି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ।

ଶ୍ରୀ ଦେବଅଧ - ଲକ୍ଷ୍ମୀ - ଦେବ ମହାପାତ୍ର ।

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଦେବପାଦ,

ଏକାଳେ କିମ୍ବା ନିତି ପ୍ରୀତ ଲେଖୁଛନ୍ତି ମୋ ଦେହ

ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ପ୍ରାୟ ଦେଶ୍ୱାଭକ୍ତ ମନ ବିନ୍ଦୁ ଓ ଶାନ୍ତି । ଏମିତି ଅଛି,

ବନ୍ଧୁ ଅଛି । ପ୍ରଣାମ ଜଣାଏ ଆସି । ....

"ଦେଶ ଭଳି, ଜନ୍ମଭୂମି ତୁମେ ତୋଳି" - ତୁମ୍ଭର ଏହି କବି ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତ । କେବଳ ବନ୍ଧୁମାନେ କହନ୍ତି ଦୁର୍ଲଭ ସୃଷ୍ଟି ଭଳି ଜନ୍ମ ନେଇଛନ୍ତି ସେ, ସେ ସବୁ ଭଳି ସାଧନା ପାଇଁ ଗୀତ ସେ ଲେଖନ୍ତି କବିଙ୍କ ଯାହା ଜଣାନ୍ତି !! କିନ୍ତୁ ନାହିଁ । ତାଙ୍କ ସ୍ମୃତିରେ ମୋର ସେତିକି ଦିନର ସମୟରେ ମୁଁ ଦେଖିଛି ସେ ମାତ୍ର ଜୀବନ୍ତ, ଗୀତ ଗାଇବାର ସାଧାରଣ ଶକ୍ତି ନାହିଁ ତାଙ୍କର ନାହିଁ - ସେ କେବଳ ସେତିକି ମହାନ ରହିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆର ଜନସାଧାରଣ ସବୁ ବନ୍ଧୁକବିଙ୍କୁ ଜାଣନ୍ତି - ତାଙ୍କ ଦେଶ ନ ପଢ଼ି, ତାଙ୍କୁ କହନ୍ତି ତାଙ୍କ ଏତିକି "ସେ ମୋତେ ଆସୁ କହି ଆଉ ମୋର ବାପୁ ଠାକୁ" ଭଳି କେତେ କେତେ ଗୀତ ଆମେ ଗାଇ ଶୁଣିଛେ । ତାଙ୍କର କବିତା ତାଙ୍କର ରସରସିକ ରଚନା ପଢ଼ିଲେ କି ମନେ ହେବ ତାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ଓ ରସିକ ବ୍ୟକ୍ତି କେତେଟି ରଚିତ ସେତିକି ଅଥର୍ବ !! ସେ ଭଳି ପାରୁଛନ୍ତି, ଶୁଣି ପାରୁଛନ୍ତି

କାନ୍ତକବି

ଦେଖୁ ଲାଗେର କହି ଏକାନ୍ତରୁ ଜେଣୁ ଉଚ୍ଛ୍ୱାସ କିପାଇଁ । ସେହିପରି ତାଙ୍କର ସେମିତି ଅନୁସ୍ମୃତି । ରାତ ଗୁଡ଼ା ଯେ ଦେଖାଇ ପାରନ୍ତିନି କିନ୍ତୁ ସେଇ ଗୁଡ଼ା ଦ୍ୱାରା ଅସ୍ପୃଷ୍ଟ ସନ୍ଧିରେ କବିକୁ ଲାଗି ଯେ ବାଣୀ କହୁଛନ୍ତି ଓ ଦେଖୁଛନ୍ତି ଆମପାଇଁ ତାହା ଖୁବ କୌତୁକ ସାହିତ୍ୟ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ଆଧୁନିକ କବିତାର ପ୍ରଚଳନ କରିଛନ୍ତି କାନ୍ତକବି ବୋଧହୁଏ ପ୍ରଥମେ । ଆଧୁନିକ କବିତା, ଆଧୁନିକ ଗୀତ, ଆଧୁନିକ ଗଳ୍ପ, ଆଧୁନିକ ସାହିତ୍ୟ କହିଲେ ଆମେ ପ୍ରଥମେ ମନେ ପକାଉ କାନ୍ତକବିଙ୍କୁ । ଆଧୁନିକ ମାନଙ୍କୁ ଆଧୁନିକତା ଶିଖାନ୍ତି ବୃଦ୍ଧ ଓ ଅଥର୍ବ କାନ୍ତକବି - ଆଧୁନିକ ଦୁନିଆର ଅନୁଶାସନରେ ଥାଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଜୀବନ ବିତାଇବାକୁ ପଡ଼ୁଛି ।

କାନ୍ତକବିଙ୍କର ଜନ୍ମ କଟକର ବଂଶରେ । ପିଲାଦିନରୁ ସେ ଅଥର୍ବ ନୁହନ୍ତି । ପିଲାଦିନରୁ କବିତା କହିବା, ଗୀତ ଗାଇବା, ଅଭ୍ୟାସ କରିବା ପ୍ରଭୃତି ଆଡ଼େ ତାଙ୍କର ବିଶେଷ ଆଗ୍ରହ ଥିଲା । ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ପଢ଼ୁଥିବା ସମୟରେ ତାଙ୍କର ରଚିତ କବିତା ଦ୍ୱାରା ସେ ବ୍ୟାସକବି ଫକୀରମୋହନଙ୍କ ଭଳି ସେ କାଳର ବିଶିଷ୍ଟ ସାହିତ୍ୟିକ ମାନଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରିଥିଲେ । ବି.ଏ. ପାଶ କରିବା ପରେ ସେ ଓ ହୃଦୟପ୍ରୀତି ସହିତ ଦୁନିଆରେ ଜୀବନ ଆରମ୍ଭ କଲାବେଳକୁ ଅକାଳ ଠକି ପଡ଼ିଲା - ସେ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କଲିକତା ଯାଇ ବହୁ ଇଞ୍ଜେକସନ - ଦ୍ୱାରା ରୋଗର ପ୍ରତୀକାର କରି ରୋଗମୁକ୍ତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଆସ୍ତେ ଆସ୍ତେ ଶରୀର ଅଙ୍ଗ ଓକିଳିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲା । ପଙ୍ଗୁ ବୋଲି ସମାଜରେ ତାଙ୍କର ସ୍ଥାନ ରହିଲା ନାହିଁ । ଅତି ଆପଣାର ଲୋକମାନେ ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଦୂରରେ ରହିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ମନେ ମନେ ଘୃଣା କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ । କିନ୍ତୁ ଏଇ ପଙ୍ଗୁକୁ ପରିତ୍ୟାଗ କରି - ପାରିଲା ନାହିଁ ଓ ତାଙ୍କର ସମସ୍ତ ଭାର ନେବାରେ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲା ଜଣେ - ତାଙ୍କର ପତ୍ନୀ ! ଅନ୍ଧ କବିଙ୍କ ଭଳି ସ୍ତ୍ରୀ ଆଉ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦଙ୍କ ଭଳି ପୁତ୍ର ପାଇ ସେ ସୌଭାଗ୍ୟ କଥା - କିନ୍ତୁ ବ୍ୟାଧିଗ୍ରସ୍ତ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଅଭିଶପ୍ତ ଜୀବନ ପାଇଁ ଧିକ୍କାର କରିବାର ଅବକାଶ ନ ଦେଇ, ଅକ୍ଳାନ୍ତ ସେବା ଶୁଶ୍ରୂଷା ଦ୍ୱାରା ତାଙ୍କୁ ବଞ୍ଚେଇ ରଖି, ତାଙ୍କୁ ଖାଇବା, ଗାଧୋଇ, ବୁଲାଇ, ଶୁଆଇ, ଛୋଟ ପୁଆ ପରି ଯତ୍ନ ନେଇ ଆଜି ସେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମୀକାନ୍ତଙ୍କର ଯାହାକରି ତାଙ୍କୁ ଯେପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ କବି ସାହିତ୍ୟିକ, ଚିରସ୍ମରଣୀୟ କରାଇ ପାରିଛନ୍ତି ସେ ଆମ ଜାତିର ନମସ୍ୟ । କାନ୍ତକବି ଯଦି କାହାର ଦୟାରେ ଆଶା ରଖନ୍ତି ତେବେ ସେ - ତାଙ୍କର ଧର୍ମପତ୍ନୀ କେବଳ । ଗତ ୩୫ ବର୍ଷ ଧରି ତାଙ୍କର ସେବା କଥା ଶୁଣିଲେ ସେଇ ଭଦ୍ରମହିଳାଙ୍କ ପ୍ରତି ଆପଣା ଛାଏଁ ନଇଁ ଯାଏ ।

କବିଙ୍କର ଅତିଥି ହେବା ଦିନ କବିପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇଥିଲି । ତାଙ୍କର କିଶୋରୀ ଲଜ୍ୟା ଭଳି - ଦ୍ରୁତ ନିସ୍ପୃହ ସେବିକାଙ୍କ ପରି ସେ ଖୁବ କମ କଥା କହନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସରଳତା ଓ ହୃଦୟ ... ସେ କେତେ ଉର୍ଦ୍ଧ୍ୱରେ ତାଙ୍କ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ବୁଝିହୁଏ । ସେତିକି କଥା ମୋର ମନେ ପଡ଼ୁଛି । କାନ୍ତକବି ଏବଂ ମୁଁ ଖାଇ ବସିଥିଲୁ । କବିପତ୍ନୀ ... ଭଳି ପରଶୁ ଥିଲେ । କାନ୍ତ କବି ମତେ କହିଲେ, "ତମେ ଅଭ୍ୟାସ ପାରିବନି ... ପାଇଁ ଲୋକ ଆସିଲା ନାହିଁ - ଆମେ ... ।"

ମୁଁ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ... କରି କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି । କାନ୍ତ କବି କହିଲେ, "ତୁମେ ... ନ ଆସି ବରଂ ଭଲ କରିଥିଲ ମୋତେ ... ।"

ମୁଁ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନେଇଲି । କାନ୍ତକବି ପତ୍ନୀଙ୍କୁ - ଶୁଣାଇ ଶୁଣାଇ ମୋତେ କହିଲେ, "ତମେ ଜାଣିନ ଯେ ଆମେ ନିତି ଏମିତି

Digitized by srujanika@gmail.com

ଏତେ ସହଜ ସୁନ୍ଦର ଭାଷା ସେ ଆମକୁ ଉପହାର ଦିଅନ୍ତୁ । ସେ ଆଜି ସେଥିପାଇଁ ଏତେ ଆଗ୍ରହାନ୍ୱିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ସେଦିନ ମୋ ଆସିବାର କଥା ଲେଖିଥିଲ, ଆସିଲି ସେହି ସୁଯୋଗରେ ଆମର ଗୋଟିଏ ଦରବାର ଭୋଜନ ହେଲା । ସେହି ଯୋଗୁ କୁଣିଆ ବନ୍ଧୁ ଆସନ୍ତୁ ନ ଆସନ୍ତୁ, ତାଙ୍କରି ଅଭିନବ ସ୍ୱଭାବରେ ଆଉ ସୁନ୍ଦର ସୁଆଦ କରିବାର ଟିକିଏ ସୁବିଧା ପାଇ, ଯା କହିଲେ —" କବିପତ୍ନୀ ଦୁଃଖସୁଦ୍ଧି ଘରୁ ବାହାରି ଗଲେ । ସେ ବେଳେ ମୁଁ କାନ୍ତକବିଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେଉଥିଲି । ଦେଖିଲି ଗୋଟିଏ 'ମଉସିଆ' ଲୋକ ପାଇଁ ପ୍ରାଣ ଯାହାର ଭିତରେ କିପରି ଅନାବିଳ ଆହ୍ଲାଦ ଆଉ ସ୍ଫୂର୍ତ୍ତି ହେଉଛି । ବିଜୁଳି ପ୍ରକାଶ ଓ ଟେଲିଫୋନ ହୋଇଥିବା ସହରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କ ଶୁଭ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦ୍ୱାରେ ଥାଇ ଏମିତି ସୁନ୍ଦର ମିଳନର ସବୁ ସମୟରେ ଉତ୍ସବ ପାଉଛନ୍ତି କିପରି ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହେଲି । ସେମିତି ସଂସାରର ସୁଖ!

କାନ୍ତକବିଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀ ଆଲୋଚନା କରିବାକୁ ମୁଁ ଯାଉ ନାହିଁ । ସେପରି ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ । ମୁଁ କେବଳ ବର୍ତ୍ତମାନର ଜୀବିତ ସାହିତ୍ୟିକ ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ତାଙ୍କ ଭଳି ବହୁମୁଖୀ ପ୍ରତିଭା ସମ୍ପନ୍ନ ଲୋକ ଆଉ କେହି ନାହାନ୍ତି । ସେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ କି ଦାନ ଦେଇଛନ୍ତି ବିଚାର କରିବାକୁ ଗଲେ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ସେ କଣ ନ ଲେଖିଛନ୍ତି ? କବିତା, ଗୀତ, ପ୍ରବନ୍ଧ, ଗଳ୍ପ, ନାଟକ, ଉପନ୍ୟାସ, ସ୍କେଚ, ଜୀବନୀ, ସମାଲୋଚନା, ପାଲା କେଉଁଥିରେ ସେ ହାତ ଦେଇ ନାହାନ୍ତି ଏପରି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର 'ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ', ଗଦ୍ୟରେ ଇଂରେଜୀ ଅନୁବାଦ ମଧ୍ୟ ସେ କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ନିଜ ଜୀବନର ସଙ୍ଗୀତ, କେତେ ପ୍ରେମମୟ ହାସ୍ୟରସ ଭିତରେ ଲେଖିଛନ୍ତି । ଯାହା ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କାହିଁକି ଯେ କୌଣସି ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଗର୍ବ ଦର୍ଶନ ହେବାର - ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପ୍ରକାଶ । କବି ଯେତେବେଳେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପଚାରୁଛନ୍ତି —

"ସବୁ ଅନ୍ତୁ କହିଛ କରି କେଉଁ ଯାତନା ଭୋଗାଉଛ ହେ,
ଯାହା ଦେଇଥିଲ ସବୁତ ନେଇଲ ଆଉ କଣ କି ଛଡ଼ାଉଛ ହେ ?
ସଂସାରରେ ମୋ କିଛି ନାହିଁ
ପାଇଁ ଯିବା ତୁମରି ପାଇଁ
ସକଳ ଭରସା ମୋର ତୁମରି ଛିଡ଼ି ଗଲା କି ଉଭାଉଛ ହେ ?"

ଏମିତି ପ୍ରଶ୍ନରେ ଭଗବାନ ଉତ୍ତର ଦେବାକୁ କୋଉଥିରୁ ଭାଷା ପାଇ ନ ଥିବେ ଏବଂ କାନ୍ତକବିଙ୍କର ଶକ୍ତିକୁ ଆଗରେ ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଯେଉଁ ଅନ୍ୟାୟ କରିଯାଇଛି ସେଥିପାଇଁ କୁଣ୍ଠିତ ହୋଇଥିବେ । ବିନ୍ଦୁ ପୋଖରୀରେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ଅଭିନବ ଏହି ଗୀତରେ ନିର୍ଭର ସ୍ୱଭାବ ପାଇଁ ମନ ପ୍ରାଣ ହୋଇଯାଏ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ ହାସ୍ୟ କବିତା ଯାହାକି ପ୍ରକୃତରେ ସେ କାନ୍ତକବି ଏ ଯୁଗରେ ଅପ୍ରତିଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱୀ ନିଃସନ୍ଦେହ । "ନବୀନର ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ନବଜାଗ" "ଛୁଞ୍ଚି" ନାମରେ ସେ ବହୁ ଜନପ୍ରିୟ କବିତା ସଂଗ୍ରହ - ପ୍ରକାଶିତ କରିଛନ୍ତି, ଏଥ ସାହିତ୍ୟରେ ଯାହାର ସ୍ଥାନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ।

କାନ୍ତକବି ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଜୀବନର ଘଟଣା କହୁଥିଲେ - ସେହି କଥା ଆଜି ମୋର ବିଶେଷ ଭାବରେ କହିବାର କଥା —

କାନ୍ତକବି କହୁଥିଲେ କଲେଜରେ ପଢୁଥିବାବେଳେ ତାଙ୍କର ଅନେକ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା ପରେ ଥରେ ବ୍ୟାସକବି ତାଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ସେତେବେଳେ ପଣ୍ଡିତ - ମୋହନଙ୍କର ଦାଣ୍ଡ ଥିଲା । ସେ ଦାଣ୍ଡ ଗୁଡ଼ାକ ପ୍ରଥମେ କାନ୍ତକବିଙ୍କର ପୁସ୍ତିକା ସମ୍ବନ୍ଧୀ ଆନନ୍ଦିତ ପ୍ରକାଶ କଲେ । ବ୍ୟାସକବି ତୁ ଆଜେ ସେମିତି ବାଙ୍କ ଯାଆନ୍ତି । ବ୍ୟାସକବି କହିଲେ "ଲେଖୁଥା ଯାହା ମନକୁ ଆସୁଚି ଲେଖୁଥା, ଏଥିରୁ କେତେ ସେଥିପାଇଁ ଲେଖାରେ ଯାହା ଲେଖ ତାହା ଉଡ଼ିଯିବ କିନ୍ତୁ ଯାହା ଖାଣ୍ଟି ସୁନା ତାହା ରହିବ" । ସେହି କଥା କହି କାନ୍ତକବି କହିଲେ ସେକାଳର ମୋହନ ବନ୍ଧୁ କବିତା, ଗଳ୍ପ, ପ୍ରବନ୍ଧ ଆଦି ଲେଖୁଥିଲେ କିନ୍ତୁ ବସି ରହିଲା ତାଙ୍କର ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକ କେବଳ । ସେହି ଘଟଣା ଆଉ ଏହି ଉପଦେଶ ମନରେ ରଖି କାନ୍ତକବି ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଭାବ ପ୍ରକାଶର ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରି ଚାଲୁଛନ୍ତି - ସମସ୍ତ ଲେଖା, ଯେଉଁଥିରେ ଯାହା ରହିବ ରହିବ ଯାହା ଯିବ ଯିବ ।

ମୁଁ କିନ୍ତୁ କାନ୍ତକବିଙ୍କ ସହିତ ଏ କଥାରେ ଏକମତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ଲେଖା ରହିବା ନ ରହିବାକୁ ଏକା ଦେବଙ୍କ ଲେଖାର ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଛାଡ଼ି ଦେବା 'କଦର୍ଯ୍ୟ' ଭଳି ହେଉଛି । କାହିଁକି ଲେଖା ହେଉ, କାହିଁକି ଲେଖା ନ ହେଉ, କିପରି ଲେଖା ହେଉ, କିପରି ପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ କିପରି ଲେଖା ଦରକାର, ଓଡ଼ିଆ ଜନସାଧାରଣ କିପରି ଗଳ୍ପ କବିତା ପଢ଼ିଲେ ବୁଝନ୍ତି କାହିଁକି କେଉଁ ପ୍ରଦର୍ଶନ ଯୋଗୁଁ ଏତେବଡ଼ ବିଷୟର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦୃଷ୍ଟି କୋଣରୁ ବିଚାର କରିବାର ଆମକୁ ଲେଖାର ଭାଗ୍ୟ ଉପରେ ଲେଖାକୁ ଛାଡ଼ି ଦେବାକୁ ପଡ଼ିବ ନାହିଁ ଏବଂ ବସି ରହିଲା ଭଳି ଲେଖା ଆଉ ସୃଷ୍ଟି କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବୁ ଏବଂ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାର ପନ୍ଥା ଅବଲମ୍ବନ କରି ଆମ ପାଇଁ ଉପଯୁକ୍ତ ହେବା ଭଳି ଗୋଟିଏ ପଥ ଅନୁସରଣ କରିବୁ । କାନ୍ତକବିଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ବିସ୍ତୃତ ସେ ଦିନେ । ସେ ଦିନେ ନିଶ୍ଚୟ ଜାଣନ୍ତି ତାଙ୍କର ସଙ୍ଗୀତ ଆଦୃତ ହେଉଛି ନା ଭୁଲ ଧାରଣା । ଗାଉଣିମାନେ ବସି ରହିବ ସେ ବିଷୟ ଧାରଣା କରି ପାରୁଥିବେ । ଲୋକଙ୍କୁ ଦଶାରେ ରଖିବା ପାଇଁ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶର ଆବଶ୍ୟକତା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତର ଆବଶ୍ୟକତା ଅତି ବେଶୀ । କାନ୍ତକବିଙ୍କର ଲେଖାସବୁ ସଂଗୃହୀତ, ଏକତ୍ରିତ ଓ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇ ନାହିଁ । କାନ୍ତକବିଙ୍କର 'ଜୀବନ ସଙ୍ଗୀତ' ପ୍ରକାଶିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବସାଧାରଣ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଆଜି ପାଇନାହିଁ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପୁସ୍ତକ ଓ ରଚନା ଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ସେହି ଦଶା ହୋଇଛି । ମୁଁ ଆଶା କରୁଛି କାନ୍ତକବିଙ୍କର ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ବୃଦ୍ଧିରେ ବିଚାରକ ନାହିଁ ଏକ ଭାର ସମ୍ଭାଳିବେ । କାନ୍ତ କବିଙ୍କ ପାଖରୁ ଆହୁରି ବହୁତ ଆମର ପାଇବାର ଅଛି । ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀର ଯଥାର୍ଥ କରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ।

ଶେଷରେ କାନ୍ତକବି ଓ କବିପତ୍ନୀଙ୍କୁ ଭକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ନମସ୍କାର ଜଣାଉଛି । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଠାରେ ଏହି ଦମ୍ପତିଙ୍କୁ ଦୀର୍ଘଜୀବୀ କରନ୍ତୁ ପ୍ରାର୍ଥନା ।

କବିପତ୍ନୀ

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଳ୍ପ—

ଅର୍ଘ୍ୟଦାନ

ଶ୍ରୀ ବାଳଗୋପାଳ ପୁରୋହିତ।

ପ୍ରେମ ନଈରେ ଅଧଗଣିଆ ବଣ୍ଟିଦେବାବେଳେ ସେ କି ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି ସବୁକୁ। ଦିନଯାକର ଖଟଣି ପରେ ଧଇଁକି ଯେତେବେଳେ ଯୋଗାନ୍ତରେ ସେଇ ବସ୍ତିର ଘର ଗୁଡ଼ିକର ଦୀପ ଜଳେ, ଦରଭଙ୍ଗା ମାଟିଭାଣ୍ଡର ଛିଦ୍ର ଦେଇ ଯେତେବେଳେ ନଈଶୋଷୁଆ ବାଟରେ ଆଲୁଅ ପଡ଼େ, ସେତେବେଳେ ପାଖ ଚେନ୍ନାଳି ଓ ପିପଳ ଗଛର କେରେଣ୍ଡୁ ଗଛର ଚିଁ ଚିଁ ଶବ୍ଦ ଭିତରେ କଥା ଫେରିଲା ମା ଆଡ଼ୁ ଜାବୁଡ଼ି ଧରିଲା ପରି କାନ୍ଦୁ ରିକ୍‌ସାବାଲାର ଛୁଆ କେତୁଟା ଚିତ୍କାର କରନ୍ତି "ମା, ପଖାଳ – ମା, ପଖାଳ…"

କଳା ମିଚି ମିଚି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଗୁଡ଼ି ଯାଉଥା ବେକକୁ କୁଞ୍ଚୁ ଚିହ୍ନିବାକୁ ଏକା କରି ଆସି ଦୁଆର ବନ୍ଧ ପାଖରେ ଠିଆ ହୁଏ। ଆଖିରେ ଗଭୀର ସାମ୍ନାରଟା ଚିହ୍ନିଲେ ଚେହେରା ପୋଛି କହେ "ମାନରେ ମା! ଛୁଆଗୁଡ଼ାଙ୍କୁ ପଖାଳ ଦେ ମା!"

ଚିହ୍ନ ଜାଣି – ଚିହ୍ନିଥାଏ ଏକା। ସାହି କୁଣ୍ଡରିରେ ଦେଲ ପଡ଼ାଏ। କିଏ କହିବ ସେ ଏଟା ଗୋଟାଏ ରିକ୍‌ସାବାଲାର ଟୋକି। କାଲି ଦଶଟାବେଳେ ଦେଖିଲେ ବେଶ ସେ ଡୁଲୁଥିଲା, ଆଜି ସେ ଯୁବତୀ – ଟୁଟା ଦିଆ କପଡ଼ା ତା ଦେହ ଛୁଉନି ନାହିଁ। କୁଞ୍ଚି କୁଞ୍ଚିଆ ଚିକ୍କଣ ବାଳରେ ତେଲ ଲଗାଇ ଅଳାଣି ଆଡ଼କୁ ବାନ୍ଧିଦେଇ ଖୋସାଟିଏ ମାରେ। ବାପ ପାଖରୁ ପଇସେ ଅଧେ ନେଇ କେଉଁ ପାଉଡ଼ର ଡବାଟେ କିଣିଥାଏ, କେତେଥର ଦିନେ ଦି ଦିନେ ଥରେ ତା ପାଟନା ମୁହଁରେ ବୋଳି ଦେଇ, ଆଖି ଦିଟାରେ ଦି ଟା କଜଳଗାର ଟାଣି ଦେଇ, ଗୁଡ଼ିଏ ଲୁଗାଟିକୁ ବେକକୁ ଯେତେବେଳେ ଟିକିଏ ଆଉ ଟାଣେ ତାର ଘରଯାକ କି କଣ ଆଣିବା ଲାଗି ବାହାରି ପଡ଼େ, ତା ଚେହେରା ଆଖିଟା ଏକେଇ ଦେଇଯାଏ ଦେଖିଲା ଲୋକ ପାଖରେ ଦେଇ।

ଯେଣ୍ଡି ଯେଣ୍ଡି ଟୋକାଗୁଡ଼ାଙ୍କ ପହୁଦିନ ପରି ପ୍ରେମ ସମ୍ପାଦେକ ମନ୍ଦିର ମୋଳ ମଝିପଥରେ ଛୁଆ ଟେକିବା ବେଳକୁ କମିଟି କରନ୍ତି। ମାନ ମୁହଁଟି ଟାଣି ପରି କରି ସେ ଆଡ଼େ ଦେଖି ନ ଦେଖିଲା ପରି ଚାଲିଯାଏ। କେତେଗୁଡ଼ିଏ ଜାଣି, ପିଠି ମଣ୍ଡ ଭିତରେ କିଏ ଗୋଟାଏ କହି ଉଠେ, "କି ମାନଲୋ ଛୁ! ଯାଉଛୁ ନା କଅଣ?" ମାନ ସିଆଡ଼େ ଦେଖି ନ ଦେଖିଲା ପରି ଆଗକୁ ପାଦ ବଢ଼ାଇ ବଢ଼ାଇ ଗୁଣ ଗୁଣ ହୋଇ ଗାଏ "ରଙ୍ଗିଆ ମନ ମନ…"

କୁଞ୍ଚୁ – ବିଦ୍ୟାରେ ହାତ ମାଟେ। ଛୋଟ ବେଳୁ ହୋଇ ଯାଉଛି। ଛୁଆ। ଦିନେ କମାଣୀ ଘଣ୍ଟା ଦେଲେ ଛୁଆ ଗୁଡ଼ାକ ଛଟ୍‌ଛଟ୍ ହୋଇ ଭୋକରେ – ମରିବେ। ସାନ୍ତ୍ୱନି ତେଣେ ଯେତେବେଳେ ପାହାଡ଼ କଟାକୁ ନଏ, ପଦ୍ମ ନଦିଆ କିଲୁଆଟେ ନେଇ ମହିରେ ତାର ଗୋଷ ପକାଉଛନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କୁଞ୍ଚୁ ନେଇ ପାହାଡ଼େ ପାହାଡ଼େ ବୁଲୁଥାଏ। ଗାଧୁଆ ଖାଇ ସ୍ତ୍ରୀଲୋକିଆ କଂସାରେ କଂସେ ପଖାଳ ଗୁଣି, ରିକ୍‌ସାର ମୁଠୁକାଠ ଧରି, ଭଡ଼ା ପେଟ ଚେଷ୍ଟା ଧରି ମାରି, ରିକ୍‌ସା ଟାଣିକୁ ଟଳି ଟଳି ଯାଏ। ସହର ରାସ୍ତାରେ ରିକ୍‌ସା ଟାଣିକୁ ଶୋନ୍ ଓଣାନ୍ ବାବୁଙ୍କ ସେ ଛୁଟେ – ଯାତ୍ରୀ, ଷ୍ଟେସନ, କଚେରୀ ଆଦିଡ଼ ଉପରେ —। ଘଡ଼ି ଘଡ଼ିକି ଦୁଇ ତିନିଟା ଟଙ୍କା ଆଣି ମାନ ମା ହାତରେ ଦେଇଯାଏ। ଘର ଭିତରେ କିଛି ରହେ ନାହିଁ।

ମାନର ମା ଆଉ ଆଉ କରି ତା ଶୋଇବାର କରେ। ଡାଲି ପସରାଟା ଧରି ସକାଳ ବେଳାଟା ବ୍ରାହ୍ମଣ ପଡ଼ାଟାରେ ବୁଲେ। ପାହିଲା ଚିହ୍ନ ମାନକୁ ଘରେ ଚୁଲୀ ଲଗାଇବା ଲାଗି କହିଯାଏ। ମାନ ଚଇଁଆ ଲାଜକୁ ଗୁଡ଼ିଟା ଚୁଲୀ ମୁହଁରେ ପୁରାଇ ଟିକିଏ ଶୁଖିଲା ପତ୍ର ଟାଣିଟା ତା ଉପରେ ଜୋର ଦେଇ ଥାଏ। ଚୁଲୀ କଣରେ ସଦା ଯୁଆ ଭୋଗା ପୁଞ୍ଜେ ଥୋଇଥାଏ। ଚୁଲୀ ଭିତରେ ପକାଇ ଭଙ୍ଗା ନଳୀଟାରେ ଯେତେବେଳେ ଫୁଙ୍କି ଫୁଙ୍କି ଆଖି ନାକ ପାଣି ଏକା କରେ – ଚୁଲୀ ଜଳେ ନାହିଁ ତଥାପି। କୁଣ୍ଡଳୀରେ ଭିଜୁଳି ହୋଇ ଓ ଲୁହରେ ଆଉଟାଉଟ ହୋଇ ଗୁରିଯାଉଥିବା ଛୁଆ ଗୁଡ଼ା ଟୁଡ଼ାର ଟୁଡ଼ାର ଉଡ଼ି ଛୁଟନ୍ତି। ମାନ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ପାରେନି – ଭଙ୍ଗା ନଳୀଟାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ, ଆଖି ନାକ ପୋଛି ପୋଛି ମୋଳ ଦୁଆରେ ଯାଇ ଠିଆ ହୁଏ – "ଯେଉଁ ଦରିଦ୍ର ମଣିଷ ମରିଯିବ"।

ଯାଉର ପେଇ ବଦମାସିଆ ଗୁଣୁଆଟା ଧାରେ ଧାରେ ଦୁଆର ଭିତରୁ ପଚାରେ। – "ମାନ ଜାଳୁଛୁ କିଲୋ! ନିଆଁ ଟିକିଏ ଦେବୁ।"

"– ଏ ରେ, ଚୁଲୀ ନିଆଁ ତ ଜଳୁ ନାହିଁ। ଏଇ ଘରେ ଆଜି ନିଆଁ ରହିଛି ଆଉ କେଉଁଠୁ ଲାଗି! ଏଣ୍ଟୁ କେ ଘରେ କଣ ଆସିବେ ଏହି ଯାଉ ନିଆଁ ନେଇ ଗୋଟାଏ ପିଇବା ଲାଗି। ଘଟିଛନ୍ତି ସେମାନ ଲାଗି ତ ମୁଁ ଟୋକ ଲୁହ ଲଗାଇ ବସିଛି!

ପାନ ପରେ କମରକୁ ଫେରିଯାଏ । ତା ପଛେ ପଛେ ଶୁକୁଆ ପଳେ ଯାଏ । ଡିଙ୍ଗି ଦେଇ ଦେଇ ଶୁକୁଆ ପାଣି ଭିତରେ ପଶୁଥାଏ ... "ପାନ, ତୁ ସବୁ କାନ୍ଦିବି କିଏ, କିଏ ନଣା ତୋର ଖାଇ ଯାଉଛି କି ?"

ପାନ ଖୁସି ହୋଇ କହେ "ତୁ ଏତୁ ପଳାଉଛୁ, ନା ଦେଖୁଛୁ !" ଶୁକୁଆ ତାକୁ ନେଇ ଯେତେ କିନ୍ତୁ ଚାଲେଇବାକୁ ଗଣି ପାରେନି ।

ସେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ର ଚିକଣ ହୋଇ କସ୍ତୁରିର ମେଲ୍ ଦୁଆରେ ଗଡ଼ୁଥାଏ ହସି ପାନ ଆଉ ତାର ପଛୁ ସଙ୍ଗାତ ମାନେ କୌଣସି କଥାରେ ହସି ଉଠନ୍ତି, ବିମଳା ଆଉ ଦେହ ଭାଙ୍ଗି ଉଠେ, "ଆସୁ ଆଲୁକୁଲା ମାନେ ଟିକେ ଲାଜ କରନ୍ତେ । ଭଦ୍ର ପଡ଼ାରେ ତାଙ୍କ ନାଁ ଟିକେ ଦୁର୍ନାମ କର । ପାନ ଏ କଥା ସମ୍ଭାଳିବା ଲୋକ ନୁହେଁ, ପରେ କଥା ଶୁଣାଇ ଦେଇ ବିମଳା ମାନଙ୍କୁ ଚୁପ୍ କରେଇ ଦିଏ । କ୍ୟାପର ସମାନା ଦେହକ ହୁଙ୍କାରେ ଦଳେ ପିଲାଙ୍କ ଭିତରେ ଆଉ ଥରେ ହସି ଫାଟିପଡ଼ ଲାଗିଯାଏ ।

ମୁକୁଳିଆ ହୃଦୟ ପାନ । ସେଥିପାଇଁ ଦୁନିଆ ଭିତରେ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିବାରେ ପାଏ ଆନନ୍ଦ । ଦୁନିଆର ରାସ୍ତା ପଥରେ, ଘରଟା ଗାଁରେ ଯାଇ ବସନ୍ତି ସେ ପାଏ ତାର ସ୍ୱପ୍ନର ଗୌରବ । ତାର ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ଚଳିଆ ଜୀବନରେ ସେ ସଭିଏଁଙ୍କ ଆଖି ମନକୁ ପ୍ରଶ୍ରୟ ଦିଏ ମନିପୁରିଆ ଯାହାର ହୃଦୟ ଥାଇ । ସେ ଯେ ଏତେ ଜଣଙ୍କର ଆଗରେ ଧନ ହୋଇ ପାରିଛି ଏଇ ଗୌରବକୁ ନେଇ ସେ ନିଜର ଦରିଦ୍ରତା ଜୀବନକୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଗରେ ନିସ୍ତୁର ଦେବାକୁ ଚାହେଁ, ସେଇଥିରେ ସେ ଭାବେ ଦୁନିଆ ଏଇ, ଯାହାଠାରେ ବିଜୟ ଏଇଠି । ଯାହା ଆଗରେ ହସି ଦେଇ, ଯାହାକୁ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ଦେଇ ଯାହା ଦିନରେ ଅଜାଡି ହୋଇ ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଦୁଃଖୀ ଜୀବନକୁ ଶାନ୍ତି କରେ । ଏଇ କାହାଣୀ ମାନେ ଦୁନିଆ ଭିତରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟର ଦୁନ୍ଦୁଭି ବାଜି ଉଠି ଥାଏ ସେ ।

ସେ ଦିନ ହୁଷ୍ଟୁ ଦେହ ମୁହଁ ଧୋଇ ଅନ୍ଧାରଟାରେ ନଈ ପାଖର ପାହାଚ ଚଢୁଛି । ଖୋଲିଲା ମୁହାଁରୀ ପାଖେ ଉଚ୍ଚରୁ ଉଚ୍ଚରୁ କହିଲା "ଜୀବ ଦେ.. ହୁଷ୍ଟୁ କିରେ, ଆରେ ନୁଁ ଶୁଣ, ପଡ଼ାଲୋକେ ନାନାପ୍ରକାର କହୁଛନ୍ତି ହୃଦୟକୁ ତୋର ଅନ୍ତରରେ ରଖ ... ହୃଦୟ ପଦାର୍ଥରେ ତୋ ଠାରୁ ବଡ଼ି ନାହିଁ..." ହୁଷ୍ଟୁ ବୁଝି ପାରିଲା ଯେ ହୃଦୟକୁ ମେଲ୍ ଛାଡ଼ି ଦେଇ ସେ ଭଲ କରିଛି- ତାପରେ ତା ମନରେ ପଶିଲା ହୃଦୟକୁ ଆଉ ରଖିଲେ ଭଲ ନୁହେଁ, ତାକୁ ବିଦା କରିବା କଥା ... ।

ମାସ କେଇଟା ଭିତରେ ପାନର ବିଭାଘର ହୋଇଗଲା - ନଈପାରର ପୋଖରୀ ଗଜଣିଆ ବସ୍ତିକୁ ପଛରେ ପକେଇ ପାନ ଚାଲିଗଲା ସ୍ୱାମୀ ସହିତ ଘର କରିବାକୁ ।

ସେ ଚାଲିଗଲା । ଜୀବ କହିଲା "ସେ ଗଲା ଜୀବନରେ ଗୋଟାଏ କଳଙ୍କ ରହି, ଜୀବନରେ କିଛିଦିନର ଗଉରର ଛାପ ରହି, ଲୁଚି ହୋଇ -ଗୋଟାଏ ନେଇ !"

ଆଉ କୌତୁକ କହିଲେ "ସେ ଗଲା, କିନ୍ତୁ ଦୁନିଆ ଉପରେ ଯେଉଁ ଉଜ୍ଜଳ ଚିହ୍ନଟାଏ ଦେଇ ଗଲା, ସେଇଟା ଛାଡ଼ିନି କି ମୁଁ ଲୁଚିବନି ।

●

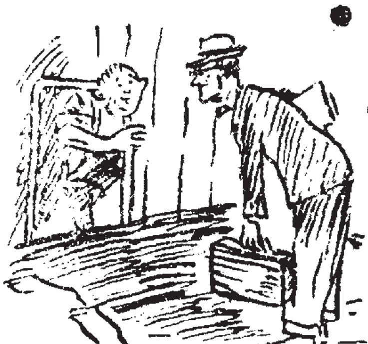

"ଏ ସାହେବମାନେ କେବେ କଣ ଲୋକ କାମ କରନ୍ତି ?"
"ଆଜିକାଲି ମିଲରେ ଆଉ କମ"
"ତା ହେଲେ ଆଜିକାଲି ଛୁଟି କରନ୍ତି"
"ନାହିଁ, ମାଲିକ ନ ଥିବାବେଳେ ସେମାନେ କାମ କରନ୍ତିନି"

ସ୍ୱପ୍ନ

ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କିଶୋର ଦାସ ।

୧.
ଶିଶୁ ସ୍ନେହି ଆସିଥିଲ କିଆଁ
କୁହୁକର କଣ୍ଠ ନିନାଦେ,
ମନ କାହିଁ କରି ଆଶାନ୍ୱିତ
ଗଲ କିପାଁ କିଆଁ ନିରାଶେ ?

୨.
ଆସିବାର ଥିବା ଥିବ ଥିଲ
ଗିଥା ଯଦି ଆନ୍ଦୋଳିତ ଚାର,
ଆଲୋକର ଗୋଲେ ନିଲ୍ଭ,
ହୃଦୟ ଯଦି ତିର ଅନ୍ଧକାର !

୩.
କେତେ ଥିଲି ନିସ୍ପନ୍ଦ ସ୍ୱପ୍ନ
ମନ ମୋର ନାହିଁ ଭାବିପାରେ,
ଶିଶୁ ଆସେ, ଶିଶୁ ଭୁଲିଯାଏ,
ଯାଉଛନ୍ତି ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ପ୍ରକାରେ ।

୪.
କେ ବୁଦ୍‌ବୁଦ୍ ଲହରି ଯାଏ ଖେଳେ
କେଉଁ ଦିନ ଖେଳେ ବିଲିଯାଏ,
ଭାଙ୍ଗି କରି ଅନ୍ଧକାର ଘନ
ତିଳେ ଭାଙ୍ଗି ଦୃଶ୍ୟ ଦେଇଯାଏ ।

୫.
ମାତ୍ର ଏହି ଜୀବନର ଦିନେ,
ଅନ୍ତରର ପ୍ରେମ ଭାବ ତାର,
କିନ୍ତୁ ମୋର ହୃଦୟ ଶାନ୍ତିରେ,
ଜାଣିଲେ ପ୍ରଶ୍ନ ମନ ପ୍ରାଣ ।

୬.
ରଙ୍ଗେ ଦୋଳ ଅଛି ଜୀବ ମୋର
ଦୋଳ ଅଛି ନବନୀ କଣ୍ଠରେ !
ଶୁଣିଲି ମୁଁ ନିଜ ଅନ୍ତରେ
ଦେହ ଥରେ ପ୍ରିୟତମ ସ୍ୱରେ ।

୭.
ଶୁଣିଛି ସେ ଶତାବ୍ଦ ପଥେ
ଶବ୍ଦ ତାର କୁହଟି ଆଲୋକ,
ଦୁଃଖ ତାର ଶୂନ୍ୟେ ମିଶିଅଛି
ଶୁଣୁଅଛି ମୋହର ସ୍ନେହେ ।

୮.
ସମୟରେ ଶୁଣିଲି ସୁନ୍ଦରୀ,
ଗୋଲି ତାର ସମୟ ଗଭୀର,
ସେଠି ନାହିଁ ପ୍ରସ୍ଥାନର ଛାୟା,
ଖେଳେ ମୁହିଁ ଦେଖି ଅମ୍ଳେୟା ।

୯.
ସମୟରେ ଜାଗିଲି ସେଦିନ -
ଏ ନୁହେଁ ମନର ରୂପ,
ଏ ଯେ ଏହି ନିଷ୍ଠୁର ନିଦାଘ
ଯାକି ଦେଖେ ପ୍ରଭାତ ମଧୁପ ।

୧୦.
ଭାବିଲି ମୁଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ,
ଆମେ ତାରେ ହୃଦୟ ଆଣେଇ,
ସବୁ ବୁଝି ଶୁଦ୍ଧ ପ୍ରଣୟ,
ଆମେ ଭାଙ୍ଗି ସୁଦୂର ଯାଇଁ ।

•••

•••

•••

୧୧.
ତାହାପରେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେଦିନ
ଶୁଣିଲି ମୁଁ ପ୍ରିୟତମ ମୋହର
ଏ ସ୍ୱପ୍ନ ଅବସାନ ପରେ
ଦେଖ ଆମେ ଜାଗିବା ଦୁହେଁ !

●

Digitized by srujanika@gmail.com

ଗଳ୍ପ—

ସୌରଭର ଶ୍ୱାସ ମୋର ଆସେ -

ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ରଥ ।

ରବିବାରର ନିସ୍ତବ୍ଧତା ପରେ ସୋମବାର ଦିନ ସକାଳର ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଯେପରି ମୁଖରିତ ହୋଇ ଉଠେ, ସେହିପରି ମୋ ଜୀବନରେ ...ତାର ଦୀର୍ଘ ଅବକାଶ ପରେ ଆଜି ସୃଷ୍ଟିର ସ୍ପନ୍ଦନ ହୋଇଉଠୁଛି । ...ତାର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ଯେତେଗୋଟି ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୋର ଜୀବନ ଉପର ଦେଇ ବହିଛି, ତାର ନୀରବତା ଭାଙ୍ଗି ଆଜି ମୋ ନିକଟରେ ବସିଛି-ତୁମି ।

ଆଜି ଏଇ ନଗ୍ନିକା ମୂଳରେ ଯେ କେତେଗୋଟି ସ୍ମୃତିର ସର୍ଜନା ପାଉଛି, ସେ ସବୁର କଳ୍ପନା କରିବାକୁ ଇଚ୍ଛାହୁଏ । ଯେଉଁ ତୁମି ...ମୋ ଠାରୁ ବହୁତ କିଛି ଦାବୀ କରି ବସିଛି, ଯେ ଆଜି ତା'ର ଜୀବନ ନିଜେ ଭାଙ୍ଗି ମୋର ସୁଖପାଇଁ ସମସ୍ତ ଅର୍ପଣ କରିଛି, ତାକୁ କେବଳ ...ପାଇବା ପାଇଁ ଭଲ ଲାଗେ ।

ତାହି ଭିତରେ ଦେଖ ମନେପଡେ ସେ ଦିନର ଶୀତଳ ସନ୍ଧ୍ୟା । ...ର କେତୁଦିନ ପାଇଁ ଅତିଥି ହୋଇଥାଏ ମୁଁ ସେଠାରେ । ସେ ...ର ତୁମି ଥିଲୁ କିଶୋରୀ । କ' ବର୍ଷର ପ୍ରଗଲ୍ଭ ବାଳିକା — ...ର ଜଟିଳତା ପାଇଁ ନିଜକୁ ସେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ନ ଥିଲୁ । ଭଲ ...ର କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ପାଇଁ ସମୟ ତାର ଆସି ନ ...। ତୁମି ଆର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଭଙ୍ଗିମା ତା ଆଖିରେ ଥିଲା ସୁନ୍ଦର — ଯୁଦ୍ଧି ...ର ସଂସାର ପରି କ୍ଷୁଦ୍ର ଓ ସରଳ । ଏହିପରି ଗୋଟିଏ ନିର୍ମଳ ...ର ପାଖରେ ମୋର ଜୀବନର କେତେଗୁଡିଏ ଚିନ୍ତା ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ...ରି ପକାଇବାକୁ ମୁଁ ଚେଷ୍ଟିତ ଥିଲି ।

ଏପରି ଗୋଟିଏ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ସେଦିନ ଟିପ୍ ଟିପ୍ ବର୍ଷା ...ଥିଲି ଗୋଟିଏ ଭିକାରୀ କିଛି ଭିକ୍ଷା ମାଗିଲା । ଅନାହାର କ୍ଲିଷ୍ଟ ଦୁର୍ବଳ ...ତାର ଶୀତରେ ପ୍ରକମ୍ପିତ ଆଙ୍ଗୁଳି ଧରି ଉଠୁଥିଲା କିନ୍ତୁ ସେଇ ବାଳିକା ତୁମିର ଏ ସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାକୁ ସମୟ ନ ଥିଲା । ସେ ଭିକାରୀଟିକୁ — ...ଲାଇ ଦେଲୁ । ଗରିବ କିଆଁ ଭିକାରୀ ହୋଇଥାଏ କ୍ଷୁଦ୍ର ମସ୍ତିଷ୍କ ତାର ...ସବୁ କଳ୍ପନା କରି ପାରି ନ ଥିଲା ।

ଭିକ୍ଷୁକଟି ଫେରିଗଲା — କିନ୍ତୁ ନିଃସହାୟ ଦୃଷ୍ଟି ତାର ମୋର ଏକ ...ର ପ୍ରାଣଟାକୁ ଆହୁରି ଦୁର୍ବଳ କରି ପକାଇଲା । ତୁମିର କଠୋର ବ୍ୟବ-...ରେ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଉଠିଲି ମୁଁ । ସେତେବେଳେ ମୋ ମୁହଁ ଉପରେ ସେ ...ଦେହସ୍ଥ ବେଦନା ନିସହାୟ ଭାବରେ ଚାହିଁ ଯାଇ ଶେଷ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ...ର ମୋ ସ୍ମୃତି ଭିତରେ ପୋତି ଦେଲା ।

କପୋଳ ଉପରୁ ତା'ର କେତେଗୁଡିଏ ଚୂର୍ଣ୍ଣ କୁନ୍ତଳ ସଜାଇ ଦେଇ ...ମୋର ମନେ ପଡିଲା, ଶ୍ରୀମତୀର ବ୍ୟବହାର । ଆଜି ଶ୍ରୀମତୀ ହୁଏତ ସେ ...ପରି ନିଷ୍ଠୁର ଭାବରେ ଭିକାରୀଟିକୁ ଫେରାଇ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତା । ଧନୀ ...ଘର ଝିଅ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷ ସମାଜର ଏ ଦାରିଦ୍ର୍ୟ ଓ ...ଦୁଃଖ ପାଇଁ ତା' ଆଖିରେ ମୁଁ ଲୁହ ଦେଖୁଛି । ଗୋଟିଏ ଛିନ୍ନ କୁନ୍ତଳର ...ଲୋକି ପାଇଁ ସେ ଦରଦୀ ହୋଇ ପଡେ । ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଏ ...ର ଏଇ ବିଶାଳ ଅନ୍ଧକାରକୁ ସେ ଅନୁମାନ କରି ପାରେନା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ଥିଲୁ ଅତି ସୁନ୍ଦର । ପ୍ରତି ପଦପାତରେ ଥିଲା ତାର ନର୍ତ୍ତନର ...ଣ । ଦୃଷ୍ଟି ଭଙ୍ଗୀରେ ତାର ମୁଁ ଦେଖୁଥିଲି ସହାନୁଭୂତିର ଦରଦ ।

ତା' କୈଶୋର ତାର ମୁଗ୍ଧ କରି ପାରିଥିଲା ମୋତେ । ମୋ ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦୁର୍ବଳ ମୁହୂର୍ତ୍ତକୁ ସେ ଚେତନାର କଷରେ ପାରିଥିଲା । ଜୀବନର ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାର ସାହାଯ୍ୟ ମୁଁ ଲୋଡିଥିଲି । ତେଣୁ ମୁଁ ତାକୁ କେବଳ ଭଲ ପାଇ ନ ଥିଲି, ତାକୁଇ ଆଦର୍ଶ କରି ମୋର ସାମଗ୍ରୀକ ଜୀବନଟାକୁ ତା'ରି ସ୍ରୋତରେ ଅନୁସରଣ କରିବାକୁ ସ୍ଥିର କରିଥିଲି । ମୋର ଜୀବନଟାକୁ ସେ ମଧ୍ୟ ବାନ୍ଧି ରଖି ପାରିଥିଲା । ସୃଷ୍ଟିର ସମସ୍ତ କୋମଳତା ଯେମିତି ସେ ମୋତେ ଦେଖା ଦେଉଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ କୈଶୋରର ପୂର୍ଣ୍ଣ ବିକାଶ ପୂର୍ବରୁ ସେ ବିଦାୟ ନେଇଛି । ଆଜ ତାର ସ୍ମୃତି ସବୁ ଆଜି ମୁଁ ପରଜନ୍ମର ବିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ପଡିଛି । ସେଥିପାଇଁ ନଷ୍ଟ ହୋଇଯିବାର ମମତା ନିକଟ ମୋର ଜମି ଆସୁଥିଲା । ଶ୍ରୀମତୀ ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ମୋର ଦୁର୍ବିଷହ ହୋଇ ଉଠିଥିଲା । ପୃଥିବୀରେ ବିଚ ଗୋଟାଏ ଜୀବନର ଦୀର୍ଘ ଭବିଷ୍ୟତ ପାଇଁ ଭୟ ହେଉଥିଲା । ଗୋଟାଏ ମୁହୂର୍ତ୍ତ ପାଇଁ ଯଦି ମୋର କଳ୍ପନାରେ ଶ୍ରୀମତୀ-ସ୍ଥାନ ଆନ କିଏ ଅଧିକାର କରି ବସେ ! ନା' କ୍ଷଣକ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ତାର ଅସମ୍ମାନନା କରି ପାରିବିନି, ତାର ଆନ୍ତରିକତାକୁ ପ୍ରତାରଣା କରି ପାରିବିନି । ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ଦୀର୍ଘ ଭବିଷ୍ୟତ କାମନା କରୁ ନ ଥିଲି । ଶ୍ରୀର - ମିଳନ - ପ୍ରତ୍ୟାଶୀ ମନଟା ମୋର ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ପରଜନ୍ମର ପ୍ରତୀକ୍ଷା କରୁଥିଲା ।

Kumkuma 1(05)Feb1949 - 10
Digitized by srujanika@gmail.com

ଅସମାପ୍ତ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ତୁମେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲ, "କଣ ଭାବୁଛ ବନ୍ଧୁ ଭାଇ? ତୁମର ଶାଣିତ ଶବ୍ଦ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଦେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ କଥାର ଅବତାରଣା କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଲି, "ତୋତେ ଏଇ ବୟସରେ କେତେ ବୁଝା ଥାଉରେ କିପରି କରି ଦିଆଯାନ୍ତା ତୁ ଏଣୁ ତାଙ୍କୁ ଏପରି ଘୃଣା କରି ପାରୁ?"

"ତୁମ୍ଭ ମୁଁ କିଆଁ ପଚ୍ଛୁ କାହିଁ ହେବି ନା!"

କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଳିକାର ଶାସନ ଭଲ ଲାଗିଲା. ଶୁଣ । ସେ ଶାସନ ମଧ୍ୟରେ ରୂପତାର ଅବକାଶ ନ ଥିଲା । ଅଭିମାନରେ ଭରା ନ ଥିଲା - ଥିଲା କେବଳ ସେତିକି କୋମଳ ସ୍ନେହର କ୍ଷୁଦ୍ର ଅଭିଯୋଗଟିଏ । କୌତୁହଳୀ ହୋଇ ପଚାରିଲି "ଆଉ କାହାକୁ କିପରି କହିବୁ?"

ବାଳିକା ସୁନ୍ଦର ତୁଳ୍ୟମା ନୂଆ ଅଧର ଉପରେ ଟାଣି ଆଣି ସେ ଉତ୍ତର ଦେଲା, "ତୁମକୁ"। ମୁହୂର୍ତ୍ତେ ତାର ଲଜ୍ଜାରେ ନଇଁ ପଡ଼ିଲା ଆଉ ଆସ୍ୟ ତୁଳସୀ ଉଦାସ ହୋଇ ଉଠିଲା ।

"ଓ ନାଁ! ଆଜି ତୁମେ ଏ କଣ କହୁଛ! କ୍ଷୁଦ୍ର ବାଳିକା - କିପରି ସୁନ୍ଦର ସେ ଦେଖାଯାଉଛି! ଜୀବନ ପାଇଁ ସେ ଏତେ ବଢ଼ିଛି କଣ!

କିନ୍ତୁ ତୁମେ କଥାରେ କରେଇ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତ ଦେଲି ।

କାହିଁକି କେଜାଣି ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ମୋ ଗୃହ ଓ ପଦକ ଶୁଣିବାକୁ ଶୁଣ ଭଲ ଲାଗିଲା । ଯିଏ ଏତେ ପୂର୍ବରୁ ମୋର ବାଳିକାର ଭବିଷ୍ୟତ ନେଇ ଚିନ୍ତା କରିବାକୁ ପ୍ରଥମ ବୋଧ ହେଉଥିଲା, ଓହିପରି ତାର ଭବିଷ୍ୟତକୁ ନିଜ ପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେଖିବା କଳ୍ପନା ମୋତେ ଆନନ୍ଦ ଦେଲା । ଯେଉଁ କଥା ପାଖୁଡ଼ିର ଯେତେ ଗୁଡ଼ିକର ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ମତେ ନିଶ୍ଚୟ କରି ପକାଉଥିଲା, ସେ କ୍ଷୁଦ୍ର ହାତଟିକୁ ତୁମ୍ଭ ଉପରେ ରଖି ଏକାନ୍ତ ନିଜର କରି ନେବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଲା । କିନ୍ତୁ ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଭାବନା ମନଟାକୁ ଅଧୀର କରି ପକାଇଲା । ସମସ୍ତ ଦୁର୍ବଳତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଝାଳାଇ ଆସିଲି । ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ଅବମାନନା କରି ପାରିବି ନାହିଁ ।

କିନ୍ତୁ ସେହିଦିନଠାରୁ ଦେଖୁଛି, ତୁମେ କିପରି ଉଦାସ ହୋଇ ପଡ଼ିଛ, ସମସ୍ତ ପ୍ରଗଳଭତାକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ମୋ ପ୍ରତି ଟିକିଏ ସମ୍ମାନ ହୋଇ ପଡ଼ିଛ।

ଦଶବର୍ଷର ବାଳିକା ତୁମର ଏ ପରିବର୍ତ୍ତନ ମୋତେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ କରି ପକାଉଛି ।

ସେହିଦିନଠାରୁ ଦେଖୁଛି ତୁମେ କ୍ରମଶଃ ଶୁଷ୍କ ହୋଇ କୌଣସି ଭିତରକୁ ଯାଉଛ । ଜୀବନ ତୁମର ବେଦନା ସେ ବୁଝି ନ ପାରି କିନ୍ତୁ କାହାରିକୁ ପ୍ରକାଶ କରିବି । ଯୌବନ ଏକ ଅଦ୍ଭୁତ ଯାଇ ତା ପ୍ରାଣରେ ଦେଖା ଦେଉଛି ମଧୁର ମାଧୁର୍ଯ୍ୟ । ସତେ ଯେପରି ଏ କେତେଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଫୁଲ ଫୁଟି ଉଠିଛି - ମୁଁ ମଧ୍ୟ ମୋର ଆଖିରେ ତା ଆଡ଼କୁ ଆକୃଷ୍ଟ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଦେଖୁଛି, ସତେ ଯେପରି ଶ୍ରୀମତୀର ଅଧିକାର ଆସି ଗ୍ରାସ କରୁଛି ତୁମକୁ । ଶ୍ରୀ ଓ ତୁମେ ଭିତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସେଥିପାଇଁ ମୋ ମନ ଭିତରୁ କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଲୋପ ପାଉଛି ।

ତୁମକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରି ପାରିବି ନାହିଁ । ତୁମେ ଭିତରେ ଶ୍ରୀମତୀର ସ୍ନେହ ମୁଁ ପାଉଛି । ତୁମର ପାଖରେ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ମୋର ଜୀବନକୁ ଅନୁଭବ କରୁଛି, ଯେତେବେଳେ ତୁମେ ନିଜକୁ ମୋଠି ଆଣିଛ । ସବୁଠି ଆଜି ମୋ ଜୀବନରେ କୌଣସି ସ୍ପଷ୍ଟ ମୀମାଂସା କରି ପାରିବି, ଯୋଗ ଶାନ୍ତି ପାଉଛି ।

ହଁ - ଆଜି ସେ ମୋର ଯୌବନ ଜୀବନର ପ୍ରେମ ଭରି ମୋ ନିକଟରେ ଆସି ଆଜି ସେ ତାର ନିଜକୁ ମୋତେ ଦେଇ ଜୀବନକୁ ରକ୍ଷା କରିବି । ମୋ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଅତୀତକୁ ସେ ସମସ୍ତ ତ୍ୟାଗ କରିଛି । ତୁମେ ଭିତରେ ଶ୍ରୀମତୀକୁ ପାଉଛି ଆନନ୍ଦତ ହୋଇ ଉଠିଛି । ତା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ନିକଟରେ ତାର ଦାବୀ ଉଠିଛି । ସେଥିପାଇଁ ଆଜି କେତେଦିନ ପରେ କିପରି ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି । ପିତାମାତା ଆଜି ଯେତେ ନିଜର କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଉତ୍କଣ୍ଠା ପ୍ରକାଶ କରିଛନ୍ତି, ମାତୃହୀନା ଏକମାତ୍ର ସନ୍ତାନ ହୋଇ ମୁଁ ଯେଉଁ ନିଷ୍ଠୁର ସମସ୍ୟାକୁ ଏଡ଼ି ଅନ୍ତର ତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଥିଲି ସେ ସମସ୍ୟା ମୋର ଆଜି ଉଦ୍ଭବ ହେଉଛି । ଅନ୍ତରରେ ଜୀବନର ସ୍ମୃତିଟିକକ ମୋ ନିକଟରେ ନଚି ଉଠିଛି । ତୁମେ ଶ୍ରୀକୁ ସୌଭାଗ୍ୟର ଆକାଂକ୍ଷା ଓ ପ୍ରସ୍ତୁତକୁ ସମର୍ପଣ କରିଛି ।

ତୁମେ ଖୁସି ହୋଉଛ । ଆଜି ମୁଁ ବୁଝୁଛି ଶ୍ରୀକୁ ମୋର ମୁଁ ଆଦ୍ର କରି ପାରିବି, ତାର ସ୍ମୃତି ପାଇଁ ତୁମକୁ ଖୁସି କରିବି । ଶ୍ରୀର ଶାନ୍ତି ଆସିବ ।

ତାର କେତେଦିନ ପରେ ——

କେତେଦିନ ପରେ ତୁମେ ଆଜି ପାଲିଙ୍କି ଚାଲି ଯାଉଛ । ମୋର ଶାନ୍ତି ତୃପ୍ତି ସୁଖ ଉପରେ ଗୋଟିଏ ଯାଉଛି ଭାବନାର ଅପୂର୍ବ ତୃପ୍ତି । ମାଆଙ୍କ ତାର ବିଦାୟ ପ୍ରାପ୍ତ ...

ଘୃଣା ମଧ୍ୟରେ କେତେବେଳେ ମୁଁ ଯାଇ ଶ୍ରୀମତୀର ଭଲପାଇବାକୁ ଲୋଡ଼ ... ହୋଇ ଉଠେ, ପୁଣି ସେତେବେଳେ ଅନୁଭବ କରେ ତୁମକୁ ଖୁସି କରି ପାରୁନି କେବଳି ତୁମେ ତାର ଅନ୍ତରର ସମସ୍ତ ଦୁଃଖକୁ ଶୁଣି ହସ, ଅଧରତା କଥା ତୁମେ ଦୃଷ୍ଟିରେ ମୋ ... ସେ କିପରି ତୁମ ପାଖରୁ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଲଜ୍ଜା କଲା । ମୋର ସ୍ମୃତି ଭୁଲାଇ ... ସେ ଭିତର କ୍ଷୁଦ୍ର ସଂସାରଟିକୁ ଲୋଡ଼ା ନେଉଛି । ତାର ଆଗରେ ବାହି - ... ଦାବୀ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ ମୁଁ ଅନୁଭବ କରୁଛି ମୋ ଜୀବନକୁ ତୁମ ସମ୍ବନ୍ଧ ... ଉପାଦାନ ମୁଁ ସଂଗ୍ରହ କରି ପାରିବି ।

ହଁ ଆଜି ତୁମେ ମୋର ପାଲିଙ୍କି ଚାଲି ଯାଉଛ କିନ୍ତୁ ପଛରୁ ମୋର ... ଦେଇ ଯାଇଛ । ମନେ ପଡ଼ୁଛି ମୋର ଏତିକି ଜୀବନର ସୁଖ କଥା ... ସୁନ୍ଦରିଆ ସ୍ମୃତିମାନ ମୁଁ କିପରି ଜାଣେ ନେ ଆସି ଆନନ୍ଦ ନେଇ । କିନ୍ତୁ କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଭିତରେ ଶ୍ରୀକୁ ଯେପରି ଦେଖାଯାଏ ଇଚ୍ଛା ମଧ୍ୟରେ ସେ ... ଆସି ଏକାଠି ଉଠେଇ ଦେଇଛି । ...... ଆଜି ମୁଁ ଭାବୁଛି ସତେ ... ତିନି ଶ୍ରୀର ବାଣୀ ଆଜି ମୋତେ ଯାଇ ଆସୁଛି! ମୁଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରେ ...

ନିଜେ ସେମାନେ ଶାନ୍ତି ହୋଇ ...

ମରଣଜୟୀ ବାପୁଜୀ

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଚରଣ ଦାସ ।

ଆଜି ଭାରତ ଭୂମି ପରେ,
କୋଟିଏ କଣ୍ଠ ଘୋଷିଏ ନାମେ ଦେବତା ଆରତି ତୋରେ (ଘୋଷା)
ବିଶ୍ୱେ ଯା'ର ଆତ୍ମା ପୂଜୀ ମନ୍ତ୍ର ପୂତ ଯା' କାୟା,
ହୃଦୟେ ଯା'ର ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ପ୍ରେମ ନାହିଁ ସଂସାର ମାୟା,
ସତ୍ୟ, ଅହିଂସା, ମୈତ୍ରୀ ଯା'ର ଅଟେ ଜୀବନ ଲକ୍ଷ୍ୟ,
ଜଗତ ହିତ ମଙ୍ଗଳ ଅର୍ଥେ ଉତ୍ସର୍ଗ ଯା'ର ବକ୍ଷ,
ସେ ବକ୍ଷରୁ ରକ୍ତ ଝରେ;
ମାଟିରେ ଲୁଟେ ମିଳନ ଯା'ର କ୍ରୂର ବ୍ୟାଧର ଶରେ ।୧।
ରୁଦ୍ଧ ହୃଦୟ ମନ୍ଦିର ଯାଏ ଜନତା କୋଳାହଳ,
ଭାରତ ମାତା କ୍ରନ୍ଦନ ସ୍ୱର କମ୍ପାଏ ଜଳସ୍ଥଳ,
ବିଶ୍ୱ ପ୍ରକାଶୀ, ବିଜୟୀ ବୀର, ଖୋଲିଛି ହୃଦ-ଦ୍ୱାର,
ଖୁଜିଛି କୋଟି ସନ୍ତାନ ଆଜି ଖୋଜନ୍ତି ଆତ୍ମା ତା'ର,
ତବ ହୃଦୟ-ବୀଣା-ସ୍ୱରେ,
ଶୁଣିବା କୋଟି ଆତ୍ମା ଯା' ଖୋଜେ ନାଥ ହେ ଆଜି ଥରେ ।୨।
ସଂସାର-ରଣ-ତାଣ୍ଡବେ ଥରେ ବଜାଅ ଶାନ୍ତି-ଭେରୀ,
ଲୁଣ୍ଠ ମାନବ ବକ୍ଷେ ଲୁହାଅ ବିଶ୍ୱ ପ୍ରେମର ବାରି,
ଘନ ଅନ୍ଧାରେ ସୁପ୍ତ ହୃଦି କିମ୍ବା ଅମର-ଜ୍ୟୋତିଃ-ରେଖା,
ନବୀନ ଶକ୍ତି, ନବ ପ୍ରେରଣା ଦେଉ ଜଗତେ ଦେଖା
ଭ୍ରାତୃତ୍ୱ-ବନ୍ଧନରେ,
ବାନ୍ଧ ମାନବେ 'ସମସ୍ତେ ଏକ' ଧ୍ୱନି ଉଚ୍ଚାରି କରେ ।୩।
ଆକାଶ ଲୁଣ୍ଠି ଦଳିତା ଆଜି ଉଠିଛି ଶୁଣୁ ପରି,
କାନ୍ଦନ୍ତି ଭକ୍ତ ଜଗତବାସୀ ନିତ୍ୟ ପଣିହରି?
ମାନବ ହତ କେଉଁ କି ବସି ଜୀବନେ ନିରବିଜ
ମାଟିରେ ଲୁଟେ ଜୀବନ ତବ ହେବକି ଶେଷେ ଲୀନ?
ଖୋଲିବକି ଆତ୍ମ ଥରେ
ଚିର ମୁଦ୍ରିତ ହେଲ କି ଯାହା ହିଂସ୍ର ମାନବ ତରେ? ।୪।
ହିଂସାର ତଳେ ମରିବ ବୀର, ମଣ୍ଡିତ ଯଶ-ମାଳେ
ମରଣ ଜୟୀ ହୋଇଛ ଆଜି ଅହିଂସା କରବାଳେ,
ଭକ୍ତ ଅଧାରେ ମିଶିବ ଯିବା ତବ ମାଟିର କାୟା,
ଶାନ୍ତି ତବ ରହିବ ଜୀବ ହୃଦୟରେ ଲଭ-ଛାୟା,
ତବ ଆତ୍ମା ବିଶ୍ୱ ପୁରେ
ରହିଥିବ ଚିର ଅମର ସଙ୍ଗୀତ ବିଶ୍ୱ-ବୀଣାର ତାରେ ।୫।

ଚିତା

ଶ୍ରୀ ଧୀରେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ପାଣି ।

ଦେଖରେ, ଦେଖରେ ସୁପ୍ତ ଭାରତୀ
ରାଜ ଘାଟେ ଜଳେ ଚିତା,
ଯେଉଁ ନିଆଁ ତଳେ ପାଉଁଶ ହୋଇଛି
ସ୍ୱରାଜ ଭାରତ ପିତା ।
ମରଣ ଫାନ୍ଦ କାଟିବ ପାଇଁ ସେ
ଛାଡି ଦେଇଥିଲ ଲହୁ,
ଲହୁଣୀର ସମ ଅସ୍ଥି ଧରି ସେ
ସାଧୁଛନ୍ତି ଶତ୍ରୁ ଦାଉ ।
ପୂତ ହୃଦୟରେ, ପବିତ୍ର କର
ଚିତା ତାର କରି ସ୍ୱର୍ଗ,
ଦଧିଚିର ସମ ଅସ୍ଥି ଦେଇଛି
ଲଭିଛି ସେ ମାସ ବର୍ଷ ।

ତୁମରି ଜଳିବ ଏପରି ନିଆଁରେ
ପଶୁରି କେବ କି ତ ହେଲି,
ଆକାଶେ ଉଡିବ ନଳାଗ୍ନି ଧାରେ
ଧୋଇ ନେବ ଘିନ ନଈ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ଶକୁନ୍ତଳା—

—ଶ୍ରୀମତୀ ନିରୁ ମହାପାତ୍ର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

କଳ୍ପନା ଓ ପ୍ରସ୍ମିତା

ଶ୍ରୀ ନଟବର ପ୍ରଧାନ, ବି.ଏ.

ନିଷ୍ଠୁର ବାସ୍ତବତାକୁ ପଛରେ ପକାଇ ମୁଁ କଳ୍ପନା ପଛରେ ଧାଇଁଥିଲି। ଯେଉଁଠି ପାଇବାପଣ ବେଶୀ ଆଶାଅଛ, ସେଠି କିନ୍ତୁ ମୋର ମନ ବେଶୀ ଲାଖିଯାଏ କରେ।

ପ୍ରଥମ ଯୌବନର ସମସ୍ତ ତେଜ ଦେଇ ମୁଁ କଳ୍ପନାକୁ ଭଲ ପାଇ ବସିଥିଲି। କଳ୍ପନା ନାରୀ - କଥା କହି ଜାଣେ। ମନ ଭୁଲାଇ ଜାଣେ। ତାର ଘନ ଘନ ବେଶ ପରିବର୍ତ୍ତନରେ ମୋର ଚଞ୍ଚଳ ମନ ଆହୁରି ଚଞ୍ଚଳ ହୋଇଉଠେ। ମୁଁ ଆଗେଇ ଗଲେ ... କଳ୍ପନା ଗଲେ ... ଆଗକୁ ଆଗକୁ। ପଥ ସରେ ନାହିଁ। ପଥ ଶ୍ରାନ୍ତି ଦୂର କରିବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି "ସୁନ୍ଦର କଳ୍ପନା, ମୁଁ ତୁମକୁ ପାଇ ପାରିବି ?"

— "କାହିଁକି ନୁହେଁ ?"

— "ତୁମେ ଏତେ ପାଖରେ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏତେ ଦୂରରେ ବୋଲି ବୋଧ ହୁଏ କାହିଁକି ? ତୁମେ ଯେତିକି ପାଖକୁ ଆସ ସେତିକି ଦୂରକୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ପରି କଣା ମନେ ହୁଏ କାହିଁକି ?"

ମୋର ଏ ପ୍ରକାର ଅଭିଯୋଗରେ କଳ୍ପନା ଲଜ୍ଜିତ ହେଲା ନାହିଁ। ତାର ମୁହଁରେ ରଙ୍ଗ ବଦଳି ଗଲା ନାହିଁ। ମୋରେ ମନ କିଣିବାକୁ ସେ ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତର - ଦେଲା ନାହିଁ ଯେ - "ନା - ନା ଭୁଲ କହୁଛ; ତୁମର ଖୁବ ପାଖରେ ମୁଁ। ତୁମ ଠାରୁ ଦୂରରେ ରହି ପାରେ ନା ପ୍ରିୟ!" କୋମଳ ଅଥଚ ଦୃଢ ସ୍ୱରରେ ତାର ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲା "ଯଦି ତାହା ହୁଏ ଯାତି କଣ ?"

ହୃଦୟ ମୋର ଭାଙ୍ଗି ଗଲା। ମୁଁ ଆକୁଳ ହେଲି - କେତେ ପଥର ହୃଦୟ ! କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ପ୍ରକୃତିସ୍ଥ ହୋଇ କଳ୍ପନାର ଚଞ୍ଚଳ କୁନ୍ତଳର ନର୍ତ୍ତନକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥିଲି। ପୁନର୍ବାର ସେ କହିଲା - "ମୋର ହୃଦୟର ବଳ ଅଛି, ଆଉ ହୃଦୟରେ ନିଷ୍କପଟ ପ୍ରେମ ଅଛି ସେ କେବେ ହେଲେ ଏପରି ସନ୍ଦେହ କରି ପାରେନା। ନିଜର ମନର ଆବିଳତା ଅପର ଉପରେ ଆରୋପ କରିବା ଠିକ୍ ନୁହେଁ।"

ମୁଁ ଦବିଗଲି। ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲି "ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି କଳ୍ପନା ପଛରେ ମୁଁ ଧାଉଁଛି ତାର କଣ କିଛି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ - ଖାଲି ସ୍ୱାର୍ଥପରତା ?" ବାସ୍ତବ ଜଗତ ସହିତ ତୁଳନା କରି ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ବସେ; ମନରେ କ୍ରିୟା ଆସେ - ହଁ, ତୋର ପାଇଁ ... କଳ୍ପନାକୁ ନେଇ ବିରାଟ ଇତିହାସ ଗଢେ ... ରାଜରାଣୀ, ରାଜକୁମାର ... ସ୍ୱର୍ଗଲୋକରେ କଳ୍ପନାକୁ। ପୁଣି ସୃଷ୍ଟି ଉତ୍ପତ୍ତି ଲୟ - ଧ୍ୱଂସାତ୍ମକ ହୁଏ। କଳ୍ପନା କଳ୍ପନାରେ ହିଁ ରହେ।

ଚଞ୍ଚଳ ମନା କଳ୍ପନା ତାର ଗତି ସ୍ଥିର କରି ପାରେ ନାହିଁ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ତା ପଛରେ ଧାଏଁ। ବିଭିନ୍ନ ବିଚିତ୍ର ରୂପରେ କଳ୍ପନାକୁ ମୁଁ ନିଜର କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ କିନ୍ତୁ ହୋଇ ଉଠେନାହିଁ। ଦୂର ଦିଗ୍‌ବଳୟରେ ମୁଁ ନିଜ ପାଖରେ କଳ୍ପନାକୁ ଠିଆ କରାଇ ମନେ ମନେ ଚିତ୍ର ଆଙ୍କେ ଓ ଖୁସି ହୁଏ .... କେତେ ସୁନ୍ଦର !!

କଳ୍ପନା ମୋର ଚିତ୍ରରେ ମୋର କଳ୍ପିତ ରଙ୍ଗୀନ ସ୍ୱପ୍ନ ଆଦର କରି ଗ୍ରହଣ କଲା ତଥାପି ତାକୁ ସେତେ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଚିତ୍ର ପାଉନାହିଁ। ତାର ଅନ ଭିଣ୍ଡ ବେଣୀ ମୋର ଆଖିରେ ଯେତିକି ମାଦକ ଦେଉଥିଲା - ତାର ଲୀଳାୟିତ ଅଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗୀରେ ମୁଁ ସେତିକି ପାଗଳ ହୋଇଥିଲି। ମୋତେ ପଛରେ ପକାଇ ଆଗକୁ ଚାଲିଯିବାର ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ତାର ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତାକୁ ମୁଁ ମୋର ଯୁବକ ସୁଲଭ ସରଳତାରେ କ୍ଷମା କରିଥିଲି। କଳ୍ପନାର ନିଷ୍ଠୁରତାର ସ୍ମୃତି ମୋର ପୁରୁଷ ହୃଦୟରେ ବହୁବାର ଆଘାତ କରୁଛି। ... କିନ୍ତୁ ? ନାରୀ ଦୁର୍ବଳତାର ଦୁହାଇ ଦେଇ ମୁଁ ନିଜକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିପାରି ଥିଲି। ମୋର ଏପରି ଉଦାର ବ୍ୟକ୍ତିତ୍ୱ ପଛରେ କିଛି ନ ଥିଲେ ବି କଳ୍ପନାକୁ ପାଇବାର ଅନନ୍ତ ପିପାସା ଯେ ଏହାର ମୂଳ କାରଣ ମୁଁ ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ବୁଝୁଥିଲି।

.... ତା ପରେ ଆସିଥିଲା ବିରାଟ ପରିବର୍ତ୍ତନ। କଳ୍ପନା ଗତି ଧାରା - ବଦଳାଇ ଫେରିପଡିଥିଲା। ମୋର ପଥ ରୁଦ୍ଧ କରି ଆଗକୁ ଯିବାକୁ ଦେଉନଥିଲା। ଯେପରି ଗାଲି ଦୌଡିବାରେ ସୁଖ ମିଳେ ନାହିଁ।

ବିବାହ ମଣ୍ଡପ ଉପରେ ବସି ଯେତେବେଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ବେଦମନ୍ତ୍ର ମୋର କର୍ଣ୍ଣ ଗହ୍ୱରରେ ଧ୍ୱନିତ ହେଉଥିଲା, ସେତେବେଳେ ବିବାହର ଶୁଭ ଲଗ୍ନ କଳ୍ପନା ନିଜେ ଗଢୁଥିଲା। ପ୍ରସ୍ମିତାକୁ ବଧୂ ବେଶରେ ସେ ସଜାଇ ଥିଲା ନିଜେ। ମୋର ହୃଦୟରେ ଦୁର୍ବାକ୍ଷତ ବନ୍ଦନର ଯେଉଁ ଆୟୋଜନ ସେଥିରେ କଳ୍ପନାର ହାତ ବେଶୀ। ତାର ମୁହଁରେ ଅପୂର୍ବ ତୃପ୍ତିର ଉଲ୍ଲାସ ଫୁଟିଉଠୁଥିଲା। କଳ୍ପନାର ପଛରେ ଦୌଡିବାର ଯେଉଁ ସ୍ୱୀକୃତ ପରିଶ୍ରମ ତାହାରି ପାରିତୋଷିକ ସ୍ୱରୂପ କଳ୍ପନା ପ୍ରସ୍ମିତାକୁ ମୋ ହାତରେ ସମର୍ପି ଦେଉଥିଲା। ସେଲା କଳ୍ପନାର ଗୋଲାପୀ ଅଧରରେ ଯେଉଁ ଚିର ପରିଚିତ ହାସର ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖୁଥିଲି, ସେଥିରୁ ମୁଁ ବେଶ ବୁଝିଥିଲି ସେ କେତେ ଗୌରବ ଅନୁଭବ କରୁଥିଲା।

...ତା ପରେ ଅପରିଚ୍ଛନ୍ନ ସୁନ୍ଦରୀ ପ୍ରସ୍ମିତା ବଧୂ ବେଶରେ, ମୁଣ୍ଡରେ ସିନ୍ଦୁର ଦେଇ ମୋର ବାପଘର ଘରର ପ୍ରାଙ୍ଗଣରେ ଅତି ସନ୍ତର୍ପଣରେ ପାଦ ପକାଇ। କିନ୍ତୁ କାହିଁ ... ପ୍ରାଣ ତ ତୃପ୍ତ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ। ନବବଧୂ ପ୍ରସ୍ମିତା ମଧ୍ୟରେ ମୁଁ କଳ୍ପନାର ଅନୁସନ୍ଧାନ କଲି। ଭାବିଥିଲି ପ୍ରସ୍ମିତା କଳ୍ପନାର ଅନୁରୂପ ଓ ଅନୁଗୁଣ ହୋଇଥିବ। କିନ୍ତୁ ମୁଁ ପ୍ରଭେଦ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ପାରିଲି। କଳ୍ପନାର କେତେ ଚଳେ ଚାଲୁ। ତାହିଁ କେଉଁଠି ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ନାହିଁ। ପ୍ରାଣ ମୋର କାନ୍ଦି ଉଠିଲା ....

ସେଦିନ ଶେଷ ସୂର୍ଯ୍ୟର ରକ୍ତିମାରେ ପଶ୍ଚିମ ଗଗନ ଝଲମଲ ହେଉଥିଲା। ନଗରର ପୂର୍ବ ଉପକଣ୍ଠରେ ଧୂମାୟିତ ଗୋଧୂଳି ଛାଇ ଯାଉଥିଲା। ପ୍ରସ୍ମିତା ମୋ ପାଖୁ ଅଦୂରେ ଦାଣ୍ଡଥିଲା ଯାହେଉ, ତାର ଆଖିରେ ପଡୁଥିଲା ଅଶ୍ରୁଜଳ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଥିଲା। ପୁରୁଷ ସୁଲଭ ସାନ ଦେଇ ମୋର ହୃଦୟ ଖୋଲି ପ୍ରସ୍ମିତାକୁ କହିଲି —

"ଜାଣ ପ୍ରସ୍ମିତା, ମୁଁ ତୁମ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତାରିତ ହୋଇଛି।"

"ମୋ ଦ୍ୱାରା ? ... ନା ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରତାରଣା କରୁଥିଲ,

"ନିଜକୁ ନିଜେ ପ୍ରତାରଣା କରୁଥିଲି ?"

"ନିଶ୍ଚୟ —, କହିଲା ସେ ସୁବିଜ୍ଞ ଭଙ୍ଗୀରେ ... କରି କିନ୍ତୁ କଣ ଶାନ୍ତି ପାଏ ନାହିଁ। ଅରୂପ ଦେବତାର ପୂଜା କରି କି ସୁଖ ମିଳିବ ? .... ତାର ଉପାସକ କାହିଁକି ଖୋଜେ ଅବିମୂର୍ତ୍ତ ଦେବତାଙ୍କୁ ମନ୍ଦିରରେ, ଗୀର୍ଜାରେ, ମସଜିଦରେ ......?

(ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ ୧୭ ପୃଷ୍ଠାରେ ଦେଖନ୍ତୁ)

Digitized by srujanika@gmail.com

ଚନ୍ଦ୍ରିକା

ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ଏମ୍.ଏ.

ନିଶୀଥର ଏତେ ପିଆସୀ ଚକୋର କହେ
ହେ ଚନ୍ଦ୍ରିକା ତୁମେ କାହିଁ ମୋତେ ବ୍ୟସ୍ତ କର
ଚକୋରୀର ଆଜି ଚେତନା ହଜାଇ ଯାଇ
ଆମ ଯୁଗଳରେ ପ୍ରଣୟ ଭିତାଇ ଧର ।
କଉମୁଦୀ ଶାଳି କିରଣ ଅଳସ ନୟ
କଇର ବିଥାଇ ଜାଣେ ନାହିଁ ମୁହିଁ କିଛି
ମୋତିର ଏକଲେ ସୁଖ ଭରି ଆଲିଙ୍ଗନ
ଧରଣୀ ଉପରେ ବିଥାଇ ସକଳେ ଧାନ୍ତି ।
ଗୋଲାପ ଆସୁଛି ଅଭିଯୋଗ କରେ ଶୁଣି
ତୁମେ କିମ୍ପା ଏତେ ଶଠ ସଯତନ ସତେ
ଏଣୁ ମୁକୁଳିତ ଗୌର ଲପନ ମୋର
ଦିଶାଇ ଦିଅହେ ତୁମର ସୁରଭି ସ୍ରୋତେ ।
ଗୋଲାପ ପଣ୍ଡିତ କାହାରେ ଗୋଡ଼ଇ ଜ୍ୟୋସ୍ନା
ଚନ୍ଦ୍ରିକା କହଇ କାହାରେ ମୁଁ ନାହିଁ ଲୋଡ଼େ
ତୁମେ ଥିଲା ଶାଳି ପ୍ରଭାତେ ଅମାପ୍ତ ବୋଲ
ମଣ୍ଡ ମଧୁକରେ ଦେଖାଇ ଦେବ ହେ ସତ୍ୟ
ପାଖୁଡ଼ା ତୁମର ଦହନ ହୋଇବ ଶିଳା
ମୋତେ କାହିଁ ଦିଅ ଚନ୍ଦିମାର ଏ ଦଣ୍ଡ ।
ପାପଡ଼ିକା ଶୁଣେ କହିଇ କୁଆର କଂଶୀ
ରଜବତୀ ମୁହିଁ ଜାଣି ନାହୁଁ କି ଜ୍ୟୋସ୍ନା.
ମୋର ଦେହ ଛୁଇଁ ଆଜି ଏ ନିଶୀଥ କୋଳେ
ଅସୁଦିନ ଛୁଟି କଣ୍ଠ ଅଲ ଲୋ ଜ୍ୟୋସ୍ନା
କିଆ ତୁମେ ଶୁହଁ କାହାରେ ଲୋଭ ହେ ଏତେ
ସୀମା ହୀନ ପ୍ରେମ ଅସୀମ ଆଦାନ ନେଇ
ଜ୍ୟୋସ୍ନା କହଇ ମୁହଁ ନାହିଁ ମୁହିଁ କିଛି
ଆସିଥାଏ ମୁହିଁ ଅଶାମତାର ତୃଷ୍ଣା
ହଟତା ମୁହିଁ କାଦନେ ବଢ଼ିଛି ପ୍ରେମ
ଆଶରିକା ମୋ ତୁମରି ଭରଣ ଛୁଇଁ
ଚୋପାକିକାର ସେ ପାଖୁଡ଼ା ଅଙ୍ଗେ ଗୋଳି
ଜାଗେ ମୁଁ ଜ୍ୟୋସ୍ନା ଗନ୍ଧକ ଚୁମିବା ପାଇଁ ।

ବୀଣାର ବାଣୀ

ଶ୍ରୀ ଶଶୀକାନ୍ତ ଦାସ ।

ସୃଷ୍ଟିର ଏ ଅନ୍ଧକାରୁ ମହାଶୂନ୍ୟ ହେ ଦୈନ୍ୟ ଦେବତା
ବୀଣାଶୁର ଅର୍ଘ୍ୟ ନିଷ୍ଠେ କଣ୍ଠ ମୁଁ ମୋ ହୃଦୟର ବାଣୀ ।
ବିଶ୍ୱ ଏକ ସ୍ରଷ୍ଟା ତାର ଚିଦ୍ଘନମୟ ବିଷମ ରଞ୍ଜିତ,
ଶୃଙ୍ଖଳାର ବୀଣା ତନ୍ତ୍ରେ ଗାଅ ତମେ ତମର ସଙ୍ଗୀତ ।
ସୁଖ ଦୁଃଖ ବିଶ୍ୱ ମରୁଭୂମେ ତୁମେ ରୁଦ୍ର ପ୍ରଭଞ୍ଜନ
କୋଟି ଅନାଦର ଭରି ଥାଅ ଏ କୁକୁର ସ୍ପନ୍ଦନ ।
ହା ହା କାର ମାତ୍ର ବିଶ୍ୱ ଲଭି ତବ ରୁଦ୍ର ଅଭିଶାପ,
ବଢ଼େ ତାର ପ୍ରାଣେ ମୋର ଶର୍ମି ଉଠେ ସହସ୍ର ସନ୍ତାପ ।
କୋଟି ଅନାଦର ଦୁଃଖେ ଯାହେ ନାହିଁ ଯେଣି ମୋର ମଣ
ଶତ ଆବିଳତା ତଳେ ପାଏ ନାହିଁ ମୋ ଜୀବନ ପନ୍ଥା ।
ବେଦନାର ଅଶ୍ରୁଧାରେ କରେ ଦେବ ଚରଣେ ତର୍ପଣ,
କରି ପଦେ ଅନ୍ତରର ଭକ୍ତି ପୁଷ୍ପ ଅଞ୍ଜଳି ଅର୍ପଣ ।
ଦଳି ପଦେ ଅର୍ଘ୍ୟ ମୋର ଭରି ଦିଅ ପଥେ ଘନ ଧୂମ,
ଆଶାର କୁସୁମ ମମ ହୁଏ ସଦା ଆକାଶ-କୁସୁମ ।
ଶୁଷ୍କ ହୁଏ ଅଶ୍ରୁ ମୋର ବେଦନାର ତିକ୍ତ ଅଭିଘାତେ,
କ୍ରୋଧର ପ୍ରଚଣ୍ଡ ବାତ୍ୟା ଉଠେ ମୋର ସ୍ନିଗ୍ଧ କ୍ଷୁଦ୍ର ପ୍ରାଣେ ।
ନିରାଶାର ଅନ୍ଧକାରେ ପାଏ ନାହିଁ ଆଲୋକ ସନ୍ଧାନ,
କୋଟି ଅନାଦର ମଧ୍ୟେ ପାଏ ନାହିଁ କରି ମୁଁ ସଂଗ୍ରାମ ।
କଂକାଳର ହାହା କାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉଠେ ତମ ମୁଖେ ହାସ୍ୟ,
ଅଶ୍ରୁହୀନ ଏ ବିଶ୍ୱେ ତମ ବିଷମ ଏ ବିଷ ଅଭିଳାଷ ।
କଳ୍ପନା-କୁସୁମେ ମମ କର ତୁମେ ଦୈନ୍ୟ ସଦା ହତ,
ଲୁଟି ଯିବ ପାଦ ତଳେ ଦିନେ ମୋର ଏ ଜୀବନ ସତ୍ତ୍ୱ ।
ସେହି ଦିନ ଏହି କ୍ଷୁଦ୍ର ଜୀବନର ମୋ ଶେଷ ସଂଗ୍ରାମ,
ମୃତ୍ୟୁ ସାଥେ କରିବି ମୁଁ ନିଜସ୍ୱର ଆଲୋକ ସନ୍ଧାନ ।

ନୟନୁ ଅବିରତ ଝରେ ମୋ ଅଶ୍ରୁଧାର

ଶ୍ରୀ ହରିବନ୍ଧୁ ସାହୁ, ବି.ଏ., ଡି.ଇଡି.

୧.

ସେ ଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ପ୍ରିୟାକୁ ପାଶେ ଡାକି
ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ମୁଖେ କହିଲି, 'ଶୁଣ ସଖୀ,
ଯିବି ମୁଁ ଦୂରେ ଆଜି ପାମର ଭାବଁ ଯାଏ,
ବିଦାୟ ଦିଅ ଶୁଭେ, ଭୁଲିବ ନାହିଁ ମୋତେ'।
ପ୍ରିୟା ମୋ ଶୁଣି ଏଇ ନିଷ୍ଠୁର ବାଣୀ ମୋର
ନୀରବ ରହି ଅଶ୍ରୁ କରିଲା ଛଳ ଛଳ,
ପାରିଲା ନାହିଁ ମୁହିଁ ଭାବକୁ ଚେପି ଶେଷେ
ପଡ଼ିଲା ଗାଲୁ ଲୁହ ବିଷାଦ - ପାରାବାରେ ।
ଅଧର ଚେପି ମୋର କରୁଣ ଦୃଷ୍ଟି ତାର
ନୟନୁ ଲୋତକ ଲୁହ ଅଶ୍ରୁ ବାର ବାର
ଏତିକି କହିଲା ସେ, 'ଆସିବ କେବେ ପୁଣି
ଶୁଭେ, ସମସ୍ତ ଭେଟି ବୋଧର ହେବ ମୋ?'

୨.

ଏବେ ମୁଁ ଫେରିଅଛି ବିଜୟ ଯାତ୍ରା କରି,
ଜୀବନେ ଅଭିନବ ଆଶା ଆକାଂକ୍ଷା ଧରି ।
ପ୍ରିୟା ମୋ ଯାଇଅଛି ସଂସାର ପାର ପାରେ
ବିଜୟ ବରମାଲ୍ୟ କେ ଦେବ ମୋର ଗଳେ?
କୁଟୀର ଶୂନ୍ୟ ମୋର ଶୂନ୍ୟ ପର୍ଣ୍ଣ ଶଯ୍ୟା,
ଜୀବ ଆକାଶ ଶୂନ୍ୟ ଶୂନ୍ୟ ଧରାତଳେ ।
କହିବି କାହା ପାଶେ ବିଜୟ ଗୌରବ
ମୋ ଗୀତି ଶୁଣି ମୋର କା ହିଆ ଭରିଯିବ?
ନୟନ ଦୁଇ କାର ତୃଷିତ ମୋହ ପାଇଁ
ଦେଖିବ ଯିବ ମୋର ମଙ୍ଗଳ ଶିର ଛୁଇଁ?
ଏମନ୍ତ ଶତ କଥା ଆସୁଛି ପ୍ରିୟା ମୋର
ନୟନୁ ଅବିରତ ଝରେ ମୋ ଅଶ୍ରୁଧାର ।

Digitized by srujanika@gmail.com

Kumkuma 1(05)Feb1949 - 16

• ଯାହା ନା ଯାହା • ଶ୍ରୀ ସଦାନନ୍ଦ ମହାନ୍ତି

"ମୋର୍ ମାଆକୁ ଦେଖୁନି ?"

"ଦେଖୁଛୁଟ ସୁନା ! ସୁଚି ଆଗରୁ ଖୁଡ଼ୀ ଧରି କାନ୍ଦୁଛି, ଚୋଖିଆଟା ଏତେ ହେଲା ! ପୁଅ ମୋର୍ ଗାଡ଼ିଆ ହୋଇ ଗଲାଣି, ଏତିକି ଲୋକକୁ ଚୋର ପୁଣି – ମୋର ସୁନା ବାବୁ ଟିଆଟା ନା !

"କାହିଁକି ଗଣ ହେଲୁ କି ବୋଉ ?"

"ତୋ ମୁଣ୍ଡ ଗଣ୍ଡି ହେଲୁ – ଶୁଚିରେ ଯାଇ ଉପରୁ ଦୁଃଖ ମୋର ପଡ଼ି ଗଲୁ, ମୋଡଟା ଏ ନାଚି ହୋଇ ଯାଉଛି, କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଦେହମ ହୋଇ ଗଲୁଣି ତୋର ହାତରେ ନା ଖୋଲେ, ମୋର ପିଲା ଅନ୍ତୁଲ ପେଟ କରି ଯିବୁ ମୋତିକି ନା ?

ଶୁନି ଚୁନିଟି ହୋଇ ରହିଲୁ, ତେଣକରେ ପେଟ ଆଉଟି ହୋଇ ଗଲାଣି – ଉଠି ଯାଇ ଆଉଥରେ ଚାଲି ଯାଇ ନାଚୁଣୀ ନାଚୁଣୀ ହୋଇଗଲୁ। ଆଉ ବୋଧ ଦେଇ ମାଆଙ୍କୁ ଦେଲୁ ।

ଡାକ୍ତର ଆସି ଦେଖିଲେ ଆଜୁ ହାତ ଘଷି ଯାଉଛି। କେତେ ଦିନ ଲାଗିବ କେଜାଣେ ! ପରି ବନ୍ଧା ହୋଇ ବିଛଣାରେ ପୁଅଟି ପଡ଼ି ରହିଲା । ସକ୍ରିୟ ଅଶାନ୍ତି – ମେଘୁ କେତେ ପିଲା କାଣ ପଢ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି – ଏତେ ବଡ଼ ବିଦ୍ୟାଳୟ ହୋଇଗଲା – ସରମ କଥା – ଦୁଃଖ ଜୀବନଟା ମାଟି ହୋଇଗଲା !

ସନ୍ଧ୍ୟା ହେଲା – ଦୁଃଖକୁ ମୋଡରେ ଚାପିଲ୍ କୋଉ ଗାଡ଼ି – କ୍ଷୁଦ୍ରତା ନାଥ ଅନ୍ତରେ । କେତେବେଳେ କଣ କରିବ ବୋଲି ଆଉ ଉଠିଲା ନାହିଁ – ସବୁ ମାଆର ସ୍ନେହ – କ୍ଷୁଦ୍ର ପୁଅର ଶୁଖ କୁନ୍ଦେଇ ! ଦୁଃଖ କୋଉ ଦେଖେଇ ଶୁଣି ଆସିଲା ଗୋଡ଼ଟା ଆଉ ଦେଖି ଆସ, ବାପ ଦେଇଥିଲେ କାହିଁ ! ଆଜୁ ଚିହ୍ନିଲାଭରୁ ସେ ନାହିଁ ଆଉ ଆଉ ଧୂନାରୁ ଶୁଣି ଆଜି ଧାଡ଼ିରେ ଯାଉଛି —

ଏତିକି ବେଳେ ଶୁନି କାନ୍ଦି ଆସି ବସି ପଡ଼ିଲା ମାଆଙ୍କ ପାଖରେ – ସାପର ମନ ଚେଇଲା । କୋଳରେ ଧରିକି ବୋଲି ହାତ ଦିଆକୁ ଲଗାଇ ଦେଇ ଦେଇ ଦୁଃଖରେ କହିଲା "ପିଲାଦିନରୁ କଣ ! ଶୁଆଟା ଶାକ ପୁରୁଣା ହୋଇ ଯାଉଛି, ମାଆ କଣ ଆଜିକାଲି ସେ ଯେ ପାଠିକି ଯିବେ ଏହି । ଦେଖାଇବା ସିନା ଆଉ ନା ଏକ ଆଙ୍କୁଲି ଟିଆଟା ନାଇ ! ଏମିତିକି ମଣିଷ ଶୁଣି ଶୁଣିଆରେ ଆସନ୍ତି !"

ନାଁ ଶୁଣି ଗାଈ ଉଠିଗଲା । ଶୁନି ଚିଆଁ ଆଉ ଦୁଃଖ ପାଇଁ ମନରେ ହୋଇ ନାହିଁ । ଏକା ପାଖରେ ମୋଡ଼ୁଥିଲେ, ଶୁଣୁଥିଲେ । କୋଉଠି କହିଲା, ବୋଉ ଦୁଃଖରେ ମୋର କଣ ଭଲ ହେବ ନାହିଁ ?"

"ହଁ, ମୋଡ଼ି ବାଲାରେ ଭଲ ହେଇ ଯାଉଛି ! ଯା, ଯା, ଏଠି ବୋଉ କଥା ବୋଲି ଆସି ବସନା —"

"ବୋଉ ଏଣ୍ଟୁ ଆଜିଲ ତ ମୋର ଗୋଡ଼ି କେମିତି ! ସେ ଦିନ ମୁଁ ଶୁଖ ପାଖରେ ଚିଆଁ ମୋର ମୋର ଦୁଃଖ କୋଟିଠା ମାରି ମାରି ତଳକୁ ଗଡ଼େଇ ଦେଲୁ । ମୁଁ ଡୁଲୁକିକା ତଳେ ପଡ଼ି କାନ୍ଦିଲି । କାହିଁ ମୋ ଗୋଡ଼ତ କିଛି ହେଲା ନି !"

"ତୁଇଲେ ମୁଁ କୋଉଦିନ ମାରି ଗଡ଼େଇ ଦେଲି ! ତୁ ତ ଗୁରି ଗୁରି ହେଲୁଣି ! ଏତେ ନିକଟେ ପିଲା – କଥା ଦେଖ : ଆଲେ ତୁ ତ ମୋରଠୁ ଦେଖିଲୁ କେମିତି ?"

"ମୁଁ ପଛୁ ଦେଖିଥିଲି – ଆଖି ବୁଜିଥିଲି ସିନା ! ପୁଅ ବିଛଣାରେ ନିଆଁ ଲାଗି ଗଲାଣି ବୋଲି କହି ଚିନି ଗୁରି ଥର ଯୋଉଠା ମାରି ତଳକୁ ଗଡ଼େଇ ଦେଲୁ – "

ପାଠ କହନା ଶରଦ ଗେଲ୍ – ମାଟା ମାଲୁ, ଏଥିରୁ ମୋଟାଏ କାହିଁକି ଟିଏ ଆମକୁ ସୁନ୍ଦର ନି ଯାଉଛି —"

"ମୋର ପୁଅ ଗୋଡ଼ ଯଦି ଭଲ ନ ହେଉଛି, ତେବେ ମୋ ଗୋଡ଼ରୁ ଗୋଟାଏ କାଟି ଲଗେଇ ଦେଲେ ହେବ ନାହିଁ ! ଡାକ୍ତର କୁ ଟଙ୍କା ଦେଲେ ତ ଲଗେଇ ଦେବ । ଟଙ୍କା ନ ଥିଲେ ମୋ ମୋହର ମୋର ଗହଣା ଅଛି ବିକି କରି ଦେବା ନାହିଁ ?"

"ମୋର ସୁନ୍ଦରିଆ ଗୋଡ଼ଟା ନା, ମୋର ଦେହଟାକୁ କଳା ମଚମଚ ଗୋଡ଼ଟା ଗୁରି ସୁନ୍ଦର ଦିଶିବ ! କାହିଁ ଶୁଣି କାହିଁ ହେ ଜାଣି, ହାତୀ ଦାନ୍ତ କାହିଁ ଆଉଁଶି କରି"

ମାଆ କେତେ ଫଳ, ମିଠେଇ ନେଇ ଆସି ଖୋଇ ଦେଲେ – ଦୁଃଖ ମୋର ଯନ୍ତ୍ରଣା ନିଜେ ଭୁଲିଲେ ପାଇଟି ।

କହିଲେ, "ତମ ଶୁଣିଲା ଶୁଣ ଶୁଣିଲଣି ନା – ମତେ କେତେ ଉ ଭୋକ ଲାଗିଲାଣି – ପ୍ରାତଃ ସନ୍ଧ୍ୟାଣୀ ଏମିତି କହିବ ନାହିଁ ମୁଁ ଶୁଆରେ କୋଉଦିନ ତାକୁ ମୋଇଠା ମାରିଥିଲି ମତେ ଅପସ୍ମାର ମାରୁଛି ଶୁଣିଲାକୁ ଭଲ ରେ ମନରେ କହିଲେ ବୋଷ । ଏ ସବୁ ତମ ମାଆ ବାପାଙ୍କର ଶୋଷା ଛୁଟିଲା । ମୋ ଗୋଡ଼ର ସୁନା ଗହଣା ଦେଖେଇ ଯାଉଛି ! ଟିଆଟାକୁ ନେଇ ତମେ ତମର ଥାଅ – ମୁଁ ଯାଉଛି ମୋ ବାପ ଘରକୁ"

ଆଉ କୁକୀ ଧାଇଁ ଆସି ଶୁନିକୁ କାଖେଇ କୁଣ୍ଢେଇ ନେଇଗଲା । ହେଲେ ଟିଆଟା ଯାନ ଭୂଲ ପାଇଁ ଏତେ ବଡ଼ କଥାଟା – କହିଲା ଯେ ତା ଗୋଡ଼ କାଟି ପୁଅକୁ ଦେବ – ଏତେ ମାୟା ମମତା ସାବତ ପୁଅ ଉପରେ ଏଥିରେ ପୁଣି ମା ଆଙ୍କର ସ୍ନେହ ଲୁଚି ରହେ !

ପାରିବାଣି ଟିଆ ଶୁନିଟା ପାଇଁ ସିନା ପାଇବେ ଭଲରେ ଲାଗିଥିଲେ ଆଜ ଥରେ ମାଆ ପାଇଁ – ତାକୁ ନଚେଇ କୁଣ୍ଢେଇ ନିଜର ସଂହାର କରିବା କଥା ! ସବୁ କଥା ଏବେ ବାସ୍ତରେ ପଡ଼ି ମୂର୍ଖରେ ଗଡ଼ି ଗଲେଇଲା ।

●

Digitized by srujanika@gmail.com

ମଶାଣି ପଦାର ସବୁଜ ଘାସ

କୁମାରୀ ବିଦ୍ୟୁତପ୍ରଭା ଦେବୀ ।

ମନେ ଆଜି ପଡେ ମା ଆଉ ମାଆର ମୂର୍ତ୍ତି ଫୁଟିଛି
ସନ୍ଧ୍ୟା ପାଇଁ ଆଜି ହୋଇଛି ପରୀକ୍ଷା ହୋଇଛି ଛବି ।
ପଲ୍ଲୀ ଗାଆଁର ବୃଦ୍ଧ ବୟସ ସେଇ ମାଟିର ଘରେ
ବନ୍ଧୁ ତାହାର ସତେ କି ସ୍ମରଣ ପାସୁଛି ହୃଦେ ।
ଦେଖି ମୋର ସେହି ପିତା ମାତା ଠାରୁଁ ଅଧିକ ବଳି
ଶୈଶବ ଶୋଭାଂ ତାର ପାଖେ ମୋର ସକଳ ଅଳି ।
ଝଳସ ଦେଖୁଛି ଅଙ୍ଗେ ଅଙ୍ଗେ ମୋର ଆଶାନ ଯାଚେ
ତା ପାଇଁ ଦିନେ ମୁଁ କୁନି କାହିଁକି ମା ମାଆର ମାନେ ।
ସମ୍ପ ଲଗନେ କୋଳକୁ ତା ନିଶ୍ଚେଣି ଫୁଟାଇ ମୋ ମଥା
ଶୁଣି ଅଛି କେତେ ଅଦେଖା ଦେଶର ଅସୁରୀ କଥା ।
ହୋଇଛି ସେ ମତେ ଆଶୀଷ ତାହାର ହେଉ ଧୂଳି
ଏ ଜୀବନେ ତାର ସ୍ନେହ ତ କାହିଁ ହେଉଛି ଭୁଲି !

ପ୍ରବାସେ ରହିମୋ ପାଠ ପଢିବାରେ ହେଉଥିଲୁ ଯେବେ
ଶୁଣି ନଥିଲି ଗୋସାଇଁମାର ଡୁଇ ନୟନ ପଥ ।
ଅଭଳା ଦେଲେ ମୁଁ କହିଲା ସେ ମୋର ବଦନେ ଶୁଣି
"ତେବେ ଆଉ ବାପ ମଲ୍ଲଦେଲେ ଦେହ ପାରିବି ନାହିଁ ।"
ଶୁଣି ତାର କଥା ଅଶ୍ରୁ ଜଳ ଭାସିଲା ଜଳେ
ଭାଷା ହୀନ ହୋଇ ନମିଲି ଖାଲି ତା ଚରଣ ତଳେ ।

ସତରେ ଏକା ମୁଁ ମାତୃ ନ ମାତୃଶ୍ରୀ ସହରର ମାଟି
ଫିଟାଇ ପାଇଲି ମାଆ ଗଲା ଗୁଲି ମମତା କାଟି ।
ମାନସ-ମୁକୁରେ ଶୁଣିଁ ତା ମୂରତି ଜାଗିଲା କଥା
ଦିଶିଲା ଖାଲି ତା ଛଳଛଳ ହୋଇ ନୟନ ପଥ ।
କହିଥିଲା ମାଆ ମନେ ଆଜି ପଡେ ନାଇଲେ ଦ୍ୱାର
"ତେବେ ଆଉ ବାପ ମଲ୍ଲଦେଲେ ଦେହ ପାରିବି ନାହିଁ ।"
ହୃଦ ବତାହରେ ପାଉଅଛି ନିତି ଚିତାର ଧାସ
ମାଆ ମୋ ହୋଇଛି 'ମଶାଣି ପଦାର ସବୁଜ ଘାସ'

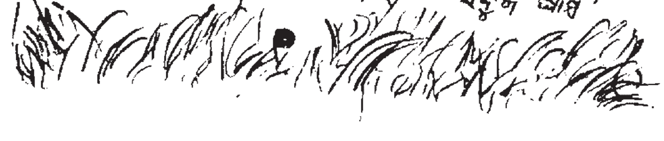

ମୂଳୀ ପ୍ରଦୀପ — ଚିତ୍ର- ଶ୍ରୀ କମଳା କାନ୍ତ ମହାନ୍ତି, ବି.ଏ.

କଳ୍ପନା ଓ ପ୍ରସ୍ମିତା —
(୧୪ ପୃଷ୍ଠାର ଅବଶିଷ୍ଟାଂଶ)

ପ୍ରସ୍ମିତାର କମନ ପାଣ୍ଡୁରା ଅଧର ଟିକିଏ ଥର ଥର ହେଲା, ପ୍ରସ୍ମିତାକୁ କି ଉତ୍ତର ଦେବି ସ୍ଥିର କରି ପାରିଲି ନାହିଁ।

.... ସତରେ ଦିଗନ୍ତ ଗଗନରେ ଉଡିବୁଲି ପକ୍ଷୀଟିଏ ଶୁଦ୍ଧ ନୀଡର ଆଶ୍ରୟ ନିଏ କାହିଁକି? କଳ୍ପନାର ଦିଗନ୍ତବିସ୍ତାରୀ ଆକାଶେ ବୁଲି ବୁଲି କଣ ଶାନ୍ତି ମିଳେ ନା ? ନିର୍ଜନରେ ଅନୁଭୂତି କଣ ସୁନ୍ଦର ମଧ୍ୟ ଦେଇ ...? ସେଥିରେ ବାସ୍ତବିକ ଶାନ୍ତି ମିଳେ..?

ଠିକ କରି ପାରିଲି ନାହିଁ — ଜୀବ ଦେଶୀ ସତ, କଳ୍ପନା ନା ପ୍ରସ୍ମିତା ! ଖାଲି ମଥା ମୋର ପ୍ରସ୍ମିତା ପାଖରେ ନତ ହୋଇଗଲା। ପ୍ରସ୍ମିତାକୁ ଛାତି ଉପରକୁ ଟାଣି ଆଣି କହିଲି "ପ୍ରସ୍ମିତା, କ୍ଷମା କର୍ଦ୍ଦେ"

Digitized by srujanika@gmail.com

ଅନାଥର

କୁମାରୀ ବିମଳା ମହାନ୍ତି

କିଏକ ସୁନ୍ଦର ଶିଳ୍ପ ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ... ପ୍ରବେଶ ଦ୍ୱାରର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ମନଟାକୁ ଟାଣି ଓଟାରି ନେଇଯାଏ ଭିତରକୁ ... ଭିତରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଜନ ସମାଗମର କଳରୋଳ ... ସୁଆଡେ ଆଲୁଅମାଳ ଝିଆଡେ ଖାଲି ଅସରନ୍ତି ଜନସ୍ରୋତ ... କାହାରି ପ୍ରତି କାହାରି ଲକ୍ଷ୍ୟ ନାହିଁ ... ସମସ୍ତେ ବୁଲୁଛନ୍ତି ନିଜ ନିଜର ଧ୍ୟାନ ପଥରେ ...

ଯାତ୍ରୀମାନେ ଆସୁଥାନ୍ତି କାହାରେ କେତେ ଫୁର୍ତ୍ତି କରିବାକୁ ... ହାତରେ ଧନ୍ୟର ଥାଏ ଟଙ୍କାର ଥୋଳି।

ଚିତ୍ରିତ ଚଙ୍ଗିଆ କାନୁ ଭଲ୍ଲା ଆସନ୍ତି ... ଜିନିଷର ଦରଦାମ କରି ମନ ଖୁସିରେ କାମ୍ୟ ବସ୍ତୁଗୁଡ଼ାକ କିଣି ମନରେ ଫେରିଯାନ୍ତି ସ୍ୱ ଗୃହକୁ।

ଆଉ ଦୁଃଖିନୀ ଦରିଦ୍ରଗୁଡ଼ାକ ମଧ୍ୟ ଆସୁଥାନ୍ତି ପ୍ରଦର୍ଶନୀ ଭିତ ମଧ୍ୟକୁ କିଛି ପାଇବା ଆଶାରେ ବଡ ବଡ ଧନୀମାନଙ୍କଠୁ।

ଦୋକାନ ପରେ ଦୋକାନ .. କେତେ ଯେ ଦୋକାନ ତା ଭିତରେ ଥାଏ ତାର ଗଣନା ନାହିଁ।

ନିକଟରେ ଠିଆ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଦୋକାନ ଆଡେ ଅନେଇ ଥିଲି ... ଜରିର ଶାଢ଼ୀରେ ଅଙ୍ଗ ଆଚ୍ଛାଦନ କରି ଆସିଲେ ଜଣେ ମହିଳା .... ସଙ୍ଗରେ ବିଦେଶୀ ପୋଷାକ ପରିହିତ ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଓ ୯।୧୦ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଝିଅ। ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ସେମାନେ ଦୋକାନୀ କହି ଉଠିଲା "ଆସ ସୁନ୍ଦର ସୁବାସିତ ତେଲ ଅଳତା, ସିନ୍ଦୁର, କୁଙ୍କୁମ ନିଅନ୍ତୁ - ନିଅନ୍ତୁ ମା ଏଇ କୁଙ୍କୁମଟା ନିଅନ୍ତୁ"। ମହିଳାଟି ଅଳ୍ପ ହସି ବୋତଲଟା ଏ ପାଖ ସେ ପାଖ କରି ଦେଖିବାକୁ ଲାଗିଲେ। ଦୋକାନୀଟି ଅତି ଆଦରରେ ସେଇ ଛୋଟ ଝିଅଟିର କପାଳରେ ମାରିଦେଲା ଗୋଟିଏ କୁଙ୍କୁମର ଟୋପା .. ଛୋଟ ଝିଅଟି ଆନନ୍ଦରେ ହସି ପଡିଲା। ମହିଳାଟି କୁଙ୍କୁମ ବୋତଲଟିଏ କିଣି ଦୋକାନରୁ ବାହାରି ଆସିଲେ।

ଠିକ ସେତିକି ବେଳେ ୯।୧୦ ବର୍ଷର ଗୋଟିଏ ଝିଅ ସେଇ ଦୋକାନ ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଅତି କରୁଣ ସ୍ୱରରେ କହିଲା "ବାବୁ ମୋ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ ଟୋପା ମାରିଦିଅ। ଏଇ ନାଲିଆ ବୋତଲରୁ ଗୋଟିଏ ଦିଅ ବାବୁ, ମୁଁ ତୁମକୁ ପଇସା ଦେବି।" ମୁହିଁ ଦେଖିଲି ଭିକାରୁଣୀ ଝିଅଟିଏ .. ମୁଣ୍ଡର କେଶଗୁଡ଼ାକ ଝୁମ୍ପୁରା, ଖାଲି ଗୋଡ ... ଆଖିରେ କରୁଣ ଚାହାଣୀ- ଆଉ ଦୋକାନୀ ଧମକ ଦେଇ କହୁଛି, "ଯା, ଯା ଦୂର ହୋଇଯାଅ ଟୋକୀ ଲଗାଇବ! ଛୋଟ ଲୋକଗୁଡାଙ୍କର ସାହସ ବଢିଗଲାଣି। ସେଇଥିପାଇଁ ଭଲା କି? ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଣ୍ଡରେ ପୁଣି ଗୋଟିଏ ଟୋପା ମାରିଦେବି! ଯା ନଚେତ୍ ନା ଚଣ୍ଡିଆ ମାରି ବାହାର କରିଦେବି ....." ଅଳ୍ପ ସ୍ୱରରେ ଭିକାରୁଣୀଟିଏ ଡାକ ପକେଇଲା- "ଆଲୋ ତମେ କୁଆଡେ ଗଲୁ! ଆ ସିଏ କେଉଁ କୁଡି ଗଲାଣି। ଝିଅଟି ମନ ଦୁଃଖରେ ଦୋକାନରୁ ଧୀରେ ଧୀରେ ବାହାରି ଆସିଲା।

ତା'ରି ଆଡେ ଅନାଇ ରହିଲି ଅପଲକ ଦୃଷ୍ଟିରେ। ମନେ ମନେ ଭାବିଲି, ଏ ଭିକାରୁଣୀ ଯା'ର ପେଟକୁ ଦାନା ନାହିଁ ଯେ ଦିନକରେ ଦିଓଳି ଉପବାସ କରେ ଯାହ ସମ୍ବଳ ଯାହାର ଜୀବନର ଭରସା, ଯାହାର କପାଳରେ ଦୁଃଖର ଚିହ୍ନ ଅଙ୍କା ସେ ପୁଣି ସେଇ କପାଳରେ ମାରିବ କୁଙ୍କୁମର ଟୋପା! ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ !!!

ପୁଅର ଚିଠି

ଶ୍ରୀ ପୁରୁଷୋତ୍ତମ ମିଶ୍ର

ପୂଜ୍ୟପାଦ ନନା,

ଦରମା ପରୁ ତୁମ ବହୁ ଯେ ଖୁସି ନନା
ଦେଖୁଛୁ ନାହିଁ ତାହା ବଢିଗଲା କି ତେଣେ?
ମାଷ୍ଟ୍ରଙ୍କ ଦରମା ତ ବଢ଼ିଛି ସୁଖେ ସୁଖେ
ଆସେମ୍ବ୍ଲି ମେମ୍ବରଙ୍କ ବଢ଼ିଛି ତାହା ସଙ୍ଗେ
ତୁମ୍ଭ ଦରମା କିମ୍ବା ବଢ଼ିବା ଲାଗି ଡେରି
ମାସକ ପରେ ମାସ କିମ୍ବା ଯାଉଛି ଗଡ଼ି?
ଦରମା ପରୁ ତୁମ କହିଲେ, ତାହା ସାଥେ-
ଯାଉଛି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବାକି ଦରମା କେତେ!
ଶୁକ ପରି ଆମେ ରହିଛୁ ଘରେ ପୁରି
ଆସିବ ତମେ କେବେ ଦରମା ସଙ୍ଗେ ନେଇ।
ନକେଇ ଦରମାରେ ଉମାର ବିଭାଘର
କରିବ ବୋଲି ବୋଉ, କରିଛି ସବୁ ସ୍ଥିର।
କାହିଁ ଗଲା କେତେ କିଣି ଦେବୁ ଗହଣା
କିଣିବା ଧନ କିଛି ନାହିଁ ଘରେ ସୁଦ୍ଧା।
ଆଣିବ ମୁକ୍ତାର ଷ୍ଟେଟ ଓ ପେନି ସଙ୍ଗ,
ଶୁଣିବା ଅଧା ଅଧି ପାଠୁ ସବୁ କରଜ।
ପେଣ୍ଟ ମୋର ଯାଉଛି ସବୁ ଚିରି,
ଚିରା କୁରୁତା ପିନ୍ଧୁଛି ସିଲାଇ କରି।
ଆସିଲେ ବେଳେ ନନା କଟକୁ ମୋ ପାଇଁ,
ଆଣିବ ଏକ ଜାମା ଆଉ ପେଣ୍ଟ ଦୁଇ।
ଶୋଇବ ପିନ୍ଧିବାକୁ ଲୁଗା ତ କିଛି ନାହିଁ,
କେବଳ ଗାମୁଛାକୁ ପିନ୍ଧୁଛି ଛିଣ୍ଡି ନେଇ।
କେବଳ ଦିନଗୁଡି କାଟୁଛି ସେଥି ପାଇଁ,
ଆଣିଥିବ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ଶାଢୀ ତା ପାଇଁ।
ଭାଙ୍ଗିଛି ଗଲ ସାଲ ଆମର ଦ୍ୱାର କିଛି,
କହିଛି ବୋଉ ଗୋଟେ ନୂଆ ଆଣିବ କିଣି।
ବାକି ଦରମା ଆଉ ସକଳ ଚିଜ ଧରି,
ନନା ହେ କେଡେ ଆସ ନ କରି ଆଉ ଡେରି।
ଅଧିକ ଲେଖେ ଗ୍ରାମେ ୮ ତିନି ତାଲ କରି,
ନିଜାହ ଚିଠି ପରୁ ଯାଉଛି ଶୀଘ୍ର ଗଡ଼ି। ଇତି।

ତୁମର,
ପୁଅ

Digitized by srujanika@gmail.com

TO THE EDITOR KUMKUM 20 TEJPAL RD. BOMBAY 34

ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳାଦେବୀଙ୍କ ଚିଠି ।

- ଏହି ଚିଠି କେବଳ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ଚିଠି ନୁହେଁ – ଏ କେବଳ ଗୋଟିଏ ଅମୂଲ୍ୟ ନିର୍ଯ୍ୟାସ ।
- ନିରପେକ୍ଷତାରେ ଆଜିପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏହିଭଳି ଚିଠି ମିଳିନ – କୁଙ୍କୁମ ଚିଠିଟିକୁ ଯେ ପ୍ରକାରେ ସାଧ୍ୟପ୍ରତି ଭଦ୍ରତାରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବେ ନାହିଁ ।
- ଏ ଯୁଗରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା ସାହିତ୍ୟିକ ସାହିତ୍ୟିକାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣଙ୍କର ମନୋଭାବର ପରିଚୟ ଅଛି ।
- ଓଡ଼ିଆ ଯେବେ ଜାଣିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି, ନାରୀ ନେତ୍ରୀ ନିଜର ମତାମତ ଜଣାଉଛନ୍ତି ଓ ସେ କିପରି ବଡ଼ ତାର ମଧ୍ୟ ପରିଚୟ ପାଇବେ ଚିଠି ପଢ଼ିଲେ।
- ସୁସାହିତ୍ୟିକ ଏବଂ ସୁସାହିତ୍ୟିକାମାନଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ବିଚାର, ବିବେକ, କିପରି ଉଚ୍ଚସ୍ତରର ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ତାର ଇଙ୍ଗିତ ଓ ଜ୍ୱଳନ୍ତ ପ୍ରମାଣ ରହିଛି ।
- ଭବିଷ୍ୟତରେ ପ୍ରତିଭାଶାଳୀ ନେତ୍ରୀ ଓ ସାହିତ୍ୟିକାମାନଙ୍କର ଜୀବନୀ ଲେଖକଙ୍କ ପାଇଁ ଏହି ଚିଠିଟି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ।

ଗତ ୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା କୁଙ୍କୁମରେ ମୁଁ ଲେଖିଥିଲି ଯେ ୨୫/୧୧/୪୮ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ଯେଉଁ ପତ୍ରିକାର ଆବଶ୍ୟକତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ରେଡ଼ିଓରେ ଆଲୋଚନା କଲାବେଳେ ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ କହିଥିଲେ ଯେ "କୁଙ୍କୁମ"ର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶିତ କରିବା ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତାମାନେ ଆୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି। ଏହିପରି ସେତେବେଳେ କୁଙ୍କୁମର ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରକାଶ ପାଇସାରିଥିଲା– ତାଙ୍କର ଏପରି କଥା ପ୍ରଚାର କରିବାରେ କାର୍ପଣ୍ୟ କାହିଁକି – ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି ।

ତାଙ୍କ ପାଖରୁ ଉତ୍ତର ପାଇଛୁ । ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ ମୋ ପାଖକୁ ଓଡ଼ିଶାର ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଜରିଆରେ ଦୀର୍ଘ ଦୁଇ ପୃଷ୍ଠାର ଗୋଟିଏ ଚିଠି ପଠାଇଛନ୍ତି । ଚିଠିଟିର ସାର ମର୍ମ ହେଉଛି —

ମୋ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚୟ ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ 'ତରୁଣ' ଲେଖାରେ ଏବଂ ତାଙ୍କର ସାହିତ୍ୟିକ ସୁପ୍ତ ପ୍ରତିଭା 'ତରୁଣ' ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେ ସାହିତ୍ୟିକ ସୁହୃଦ ପାଖରୁ ଶୁଣି ମୋ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ। କୁଙ୍କୁମର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା କେତେକଙ୍କ ଘରେ ଦେଖି ସେ ସେଥିପାଇଁ ଉଚ୍ଛ୍ୱସିତ ପ୍ରଶଂସା କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଏ ଭଳି ସୁନ୍ଦର ସଚିତ୍ର ପତ୍ରିକା ପ୍ରକାଶ ନୂଆ – ଏହିପରି ନୂଆ ଉଦ୍ୟମ ଶ୍ରେଣୀର ନୁହେଁ, ମିଳୁନି ଆ । ତାପରେ 'ଯୁଗ' ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କିଶୋର ବଳଙ୍କୁ ଦେଖି କାଗଜର ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କରିଥିଲେ – ସେ କାହିଁକି ଲେଖା ଦେଉ ନାହାନ୍ତି ବୋଲି ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ ବଳ ପଚାରିବାରୁ ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ କହିଥିଲେ, "ମୋ ପାଖକୁ କାଗଜ ସେମାନେ ପଠାନ୍ତିନ – କାଗଜ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆଗରୁ ମତେ ଲେଖା ପାଇଁ ଲେଖିନ, ପୁଣି ଅଧିକ ମତେ ଅଭିମାନ ଆସୁଛି ?" ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ ବଳ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ କହିଲେ, "ମୁଁ ହେଲେ ଗଲେ କହି ପଠାଇ ଦେବି, ବଡ଼ ଦୁଃଖର କଥା ଆପଣଙ୍କୁ କିପରି କାଗଜ ନ ପଠାଉଛନ୍ତି ଇତ୍ୟାଦି"। ରେଡ଼ିଓରେ କହିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ କେବଳ କୁଙ୍କୁମ ପାଇଥିଲେ। ରେଡ଼ିଓରେ କିଛି ନୂତନ ଓଡ଼ିଆ ପତ୍ରିକା ବା ମାସିକର ନାମ କହିବା ପାଇଁ ସେଥିଯୋଗୁ ବିଧିମାନୁସାରେ ସେ ନବଯୁଗ, ସହକାର, ତରୁଣ ପତ୍ରିକା ପ୍ରଭୃତିର ନାଁ ଗଣ୍ଡିକିବାକୁ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଓଡ଼ିଶାର କୁଙ୍କୁମ ଏକମାତ୍ର ସଚିତ୍ର ପତ୍ରିକା ରୂପେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବାରୁ ଓ ତାର ନିଆଁଖୁଣ୍ଟାରେ Cartoon ଛବି କାହିଁକି ଥିବାର ସେ କହିଥିଲେ ଓ ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା କୁଙ୍କୁମ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତାମାନେ ଆୟୋଜନ <u>କରିଛନ୍ତି</u> ବୋଲି ସେ କହିଛନ୍ତି <u>କରୁଛନ୍ତି</u> ବୋଲି କହି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ନ ପଚାରି ସାଧାରଣ ପତ୍ରିକାରେ ମୁଁ ଅଭଦ୍ର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରିଛି ବୋଲି ସେ ଦୋଷାରୋପ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତ ଘଟଣା ଜାଣି ଥିଲେ ମୁଁ ଅନୁତାପ କରି ସଂଶୋଧନ ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି ।

ଚିଠିଟି ଯେପରି ସରଳ ମନେହେଉଛି ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀ ସେପରି ସରଳ ଭାବରେ ଲେଖି ନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଚିଠିରେ ବିଶେଷ ବିଶେଷ ଅଂଶ ନିମ୍ନରେ ଉଦ୍ଧୃତ କଲି । ଜଣେ ପ୍ରସିଦ୍ଧା ସାହିତ୍ୟିକାଙ୍କର ଚିଠିର ଭାଷା ଓ ମନୋଭାବ ବିଷୟରେ ପାଠକ ପାଠିକାମାନେ ପରିଚିତ ହୁଅନ୍ତୁ – ସେ ଲେଖିଛନ୍ତି :–

"ଯେଉଁ କାରଣରୁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ଘରେ ବାହାରେ ଛୋଟ ହୋଇ ଅଛନ୍ତି ତାର ଆସଲ କାରଣ ଧନହୀନତା ପାଇଁ ସେତେ ନୁହେଁ, ଅସହିଷ୍ଣୁ ଅଧାର୍ମିକ ଓ ଭିତରର ମୂଳଦୁଆ ନ ଥିବା ପାଇଁ ଯେତେ, କଥା କଥାରେ ଲୁଚା ପଛାର କରି କହି, ପରଶ୍ରୀକାତରତା, ପରନିନ୍ଦା ଗୁଣରେ ସଂଘବଦ୍ଧରେ ଓଡ଼ିଆ ମନ କ୍ଷୁଦ୍ର – ହୃଦୟ ଓ ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ବୁଦ୍ଧି ସଂକୀର୍ଣ୍ଣ ।"

"ମୋ ସହିତ ପରିଚୟ ନ ଥାଇ, ଆପଣ ମୋତେ କିଛି ନ ପଚାରି, ନ ବୁଝି, ସାଧାରଣ ପତ୍ରିକାରେ ଆପଣ ମୋତେ ଅତି ଅଭଦ୍ର ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ଓ Motive attribute କରି ନିଜର ରୁଚିର ପରିଚୟ ଦେଖାଉଛନ୍ତି ସୁତରାଂ ଓଡ଼ିଆ ବଡ଼ ହେବ – ଜାତି ବଡ଼ ହେବ କିପରି ହେବ ଆପଣ ଆଶା କରନ୍ତି ?"

"...... ତରୁଣ ନିଆଁଖୁଣ୍ଟାରେ Cartoon ଛବି କାହିଁକି ଥିବାର ମୁଁ କହିଥିଲି"

"ଆପଣଙ୍କ ପତ୍ରିକାର ନାମ କେବଳ ଜବରଦସ୍ତି କହିଥିଲି ଅଥଚ ସେମାନଙ୍କ ପରି ନେତା ଲୋକ ପାଖରେ ପାରିବାକୁ, ଆପଣଙ୍କ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତାମାନଙ୍କର ପ୍ରଶଂସା ପାଇଁ, ସେମାନଙ୍କୁ ଉତ୍ସାହିତ କରିବା ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଶତାବ୍ଦୀ ସମ୍ପାଦକ ଶ୍ରୀ ଗଣେଶ ପ୍ରସାଦ ବି.ଏ. ମୋ ଲେଖା ଦେଖିଛନ୍ତି ରେଡ଼ିଓ Stationରେ ମୋ କହିବା ଶୁଣିଛନ୍ତି ।"

"ମୁଁ ନିନ୍ଦା ଓ ପ୍ରଶଂସା ସମାନ ଜ୍ଞାନ କରେ ବୋଲି ମୋର ବନ୍ଧୁମାନେ ମୋର ଦୁର୍ନାମ କରିଥାନ୍ତି। ଆପଣଙ୍କ ମତରେ ଜଗତ ମାତିବ ଆପଣ ନିଜ ମୁହଁରେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପ୍ରତିଚ୍ଛବି ଦେଖି ଭୁଲ କରିଛନ୍ତି ବୋଲି ମୁଁ ମନେ କରୁଛି । କୌଣସି – ସୁସାହିତ୍ୟିକର ବୁଦ୍ଧି, ବିବେକ ଓ ବିଚାର ଏତେ ଉଚ୍ଚସ୍ତରର ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ । ତା ନ ହୋଇ ଏପରି ନ ପଚାରି ନ ବୁଝି କଲମ ଚଳାଇବାକୁ ପୌରୁଷ ବୁଝାଏ ନାହିଁ ଓଡ଼ିଆ ଅପୌରୁଷକୁ ବୁଝାଏ । ମୁଁ ଆଶା କରେ, ଆପଣଙ୍କ ଲେଖା ପାଇଁ ଆପଣ ଦୁଃଖିତ ହୋଇ ସଂଶୋଧନ କରି ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଖାଇବେ ଓ ପ୍ରକୃତ ମନୁଷ୍ୟର ଧର୍ମ ଓ ପ୍ରକୃତ ମନୁଷ୍ୟର ବିଚାର ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ନିଜେ ଯାହା ଲେଖିଛନ୍ତି, ସେଥିପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁତାପ କରିବେ ।"

"ଏ ସବୁ ଛୋଟ କଥାରେ ମାରଣ କଥା ଉଠାନ୍ତି, ଖୋଜନ୍ତି ଥାନ୍ତି। ଆପଣ ଜଣେ ରୁଚି ସାହିତ୍ୟସେବୀ ଓ ଯୁବକ, ନିଶ୍ଚୟ ବୁଝୁଥିବେ। ଆପଣ ଏସବୁ ମତେ ନ ପଚାରି କାଗଜରେ ଦୋଷ ଦେଇ motive attribute କରିବାରେ – ଆପଣଙ୍କୁ ଲଜ୍ଜା ବୋଧହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଥିଲା । 'Tempest in tea pot' ଭଳି ଆପଣ ଅତି ଅସାର କଥାରେ ଉତ୍ତେଜିତ ହୋଇ ଆମ ସମାଜର ସାଧାରଣ ଶିଷ୍ଟାଚାର ଅତିକ୍ରମ କରି "ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳାଙ୍କର ଏପରି କଥା ପ୍ରଚାର କରିବାରେ କାର୍ପଣ୍ୟ କାହିଁକି" ବୋଲି ଲେଖିବା ଅତି ଅଶୋଭନୀୟ ନୁହେଁ କି ? ଏହା ଆପଣ ନିଜେ ଆଉ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛନ୍ତି ?"

(ପର ପୃଷ୍ଠା ଦେଖନ୍ତୁ)

Digitized by srujanika@gmail.com

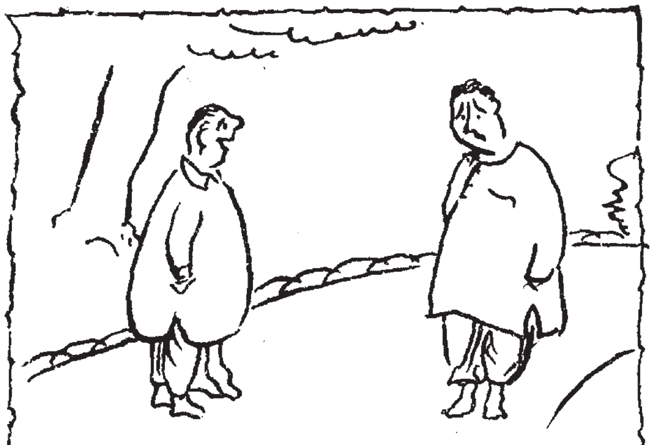

"ମଦ ଦୁଷ୍ଟମ ହୋଇଛି କୋଉଥିପାଇଁ ?"
"ମୁଁ ମିଶନର ମହାନ୍ତିଙ୍କୁ ଟିକିଏ ହାତ ଧରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲି"
"ତା ପରେ –"
"ସିଏ ମାରାମାରି ଯୋଡ଼ ଲାଗିଲେ - ମୋ ପିଠିରେ"

(ପୂର୍ବ ପୃଷ୍ଠା ପରରୁ –)

"ସମ୍ପାଦକଙ୍କର ଗୁରୁ ଦାୟିତ୍ୱ ଅଛି ବୋଲି ଆପଣ କହିବା ଉଚିତ । ଆମକୁ ଅନୁମାନ କରିବା ଆଗରୁ Strong ground ଥିବା ଦରକାର, reason ଥିବା ଦରକାର । ନହେଲେ ତୋ ସେଥିରୁ ବେଶୀ କିଛି ମାରିବାର ଅଧିକାର ନାହିଁ ।"

କୁଙ୍କୁମ ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ଜବାବ

ମହାଶୟା,

ଆପଣଙ୍କର ଚିଠି ପାଇଲି । ଓଡ଼ିଶାର ଜଣେ ପ୍ରଖ୍ୟାତନାମା ସାହିତ୍ୟିକା, ନାରୀ ନେତ୍ରୀ ଓ କିଙ୍କୁଣୀ ପତ୍ରିକା ସମ୍ପାଦିକା ହିସାବରେ ଆପଣଙ୍କର ଉଦାର ମନୋଭାବ ଦେଖି ବିସ୍ମିତ ହେଉଛି । ଆପଣ ମୋ ପ୍ରତି ଯେପରି ଶ୍ରଦ୍ଧା ପୋଷଣ କରିଥିଲେ ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଭକ୍ତିଭାବ ପୋଷଣ କରିଥିଲି । କୁଙ୍କୁମର ପ୍ରଶଂସା ଆପଣଙ୍କ ଠିକରୁ ପଢ଼ି ଆନନ୍ଦିତ ହେଲୁ । ସେଥିପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଉଛି ।

ମୁଁ ଯାହା ଲେଖିଥିଲି ସେଥିପାଇଁ ଲଜ୍ଜିତ ହେବା ବା ଅନୁତାପ କରିବା ତ ଦୂରର କଥା ଆପଣ ରେଡ଼ିଓରେ "ଆୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି" ବୋଲି କହିଥିବାକୁ ମୁଁ ସରଳ ବିଶ୍ୱାସରେ ସତ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହେଁ । ଆପଣଙ୍କର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଆପଣ ନିଜ ବାର୍ତ୍ତା କଥା ମାନ କରୁଥିଲେ ଖୁସି ମୋର strong grounds ଅଛି କି ନାହିଁ ମୋତେ ନ ପଚାରି ଆମ ଗୋଟିଏ ପତ୍ରିକାର ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ମୋ ଚିଠିକୁ ଯେଉଁ ଭଦ୍ର ମନୋଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଚିଠି ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଲେଖୁଛନ୍ତି ତଦ୍ୱାରା ସୁସାହିତ୍ୟିକା ହିସାବରେ ଆପଣଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି, ସ୍ଥିରତା, ବିବେକ ଯେ ଖୁବ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଜାଣି ପାରୁଛି । ଯାହାହେଉ, କାହିଁକି ମୁଁ ଲେଖିଥିଲି ମୋର grounds ଦେଉଛି —

ଆପଣ ସରକାରଙ୍କର 'ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ' ମାଧ୍ୟମରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓରୁ କିଛି ଟଙ୍କା ମଧ୍ୟ ପାଉଥିବେ । ଟଙ୍କା ପାଉଥାଆନ୍ତୁ ବା ନ ପାଆନ୍ତୁ ରେଡ଼ିଓରେ ଭାଷଣ ପାଇଁ ଆପଣଙ୍କର ଆଲୋଚନାରେ ଶୁଦ୍ଧ 'ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ' ପାଖରେ ନିଶ୍ଚୟ ଅଛି । ସେଥିପାଇଁ ଆମମାନଙ୍କୁ କାହିଁକି ପଚାରି ଥାଆନ୍ତି ଏବଂ ଆପଣଙ୍କ ସହିତ ପତ୍ରିକାରୁ ହୋଇ ଏହାର କି ଆବଶ୍ୟକତା ଥିଲା ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ । କୁଙ୍କୁମ ପାଠକ ପାଠିକାଙ୍କୁ ଏହାକୁ ସମର୍ପଣ କରୁଛି —

(ପ୍ରଥମରେ ରହିଥିବା ହେତୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ନୂଆ ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନ ହେବା ଦ୍ୱାରା ଆମ୍ଭମାନେ ବିଶେଷ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇଥିଲୁ କାରଣ ଏହା ଏଣିକି ଓଡ଼ିଶାକୁ ନିକଟରେ ପାଉଛୁ । Medium wave ହେତୁ ଭଲ ପାଇଥିଲୁ ପ୍ରଥମରେ କେତେ କେମିତି ଓଡ଼ିଶା ଷ୍ଟେସନ ମୋର, ତେବେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମଣିଷରେ ଓଡ଼ିଶା ଷ୍ଟେସନ ଶୁଣିବା କିମ୍ବା ଶୁଣିବାପାଇଁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଅଭ୍ୟାସ ହୋଇ ଗଲାଣି - ଆଗ ଶୁଣେ ଶୁଣୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ବେଶୀ ଆନନ୍ଦ ପାଉ ନ ଥିଲୁ ।

'Indian Listener' ରୁ ୨୫/୧୧ ରେ କଟକ ଷ୍ଟେସନରୁ 'ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି ପାଇଁ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାର ଆବଶ୍ୟକତା' ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା ପ୍ରସାରିତ ହେବ ଦେଖି, ଆମେ ୧୭/୧୧ ରେ ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ ଆଲୋଚନାର ଗୋଟିଏ ନକଲ ପାଇଁ କାରଣ ଏଠାରୁ ଶୁଣିବା ସମ୍ଭବପର ହେବ ନାହିଁ । କୁଙ୍କୁମ ବିଷୟ ଉଲ୍ଲେଖ କରିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କରି, ୨ଟି ସଂଖ୍ୟାର କୁଙ୍କୁମ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ପଠାଇ ଥିଲୁ । କିନ୍ତୁ ଆଲୋଚନା କରିବା ଜାଣି ସାର ଉପାୟ ନ ଥିଲା ।

ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ, କଟକ ତାଙ୍କର ୧୪/୧୨ ତାରିଖ ଚିଠି ସହିତ ଶ୍ରୀମତୀ ସରଳା ଦେବୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସାରିତ ଆଲୋଚନାର ଗୋଟିଏ ନକଲ ପଠାଇଥିଲେ । ସେଥିରେ କୌଣସି କିଛି ଶୁଣିବାର ନାମ ଗନ୍ଧ ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଲେଖାଅଛି —

... "ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାସିକ ପତ୍ରିକା ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନବଭାରତ, ସହକାର, ଶଙ୍ଖ ଓ ଉଦୟରେ କେତେ କେମିତି ଲେଖା ପଢ଼େ କୁହି ଆଗ୍ରହରେ ପଢ଼େ । ଆଶା ଓ ଆନନ୍ଦର କଥା ନୂଆ ହୋଇ ବର୍ଷମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା କୁଙ୍କୁମର ପ୍ରଥମ ସଂଖ୍ୟା ସଚିତ୍ର କରିବା ଦିଗରେ ଉଦ୍ୟୋକ୍ତାମାନେ ଆୟୋଜନ କରୁଛନ୍ତି – ତେଣୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଭଲ ଆଶା ବାନ୍ଧୁଛୁ ।...."

ଉପରୋକ୍ତ ଚିଠି ଏବଂ ଆଲୋଚନାର ନକଲର ପ୍ରାପ୍ତିସ୍ୱୀକାର କରି ଆମେ ୨୧/୧୨/୪୮ ରେ ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ, କଟକକୁ ଲେଖିଥିଲୁ —

"... We have gone through the talk and though we are very glad of the mention of our magazine towards the end of the talk, we are inclined to think that Sreemati Sarala Devi must have been a little wrongly informed; for by the time she was before the microphone 2 issues of "Kumkum" were already published and circulated at an interval of a month between, while in her talk she held the view that "Kumkum" was yet to be published and the management were trying to make only the first issue illustrated. This invariably surprises us; whether such a statement was intentional or the speaker was misinformed, we fail to understand. However, we hope, Sreemati Sarala Devi will be better informed hereafter."

ଅଲ୍ ଇଣ୍ଡିଆ ରେଡ଼ିଓ, କଟକ ଙ୍କ ପାଖରୁ ୪ ଟିରେ ଉତ୍ତର ମଧ୍ୟ ପାଇଛୁ । ଷ୍ଟେସନ ଡାଇରେକ୍ଟରଙ୍କ ତାଙ୍କର ୧୧/୧/୪୯ ତାରିଖର MC/423 ନମ୍ବର ଚିଠିରେ ଲେଖୁଛନ୍ତି —

"This is with reference to your letter dated the 21st December, 1948. We are grateful for your kind comments and suggestions which have been carefully noted."

ତାହାର ଅର୍ଥ ସେମାନେ ଆମର ୨୧ ତାରିଖର ଚିଠିକୁ Contradict କରୁନାହାନ୍ତି ବରଂ ସମର୍ଥନ କରୁଛନ୍ତି ।

(ଅନ୍ୟ ପୃଷ୍ଠା ଦେଖନ୍ତୁ)

Digitized by srujanika@gmail.com

ପାଠକଙ୍କ ନିଜ ପୃଷ୍ଠା

ଏ ପୃଷ୍ଠାରେ ପାଠକ ପାଠିକା ମାନେ ଯେ କୌଣସି ବିଷୟରେ ସ୍ୱାଧୀନ ମତ ଦେଇ ପାରିବେ। ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେବା ଦରକାର। ସମ୍ପାଦକ ଯେପରି ନ ରହନ୍ତି। ଲିଫାଫା ଉପରେ "ପାଠକଙ୍କ ନିଜ ପୃଷ୍ଠା" ଲେଖିବେ।

TO THE EDITOR, KUMKUM, 20 TEJPAL RD. BOMBAY 24

- ଛୋଟ ଗଳ୍ପ -

ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦଗୋପାଳ ସାହୁ (କାନ୍ଦେଶ୍ୱର)

ଛୋଟ ଗଳ୍ପର ଲକ୍ଷ୍ୟବସ୍ତୁ ଓ ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ ୩ୟ ସଂଖ୍ୟା କୁଙ୍କୁମରେ ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କର ଅଭିମତ ଏବଂ ୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟାରେ ଦେବୀପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁଙ୍କର ସେହି ଅଭିମତ ଖଣ୍ଡନ କରିବାର ଦେଖିଲି। କୌଣସି ପ୍ରତିବାଦକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି କୁଙ୍କୁମର ପୃଷ୍ଠାକୁ ଭିଡ଼ କରିବା ମୋର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନୁହେଁ ମଧ୍ୟ, କେବଳ ଗୁରୁତ୍ୱ ବୁଝିବାରୁ ସେ ବିଷୟରେ ଦିପଦ ଲେଖିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେଲି। ଦେବୀପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କର ମତ ଖଣ୍ଡନ କରିବାକୁ ଯାଇ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ଅନୈତିକତା ପ୍ରସାର ଲାଭ କରୁଥିବା ହେତୁ 'ପ୍ରେମ'କୁ ଗଳ୍ପରୁ ବାଦ ଦେଇ ଦେବନି ଏବଂ ସେଥିପାଇଁ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ କରି ଆସୁଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରେମର କଳଙ୍କିତ ଚିତ୍ର କେବଳ ଆଦର୍ଶ ହେବା ବାଞ୍ଛନୀୟ ନୁହେଁ। କିନ୍ତୁ ତାଙ୍କର ଏହା ବୁଝିବା ଉଚିତ ଥିଲା ଯେ ତାଙ୍କର 'ପ୍ରେମ' ଓ ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କର 'ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ' ଏକ ଜିନିଷ ନୁହେଁ। ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁଙ୍କ 'ଶସ୍ତାପ୍ରେମ' ଅର୍ଥ ତାଙ୍କର 'ପ୍ରେମର କଳଙ୍କିତ ଚିତ୍ର' ହିଁ ଥିଲା। ସେ ଯେପରି ପ୍ରେମର କଳଙ୍କିତ ଚିତ୍ରକୁ ଅବାଞ୍ଛନୀୟ ବୋଲି କହି 'ପ୍ରେମ'ର ସ୍ଥାନକୁ ଅକ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ରଖିଛନ୍ତି ସେହିପରି ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁ 'ଶସ୍ତାପ୍ରେମ'ର ବିବାଦ କରିବାଦ୍ୱାରା 'ପ୍ରେମ' ବା ଆଦର୍ଶ ପ୍ରେମର ସ୍ଥାନକୁ ଦୁର୍ବୋଧ କରିଛନ୍ତି। ସୁତରାଂ 'ଶସ୍ତାପ୍ରେମ'ର ବିବାଦ ବିଷୟରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ କୌଣସି ପ୍ରଭେଦ ମୁଁ ଦେଖୁନି। ତାପରେ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପଲ୍ଲୀଚିତ୍ରକୁ ସ୍ଥାନଦେବାକୁ କହି ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁ ଏହା ସୂଚାଇ ଦେବାକୁ ଚାହିଁଛନ୍ତି ଯେ ଜୀବନର ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ, ଓ ରାଜନୈତିକ ପ୍ରଭୃତି ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଦିଗଗୁଡ଼ିକ ଥାଉଥାଉ କେବଳ ନୈତିକ ଦିଗ ଉପରେ ସବୁ ଗୁରୁ ଲାଗିଦେବା ଆମ୍ଭମାନଙ୍କର ଉଚିତ ନୁହେଁ। ଆହାର ପେଟକୁ ଯାଉ ଧନ ଓ ଦେହକୁ ଯାଉ ଜନ ବଢ଼ୁ ତେଣୁ ଦୁଇଟି ପ୍ରେମର ଆସ୍ୱାଦ ଉପଭୋଗ କରିପାରେ କିନ୍ତୁ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ଅବଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଥହୀନ ଓ ଅର୍ଦ୍ଧାଶନ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଠାରେ 'ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ' ବା 'ଆଦର୍ଶ ପ୍ରେମ'ର ମୂଲ୍ୟ କେତେ? ଦ୍ୱିତୀୟତଃ କଥାଟିକୁ ଟିକିଏ ଚିନ୍ତା କରି ଦେଖିଲେ ଜଣାଯାଏ ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁ ଓ ଦେବୀପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ 'ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ' ବା 'ପ୍ରେମର କଳଙ୍କ ଚିତ୍ରକୁ' ନିନ୍ଦା କରିବାକୁ ଯାଇ ଛୋଟଗଳ୍ପର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ପୂରାପୂରି ଭୁଲି ଯାଇଛନ୍ତି। ଛୋଟଗଳ୍ପ କହିଲେ ମୁଁ ଏହା ବୁଝେ ଯେ ମଣିଷର ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ଷୁଦ୍ର ଘଟଣା କିମ୍ବା ତାର ଘଟଣାବହୁଳ ଜୀବନର ଏକ ଅଂଶ ଦୋଷ-ଗୁଣର ବାସ୍ତବ ଓ ଜୀବନ୍ତ ଚିତ୍ରଣ ଏବଂ ସେଥିରୁ ଦୋଷ-ଗୁଣର ଜୀବନ୍ତ ଚିତ୍ରଣ ମାନବ ଚରିତ୍ରର ଦୋଷଗୁଣ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହେବା ଉଚିତ (—the short story should illustrate some defects or virtue in human character.) ଛୋଟଗଳ୍ପର ମୋଟାମୋଟି ଅର୍ଥ ଏହାହିଁ ଯଦି ହୁଏ, ତେବେ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନର ବାସ୍ତବ ଘଟଣାକୁ ଛୋଟଗଳ୍ପର କଥାବସ୍ତୁ କରିବାକୁ ଯାଇ 'ଶସ୍ତାପ୍ରେମ' ବା ପ୍ରେମର 'କଳଙ୍କ ଚିତ୍ର'କୁ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରୁ କଦାପି ବାଦ ଦେଇ ପାରିବୁନି। କାରଣ 'ଶସ୍ତାପ୍ରେମ' ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ନିତାନ୍ତ ବାସ୍ତବ ଘଟଣା ଏବଂ ଆଦର୍ଶପ୍ରେମ ଯେପରି ମାନବ ଚରିତ୍ରର ଗୁଣ ଓ ମହତ୍ତ୍ୱ ଦେଖାଏ ସେହିପରି ଶସ୍ତା ପ୍ରେମ ମଧ୍ୟ ମାନବ ଚରିତ୍ରର ଦୋଷ ଓ ବିକୃତି ଦର୍ଶାଏ। ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଆଦର୍ଶ ପଥରେ ପରିଚାଳିତ କରିବାପାଇଁ ପ୍ରେମର ଏଇ ଧଳା କଳା ଦୁଇଟି ଯାକ ଦିଗହିଁ ନିତାନ୍ତ ଦରକାର। ସେଥିକୁ ଲେଖାଟିରେ କରି ଅଯଥା ଉପରେ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଲେ ସାହିତ୍ୟର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ହାନି ବା ଅପମାନ କରାଯିବ। କିନ୍ତୁ ଅସଲ କଥା ହେଉଛି ଲେଖକର କଳା କୌଶଳ। ଏହିଠାରେ ଶସ୍ତାପ୍ରେମ ଯେପରି ନିଜର ଚରିତ୍ର ସ୍ୱାକାର କରିବା ଦ୍ୱାରା ମାନବର ଚରିତ୍ରଗତ ଦୋଷ ପ୍ରତି ସୃଷ୍ଟି ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରି ଆଦର୍ଶର ପଥ ପରିଷ୍କାର କରେ।

ତାପରେ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏଠାରେ ଏଟିକି କହିବାକୁ ଚାହୁଁଛି ଯେ ଭାଷାର ଆଡମ୍ବରତା ଦ୍ୱାରା ଦୋଷାରୋପ କରି ଗାଁ ଗହଳର ଚଳିତ ଭାଷାକୁ ଗ୍ରାମ୍ୟଦୁଷ୍ଟ ବୋଲି କହି ନେବା ଦ୍ୱାରା ସଦାନନ୍ଦ ବାବୁ ଯେପରି ଭାଷାର କୃତ୍ରିମତା ଓ ସାହିତ୍ୟର ଜୀବନ୍ତତାକୁ କଳୁଷିତ କରିଛନ୍ତି, ସେହିପରି ଦେବୀପ୍ରସନ୍ନ ବାବୁ ମଧ୍ୟ ଚଳିତ ଭାଷାରେ ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦର ଆକ୍ଷେପ କରି ସାହିତ୍ୟରେ ଏହାର ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ବୋଲି କହିବା ଦ୍ୱାରା ଚଳିତ ଭାଷାର ଏକ ଆଂଶିକ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଅଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହା ଦ୍ୱାରା ସାହିତ୍ୟକୁ ଗାଁ ଗହଳର ସାଧାରଣ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଠାରୁ ଦୂରକୁ ଦୂରେଇ ଦେଉଛନ୍ତି। ଏହା ଏକଥାରେ ସତ୍ୟ ଯେ ପ୍ରଚଳିତ ଭାଷାରେ କିଛି କିଛି ଅଶ୍ଳୀଳ ଶବ୍ଦ ରହିଛି ଏବଂ ସେସବୁ ଅଶ୍ଳୀଳଗୁଡ଼ିକର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଆଦି ଭାଷା ସମ୍ପର୍କରେ ଆସି ଏପରି କିଛି ଲୋକ ଯାଇଛି ଯେ ଏହାକୁ ବୁଝିବା ଅସାଧ୍ୟ କଷ୍ଟକର ହୋଇ ପଡ଼େ। କିନ୍ତୁ ଏହା ଅଶ୍ଳୀଳର ନିନ୍ଦା ପ୍ରକାଶ କରିବାକୁ ଯାଇ ଯେ ଚଳିତ ଭାଷାରେ ଏପରି ଅନେକ ଅଂଶ ରହିଛି, ଯାହା ଓଡ଼ିଆର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସାଧାରଣ ବା ଶୁଦ୍ଧଭାବେ ବୋଧଗମ୍ୟ ଚଳିତ ଭାଷାର ଏହି ଅଂଶଟି ସାହିତ୍ୟରେ ବାହାରି ଯେ ସ୍ଥାନ ପାଉନାହିଁ ମୁଁ ଏହା ବୁଝି ପାରୁନି। ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଓ ପ୍ରଧାନ କଥା ଯେତେବେଳେ ଜାତୀୟ ଉନ୍ନତି ଏବଂ ଜାତିର ମୂଳଦୁଆ ଯେତେବେଳେ ଗାଁ ଗହଳର ମୂକ ଅଶିକ୍ଷିତ ଜନସାଧାରଣ ସେତେବେଳେ ସାହିତ୍ୟର ଧ୍ୟେୟ ଓ ପ୍ରକୃତି ଏପରି ହେବା ଉଚିତ ଯେପରି ଏହା ସେହି ଜନସାଧାରଣଙ୍କର ହୃଦୟ ଅନ୍ତରକୁ ଅତିକମ୍ରେ ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିବ। ତେଣୁ ସାହିତ୍ୟର ଭାଷା ଯେତେ ସରଳ ଓ ସହଜ ହେବ ଏବଂ ଏହାର କଥାବସ୍ତୁ ଯେତେ ଜୀବନ୍ତ ଓ ବାସ୍ତବ ହୋଇପାରେ ସେତେ ମଙ୍ଗଳ। ଏହାର ଅର୍ଥ ଏହା ନୁହେଁ ଯେ ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ସାଧୁଭାଷା ବା ମାର୍ଜିତ ଭାଷା ରହିବ ନାହିଁ। ଗଳ୍ପ ସାହିତ୍ୟରେ ଏହାର ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ ରହିଥିବା ଉଚିତ। ସୁତରାଂ ଭାଷାର ମାପକାଠିର ଅର୍ଥ ଆମ୍ଭମାନଙ୍କୁ ଏହା ବୁଝିବା ଉଚିତ ଯେ ଏହା ଚଳିତ ଭାଷା ଓ ମାର୍ଜିତ ଭାଷାର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅନୁପାତ ବା ମିଶ୍ରଣର ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଯୁକ୍ତି ସଙ୍ଗତ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ।

କେବଳ ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଇଁ?

- କୁମାରୀ ଶ୍ରୀ ପ୍ରମୋଦିନୀ ଦାସ (କଟକ)

୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟାରେ ପଢ଼େ 'ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ' ଲେଖା ସହିତ, ସେଥିରେ ଯେଉଁ ଦିନ ପୁରୁଷଙ୍କ ସ୍ଥାନ ଦେବାପାଇଁ ପକ୍ଷ ଓ ବିପକ୍ଷ ଲେଖିଛନ୍ତି ସେ ସେଥିରେ ଯେତେ ଦୂର ଧାରଣା ଦେଇଛନ୍ତି ମୋର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଶେଷ ଦୁଇ ଦିନର ଅବସ୍ଥା ସୁଯୋଗ ଦେଇ ଥିଲେ ତାଙ୍କୁ ... ସେହି କଥା ଏବେ ଭାବିବାକୁ ପଡ଼ିବ କାରଣ ଆଜି ସ୍ତ୍ରୀମାନଙ୍କୁ ସେମାନଙ୍କ ଦେଶର କାମରେ ଲଗାଇବା ପାଇଁ ଲେଖକଙ୍କୁ ଏତେ ଦୂର ଭାବିବାକୁ ହେଉଛି।

ନାହିଁ ସ୍ତ୍ରୀ - ଆଉ ନାହିଁ 'ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ'! ସ୍ତ୍ରୀର ଅଧ ଦେଶ ଉନ୍ନତି ... ମାନେ ଦେଶ ସୁନ୍ଦର କିମ୍ବା ଘର କିନ୍ତୁ ସତ ଦୁଃଖର କଥା ଆମ ଦେଶରେ ଦେଖୁ ... ଭଉଣୀ, ଝିଅ, ସ୍ତ୍ରୀ ମାନଙ୍କ ଭଳି ଆଧୁନିକ ମାନଙ୍କର ଦାବୀ ଉନ୍ନତ କିମ୍ବା ଦେଖା ଯାଉନାହିଁ। ଆଧୁନିକମାନେ ସ୍ୱାଧୀନତାର ... ସୁବିଧା ହେଉନାହିଁ କାରଣ ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ... ପ୍ରେମର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ନଷ୍ଟ କରେ। ... ଏ କଥା ଯେ ପୁରୁଷଙ୍କ ... ଆଗରେ ... ସେମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ନିନ୍ଦିବେ କିନ୍ତୁ ନିଜ ନିଜ ପୁରୁଷଙ୍କୁ କିଏ ନିନ୍ଦିବ? ... ଅବିବାହିତ ମାନେ ବିବାହିତା ... କାରଣ 'ଶ୍ରୀ ଶ୍ରୀ' ... - ବିବାହିତ ମାନେ କିଛି ନ ଜାଣନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରେମିକ ମାନେ ପ୍ରଜାପତିଙ୍କ ନିୟମ ... ସେହିମାନେ କୌଣସି ପ୍ରେମିକାଙ୍କ ଠାରୁ ପରିଚୟକୁ ଗୋପନ ରଖିବା ... ଦରକାର। ତାହେଲେ ସମସ୍ତେ ଚିହ୍ନି ପାରିବେ। ସେଥିପାଇଁ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ବିବାହିତା ଚିହ୍ନିବାପାଇଁ ସମସ୍ତେ ... କିନ୍ତୁ ଆଧୁନିକ ଯୁଗରେ ପୁରୁଷଙ୍କ ... ଦରକାର ହେବ ବୋଧହୁଏ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ସିନେମା ସଂସାର

ଶ୍ରୀ ଧୀରେନ୍ ଦାଶ ।

ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇ ।

ବିଶିଷ୍ଟ ହାସ୍ୟାଭିନେତା ଶ୍ରୀ ବିଷ୍ଣୁପ୍ରସାଦ ହରିପ୍ରସାଦ ଦେଶାଇ ଆଜି ଆଉ ନାହାନ୍ତି । ଗତ ଜାନୁୟାରୀ ୨୪ ତାରିଖ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳା ତିନି ଘଣ୍ଟାବେଳେ ହଠାତ୍ ସେମାନ ହୃତ୍‌ପିଣ୍ଡ କ୍ରିୟା ବନ୍ଦ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି ।

ଭାରତୀୟ ସିନେମା ଦର୍ଶକଙ୍କ । ଏହା ଶ୍ରୀ ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ଏପରି ଅନେକ ହିନ୍ଦୀ ସିନେମା ଗୁଡିକ ଭିତରେ ସେ ହସର ସଂଯୋଗ ପରିବେଷଣ କରିଛନ୍ତି । ଆମର ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର ଗୁଡିକର ସାଧାରଣ ହାସ୍ୟାଭିନେତାଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ସେମାନଙ୍କର ସ୍ଥାନ ବହୁତ ଉପରେ ଥିଲା । ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇଙ୍କ ନାମ ଯୋଗୁଁ ଯେ ଅନେକ ଦର୍ଶକ ସିନେମା ଦେଖି ଆସନ୍ତି କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ ।

୫୬ ବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇ ବମ୍ବେ ଠାରେ ଗୋଟିଏ ସାଧାରଣ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ପିଲାଦିନରୁ ତାଙ୍କଠାରେ କିଛି ଅସାଧାରଣ ପ୍ରତିଭା ଦେଖା ଯାଉଥିଲା - କେବଳ ତାଙ୍କର କୌତୁକିଆ କଥାରେ । ଯେତେବେଳେ ସେ କୌଣସି କଥା କହୁଥିଲେ ତାଙ୍କର କୌତୁକିଆ ମୁହଁର ସାମାନ୍ୟ ଅଭିବ୍ୟକ୍ତି, ସାମାନ୍ୟ ଭଙ୍ଗୀ, ସାମାନ୍ୟ ମୁହଁର ଭାବ ଲୋକଙ୍କୁ ହସାଇ ପାରିବ, ଲୋକଙ୍କର ମନ ମୁଗ୍ଧ କରାଇ ପାରିବ !

ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇ ଫୋଟୋଗ୍ରାଫ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଭୁଲି ନ ଥିଲେ ତାଙ୍କର ଭବିଷ୍ୟତ ଏତେ ଗୌରବମୟ ହେବ ବୋଲି । ସାଧାରଣ ଛାତ୍ର ରୂପେ ବମ୍ବେ କଲେଜରୁ ବି. ଏ. ପାସ କରି ୧୯୨୫ ମସିହାରେ ଏଲ୍. ଏଲ୍. ବି ପାସ କଲେ । ତାପରେ ତାଙ୍କୁ ନିଜର ହାସ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରିବାର ସମୟ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ସେ ବମ୍ବେ ଆସିଲେ ଓ ଗୋଟିଏ ଷ୍ଟୋର୍ କମ୍ପାନୀରେ ଓକିଲାତି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଓକିଲାତିରେ ନାମ କରିବାର ପ୍ରଥମ କଥା, ସେ କଚେରୀରେ ଠିଆ ହୋଇ ମୁହଁ ଖୋଲିଲେ, ତାଙ୍କର ମୁଖଭଙ୍ଗୀ ଓ କଥା ପ୍ରକାଶ ଭଙ୍ଗୀ ଦେଖି ଲୋକେ ହସି ହସି ବାହୁଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଏହି ହାସ୍ୟ ଯୋଗୁଁ ଓକିଲ ବନ୍ଧୁ ମହଲରେ ସେ ଖୁବ ପ୍ରିୟ ହୋଇ ପଡିଲେ । ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ଉପଦେଶରେ ନିଜର ଭବିଷ୍ୟତ ଗୌରବ ଅନୁଭବ କରି ହଠାତ୍ ଓକିଲାତି ଛାଡିଲେ ଓ ସିନେମାରେ ପଶିଲେ ।

ପ୍ରଥମେ ସାଗର ମୁଭିଟୋନ୍‌ରେ ମିଶି ଛୋଟ ଛୋଟ ଅଭିନୟରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କଲେ । ଅଭିନୟ ଗୁଡିକ ସାମାନ୍ୟ ଥିବାରୁ ଓ ମନ ମୁଆଫିକ ଅଭିନୟ ଭାଗ୍ୟରେ ନ ଜୁଟିବାରୁ ତାଙ୍କର ଉନ୍ନତି ପଥରେ ବାଧା ଆସିଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ବାଧା ଅଧିକ ଦିନ ସ୍ଥାୟୀ ହେଲାନି । ସାଗର ମୁଭିଟୋନ ଛାଡି ୧୯୩୮ ରେ ବମ୍ବେ ଟକିଜରେ ମିଶିଲେ । ଏହିଠାରେ ପ୍ରଥମେ 'ଜୀବନ ନାଇୟା' ଚିତ୍ରରେ ତାଙ୍କର ମନ ଖୁସିଆ ଗୋଟିଏ ହାସ୍ୟ-ରସାତ୍ମକ ଅଭିନୟ କରିବାର ସୁଯୋଗ ପାଇ ବିଶେଷ ଭାବରେ ସୁନାମ ନେଇଥିଲେ । ଏହାପରେ 'ନବଜୀବନ', 'ଦୁର୍ଗା', 'କଙ୍ଗନ', 'ବନ୍ଧନ', 'ନୟା ସଂସାର', 'ଆଜାଦ୍', 'ଝୁଲା' ଏବଂ ତାପରେ 'କିସ୍‌ମତ୍'ରେ କ୍ରମଶଃ ଉଚ୍ଚ ଧରଣର ଅଭିନୟ କରି ଅଶେଷ ଖ୍ୟାତି ଅର୍ଜନ କଲେ ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ହୋଇ ପଡିଲେ ।

ତାପରେ ମୁଖାର୍ଜୀଙ୍କ ଦଳ ସହିତ 'ବମ୍ବେ ଟକିଜ' ଛାଡିଲେ ଓ 'ଫିଲ୍ମିସ୍ତାନ'ରେ ମିଶିଲେ । ସେଠାରେ 'ଚଲ ଚଲ ରେ ନଉଜବାନ୍', 'ଶିକାରୀ', 'ସଫର', 'ଆଠ ଦିନ', 'ମେହେରବାନ', 'ଲାଜ' ଏବଂ 'ଶହନାଇ' ପ୍ରଭୃତି ଚିତ୍ରରେ କାମ କଲେ । ତାଙ୍କର ଅଭିନୀତ ଶେଷ ଚିତ୍ର 'ଶିକାର' ବର୍ତ୍ତମାନ ଭାରତରେ ଅନେକ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ହେଉଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେ ନିର୍ମାତା ମେହବୁବଙ୍କର ଆସନ୍ତା 'ଶେହନା' ଚିତ୍ରରେ କାମ କରୁଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଆକସ୍ମିକ ମୃତ୍ୟୁ ଯୋଗୁଁ ଚିତ୍ରଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଛି ।

ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇ ଖୁବ୍ ସରଳ ପ୍ରକୃତିର ଲୋକ ଥିଲେ । ଅହଙ୍କାର ତାଙ୍କ ପାଖରେ ନ ଥିଲା । ତାଙ୍କର ହାସ୍ୟ ବିଶେଷତା ଓ ଆମୋଦ ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଳାମିଶା ଗୁଣ ଯୋଗୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଅତି ପ୍ରିୟ ହୋଇ ପଡିଥିଲେ । ତାଙ୍କ ପାଇଁ କାନ୍ଦିବା ପାଇଁ ସେ ଅସଂଖ୍ୟ ସିନେମା ଦର୍ଶକ ଓ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ନିଜର କେବଳ ବିଧବା ପତ୍ନୀ ଓ ଏକମାତ୍ର ବିବାହିତା କନ୍ୟାଙ୍କୁ ଛାଡି ଯାଇଛନ୍ତି ।

ଭି. ଏଚ୍. ଦେଶାଇଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁରେ - ଭାରତୀୟ ସିନେମା ଜଗତରେ ଖୁବ୍ ବଡ଼ କ୍ଷତି ହୋଇଛି । ତାଙ୍କର ହାସ୍ୟାଭିନୟର ସ୍ଥାନ ପୂରଣ କରିବାକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଆମକୁ ବହୁତ ଦିନ ଲାଗିବ । ତାଙ୍କର ଆତ୍ମାର ସଦ୍‌ଗତି ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛୁ ।

ସିନେମା ଖବର —

ଜଣା ଯାଉଛି ଯେ ଶ୍ରୀ ଗୌରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତାପ ସିଂହ ଦେଓ "ଭାରତ ଆର୍ଟ ପ୍ରଡକସନ୍" ତରଫରୁ 'ମାଳ' ନାମକ ଗୋଟିଏ ହିନ୍ଦି ସାମାଜିକ ଚିତ୍ର ନିର୍ମାଣ କରୁଛନ୍ତି । ଚିତ୍ରଟି ଗୋଟିଏ ଜଣାଶୁଣା କାହାଣୀର ଗଳ୍ପ ଯେ କି ତାର ପ୍ରେମିକ ପାଇଁ ନିଜର ଜୀବନ ଦାନ କରି ଦେଉଥିଲା । ସେଥିପାଇଁ ଜଙ୍ଗଲ ସ୍ଥାନମାନଙ୍କରୁ ପ୍ରକୃତ ଦୃଶ୍ୟ ନିଆ ଯାଉଥିବାର ଖବର ମିଳିଛି । ଚିତ୍ରଟିର ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହେଉଛନ୍ତି କଲ୍ୟାଣ ଗୁପ୍ତ ।

'ମାଳ' ହିନ୍ଦି ଚିତ୍ରଟି ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀ ଗୌରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତାପ 'ପ୍ରୁଣ ଶଂଖ' ନାମକ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଓଡ଼ିଆ ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ନିର୍ମାଣ କରୁଥିବା ପ୍ରକାଶ । ଏ ଚିତ୍ରଟିର ମଧ୍ୟ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ହେବେ କଲ୍ୟାଣ ଗୁପ୍ତ ।

ଆଶା କରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ଓଡ଼ିଆ ଚିତ୍ର 'ଲଳିତା' ଅପେକ୍ଷା ଏଥିରେ ଉନ୍ନତତର ହେବ । ଓଡ଼ିଆ ହିସାବରେ ଶ୍ରୀ ଗୌରେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତାପ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଓଡ଼ିଆ ବାସୀଙ୍କର ଧନ୍ୟବାଦର ପାତ୍ର ଅଟନ୍ତି ।

Digitized by srujanika@gmail.com

Kumkuma 1(05)Feb1949 - 23

ଆଲୋଚନା — ୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା କୁଙ୍କୁମ

ସ୍ୱପ୍ନଶାଦୀ କବିବୃନ୍ଦ ଆମେ – 'କବିର ଯଥାର୍ଥ ପରିଚୟ ଦେଉଛି ।'

ଉପହାର – ଶ୍ଳୋକଟିକୁ ନେଇ ଆରମ୍ଭରେ ଶୋଭାର ସୁନ୍ଦରତା ଅଛି ।

ପାଗଳିନୀ – ମଣିଷ ଅନ୍ୟ କଥା ଦୂରେ ଥାଉ ନିଜ କଥା ଭୁଲି ଯିବାକୁ ପ୍ରଥମେ ମାଗୁଛ ଶୁଣୁଛି ସନ୍ଦେହ ତା ଅନ୍ତରରେ ପଶେ । ଦୁନିଆ ଆଗରେ ଯାତ୍ରୀ ଗାଉଛ ତାକୁ ଭଲ ଓ ଆଦର୍ଶରେ ଖୋଜିବାକୁ ସମସ୍ତ ଓ ମନର ଦୁର୍ବଳତା ଆଜି ନାହିଁ ନିଚିହ୍ନିଆ ଭୁଲ ମାର୍ଗରେ ଆଦର୍ଶ ନେଇ ମୁକ୍ତି ସୁଖାଧୀନ ହେବାରେ ମଧ୍ୟ ମଣିଷର ସମସ୍ତ ଜୀବନର ପରିଚୟ, ଯାହାକି ଜଗତ ଅନ୍ତରରେ ଭୁଲ ଦ୍ୱନ୍ଦ୍ୱ ନିରନ୍ତର ଘଟିଚି, ମଣିଷର ଯଥାର୍ଥ ଆଦର୍ଶରେ ତାର ଜୀବନ ଚରିତ୍ର ଦେଖାଏ ଆଜି । ଏ ଧରଣର ଗଳ୍ପ ଉପନ୍ୟାସ ଭୁଲ କରୁଥିବା ମଣିଷର ଆଦର୍ଶ । ଗଳ୍ପଟି ଉପନ୍ୟାସରେ ପରିଣତ ହେଲେ ଆଦର୍ଶବାଦ ଅଧିକ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୋଇ ଥାନ୍ତା ।

ନୂତନ ଯୁଗର ଅଭିଯାନ – ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ।

ପ୍ରଣତି – ଶ୍ରଦ୍ଧାର ନିବେଦନ ତାର ମନର ଦୁର୍ବଳତାର ପରିଚୟ ଦେଉଛି । (?)

ମୃତ୍ୟୁ – ଗଳ୍ପଟିରେ ନିଚିହ୍ନିଆ ଦାର୍ଶନିକ ମଧ୍ୟରୁ ଏ ଦୋଷ । ଚଳନ୍ତା ।

ନବ ଜୀବନର ଆହ୍ୱାନେ – ନବ ଜୀବନକୁ କବିଙ୍କ ଆହ୍ୱାନ ଆଲୋକିତ କରିପାରିଛି କି?

ମେଘୁଣି ଦୃଶ୍ୟ – ପୂର୍ବତଃ କବିଙ୍କ ଆଶା ସବୁଦିନ ଆଶାରେ ରହିଥାଏ ।

ମଉଳା ମଲ୍ଲୀ – ଭାଷା ଭଙ୍ଗୀ ପ୍ରକାଶ ଓ ଚରିତ୍ରଙ୍କ ସାଧାରଣ କରୁଣ ଚିତ୍ରଟି ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି ।

ଅପା – ଅର୍ଥ ଯେ ଦୁନିଆରେ ସବୁଥିରେ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଆଣିପାରେ, ଏ ଅତି ସାଧାରଣ ଲୁଚ୍ଚକୋଲ୍ଲ ଭାବଧାରାର ସୁନ୍ଦର ପ୍ରକାଶ ।

ଅନ୍ୟ ନୂଆ କବିତା ଚଳନ୍ତା ।

ମନ୍ତ୍ର – ଆଜିକାଲିର ଜାତୀୟତାମୂଳକ ହୋଇଥିଲେ ଭଲ ହୋଇ ଥାନ୍ତା ।

ସ୍ୱର-ସଙ୍ଗୀତ ଓ ପ୍ରିୟର ପାଇଁ ଚିତ୍ରାଙ୍କନ ପାଇଁ ସମ୍ପାଦକଙ୍କୁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ମନ୍ଦ୍ରଘୋଷ – ଏଥିରେ କେତୋଟି ପୁରୁଣା କଥା ପଢିଲୁଁ ।

– ପଟ୍ଟନାୟକ –

ସ୍ୱପ୍ନଶାଦୀ କବିବୃନ୍ଦ ଆମେ – କେମିତି ପ୍ରକୃତରେ 'କବିତା' ହୋଇଛି । ଛନ୍ଦ ଗତିଶୀଳ ହୋଇଛି । ଭାବନା ଗଭୀରତାର ଭିତରେ ଶବ୍ଦର ନୂତନତା ରହି ପାରିଛି । ଭାଷା ମାନରେ ଅଭିନବତ୍ୱ ଅଛି । କବିତାରେ ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ବାସ୍ତବବାଦୀତା ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କ ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ଲାଭ କରି କବିମାନଙ୍କ ଧର୍ମକୁ ଜାଗ୍ରତ କରି ଥାଇଛନ୍ତି ।

ଉପହାର – ଏହି ଅର୍ଥ ଅନାଗତଙ୍କ ଜୀବନରେ କେତେକ ମୁକ୍ତିଯୋଦ୍ଧା ଧନୀଙ୍କୁ ବାଦ ଦେଲେ ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନରେ ଅଭାବ, ଅନାହାର ଓ ଦୁର୍ଗତି ଅଶାନ୍ତି ଓ ଏହି ରହିବାର ନିଦର୍ଶନ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ଏହିପରି ଅଗଣିତ ଜନସମାଜ ସହିତ ଲେଖକ ପରିଚୟ କରି ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରତି ସହାନୁଭୂତି ଦେଖାଉଛନ୍ତି ଅତି ମାର୍ଜିତ ଭାଷା ରୂପ ସୃଷ୍ଟି କରି ।

ପାଗଳିନୀ – ଭାଷାରେ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ ସମନ୍ୱୟତାର ଅଭାବ ହୋଇଛି । ପାଗଳିନୀର ଅଭିନୟ ଯେ କୌଣସି ପାଠକଙ୍କୁ ମୁଗ୍ଧ ନ କରିପାରେ କିନ୍ତୁ ଅନୁଭବ କରିବ ଆବଶ୍ୟକ; କିନ୍ତୁ ତାର ମୋହମୟୀମା ଅଭିନୟର ଅତି ଶୀଘ୍ର ଛନ୍ଦ ଭଙ୍ଗ ଓ ନିଷ୍ଫଳ ମଧୁରର ଶେଷ ପରିଣାମ ଗଳ୍ପଟି ଅସ୍ୱାଭାବିକ ହୋଇପାରିଛି । କଥା ବସ୍ତୁ ଅତି ସାଧାରଣ ହୋଇଛି କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ କିଛି ଅସାଧାରଣ ଅର୍ଥ ଥିଲେ ତାହା ଲେଖକଙ୍କୁ ଜଣା ।

– ନନ୍ଦ –

(ଉପରୋକ୍ତ ତିନି ଜଣଙ୍କ ମତାମତ ଅନ୍ୟ ଲେଖାଗୁଡିକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଦେଇ ନାହିଁ । ଏପରି ପୁସ୍ତକ ସମ୍ବନ୍ଧରେ କିଛି ଆଲୋଚନା ଲେଖକମାନଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟି ଆଣିବାକୁ ସୁଯୋଗ । ପ୍ରକୃତରେ ଅଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ଲେଖକମାନଙ୍କର ଉପକାର ନ ହେଉଥିଲେ ଆମ ଏସମସ୍ତ ପ୍ରକାଶର ଆଲୋଚନା ଅବା ପ୍ରକାଶ କରିନ୍ତୁ ନାହିଁ – ସଂ)

ହେଉ ତବ ଆଗମନ

ଶ୍ରୀ ରତ୍ନାକର ନାୟକ ।

●

ଆହେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଲୋକବନ୍ଧୁ ତୁମେ କବିତ୍ୱର ଯା କଳ୍ପନା,
ତୁମରି ପ୍ରେରଣା ଆଣି ଦେଇଅଛି ସ୍ୱାଧୀନତା ଆଜି ଦିନ ।
କିନ୍ତୁ ଦେଶମୁ ମହାପୁରୁଷମୁ ଭୁଲ ତବ ବୁଦ୍ଧେ ଥିଲୁ,
କିଂବା ନର୍ଦ୍ଦ ମଧ୍ୟେ ଉତ୍କଳର ଗଳ୍ପ ଜାତି ଆଶା ଗର୍ଭ ହେଲା ।
ପଲ୍ଲୀବାସୀ ପାଇଁ ଦେହ ଦେଇଥିଲ ଅଶ୍ରୁଜଳ ଅବିରତ,
ଗ୍ରାମେ ପତିତ ଦୁଃଖୀ ପ୍ରଭାତ ହେବାକୁ ପରିଣତ ।
ସେ ଜଳ ଆସିଛି ଜନ୍ମଭୂମି କିଛି ତଥାପି ସବୁଜ ସୁଖ,
ତୁଟିନା ସେ କିଛି ନୀରବ କର୍ମେ ଅଛି ଦୁଃଖୀଙ୍କ ମୋଚନ ମୁଖ ।
ଶୁଣି ରହିଛି ଉତ୍କଳେ,
ଆହେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଲୋକବନ୍ଧୁ ତୁମେ ତ୍ୟାଗର ମହିମାରେ
ସବୁ ହେବ ଶିବ ଦୃଢ ଆଶା ଧନ ଯେତେ ଅଶ୍ରୁ ଅଛି ତାର,
ଏ ଦିନ ତୁମେ ଆଜି ଥିବ କି ମୋ ଦେଶ ଜାତୀୟ ଧନ?
ଆଜି ଥିଲେ ଶିବ ହେଉ ଆଗ୍ର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦେଶର ଅଙ୍କୁର ଧରେ,
ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ ମରୁଡି ଲୋକ ଜାତୀୟରେ ଭେଦ ପଡି ପ୍ରଜା ମରେ ।
ସାରେ ଦେଶ ସବୁ ତୁମ ପାଇଁ ତୋଷ ଯେତେ ଶୁଣି ମନ ଦ୍ୱାରେ
ଚିଆ ହେବା ତୁମେ ଉଠି ଏହି "ଶେଷ" ସ୍ୱାଧୀନତା ଲୋକଙ୍କରେ ।
ଯେତେ ସ୍ୱାର ଯାଉଥାଇ,
ଆହେ ଗୋପବନ୍ଧୁ ଲୋକବନ୍ଧୁ ତୁମେ ହେଉ ତବ ଆଗମନ ।

Digitized by srujanika@gmail.com

ପୁଅ କାଳେ କୁଇନାଇନ୍ ଖାଉ ନାହିଁ ବୋଲି ମା ଦୁଇଟି ରସଗୋଲ୍ଲା ଭିତରେ ୨ଟି କୁଇନାଇନ୍ ବଟିକା ଭରିକରି ପୁଅର ପଢାଘର ଟେବୁଲ୍ ଉପରେ ରଖିଦେଇଥିଲେ। ପୁଅ ସ୍କୁଲରୁ ଆସି ପଢାଘର ଭିତରେ କିଛି ସମୟ ରହି ବାହାରକୁ ଆସି ମା'ଙ୍କୁ ପାଣି ମାଗିଲା। ମା ପଚାରିଲେ, "ରସଗୋଲ୍ଲା ରଖି ଦେଇଥିଲି ଖାଇଲୁ କାହିଁ?"

"ଖାଇଲି ଯେ ମଝି ଗୁଡାକ ବଡ ପିତା ଲାଗିଲା। ସେ ଗୁଡାକ କାଢି ଫୋପାଡି ଦେଲି। ତୁ ଆଉ କେଉଁଠୁ ଆଣିଥିଲୁ ରସଗୋଲ୍ଲା କେବେ କିଣିବୁ ନାହିଁ ମା।

ଜଣେ ଭଦ୍ରଲୋକ ଘରକୁ ଫେରିବା ପରେ ତାଙ୍କ ହଠାତ୍ ମନେ ପଡିଲା ଯେ ସେ ଦୋକାନର ବତୀଟି ନିଭାଇ ଦେବା ପାଇଁ ଚାକରକୁ କହି ଭୁଲି ଆସିଛନ୍ତି। ଶୁକ୍ରବାର ରାତି, ସେ ବୁଝାଇଲେ ବତୀଟା ଜଳୁଥିବ ଏବଂ ଶୁକ୍ରିଯିବ- ଅକାରଣରେ ତେଲ ଗୁଡିକ ଖରଚ ହେବ! ତେଣୁ ସେ ପୁଣି ଦୋକାନକୁ ବାହାରି ପଡିଲେ। ଦୋକାନ ପାଖ ଅଳି ଦେଖିଲେ ସେ ଚାକରଟି ଦୋକାନ ବନ୍ଦ କରି ଫେରି ଆସୁଛି। ତାଙ୍କୁ ଦେଖି ଚାକରଟି ପଚାରିଲା "ହୁଁ ଆଜ୍ଞେ ପୁଣି ଆସିବା କାହିଁପାଇଁ?"

"ଆରେ, ଦୋକାନରେ ବତୀଟି ନିଭାଇ ଦେଇ ଆସିଛୁ ତ?"

"ହଁ"

"ଆଚ୍ଛା ହେଲା ମୋର ଗୋଟାଏ ଦିନ କଟିଗଲା ଚିନ୍ତା ଗଲା।

"ଯାଉଥିବାରେ ବତୀଟିରେ କା ତେଲ କେତେ ଥିଲା ସେ ତୁ ଯାଇଁ ଦେଖିଲୁ? ଚାକରଟି କହିଲା। ତୁମ ଜୋତାରୁ ତ ପଛେ ଯାଇ ଥାଉଥିବ?

"ହଁ ଦେଖୁଥିଲି ଯେ ଯୋତା ନଡାଇ ଆସିଛି, ହେଉ ଦେଖ କାଖରେ ଜାକି ଏଯାଏଁ ଚାଲି ଆସିଛି।

"ହେଲେଣି ଭଲା, ତୁମ ଝିଅଟି ବଡ ଯୋଗ୍ୟା ପତିବ୍ରତା ମ!"

"କଣ କଲା କି?"

"ଆମ ଘରୁ ରାମ ପଞ୍ଜୁରୀଟି ଧରି ପଳାଇ ଆସିଛି।"

"ତାଙ୍କ ପଞ୍ଜୁରୀ କେଉଁଠୁ କିଣି ଥିଲା ମ?"

"ହଁ କାହିଁକି କିଣିବ ମ। ଆମ କୁନ୍ଦୁ ନରହରି ବାବୁ ଘରକୁ ବୁଲିଯାଉଥିଲା ଯେ ... ଦେଖି ଗାଲଥା କରି ନେଇ ଆସିଥିଲା ନା!"

ପୁଅକୁ ଘୁଡିର ଗୁଣ୍ଡିକ ... ଦେଖି ମା କହିଲେ, "ହଇରେ ଗୁଣ୍ଡିକ ଖାଉଛୁ କାହିଁକି ଦେଉଛୁ।"

ପୁଅ - "କାହିଁ ମା, ଗୁଣ୍ଡିକର କଣ ଦାନ୍ତ ଅଛି କି?"

"ଶେଷକୁ ଏମିତି ହୁଅନ୍ତ କାହିଁକି?"

"ଡାକ୍ତର କହିଥିଲେ, ଔଷଧ ଖାଇବା ପୂର୍ବରୁ ଔଷଧକୁ ଜୋରରେ ହଲାଇ ଦେବ, ମୁଁ ଔଷଧ ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ହଲାଇବାକୁ ଭୁଲି ଯାଉଛି ସେଥିପାଇଁ..."

(ଶ୍ରୀ ସୁଧା ମୋହନ ରଥ)

ମଧୁ ଚହଳ

ଶ୍ରୀ ସାଗ

ରାମ- ଏଡ୍ଡୁ ଟା ପଇସା ଗୁଡାକ କଣ ଯେ କରୁଛି ମୋ ବୁଝି ହୁଉନି। ଆଉ ମାସରେ ଟା ହାତରେ ପଇସା ନ ଥିଲେ ୪ ମାସରେ କି ହେବ!

ଶ୍ୟାମ- ତୋତୁ ଉଧାର ମାଗୁଛି କି?

ରାମ- ନାହିଁ ମ - ମୁଁ ତା ପାଖରୁ ମାଗୁଥିଲି।

"ମୋ ଠୁଁ ଗାଈଟାଏ ଉଧାର ନେଇଥିଲ, କଣ ଭୁଲି ଗଲଣି?"

"୪ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୁଲି ନାହିଁ ତେବେ ସମୟ ଦିଅନ୍ତୁ, ଭୁଲିଯିବି।"

"କାହିଁକି ତମ ଭଳି ମୋଟା ଲୋକଙ୍କର ମିଜାଜ ବେଶ୍ ଥଣ୍ଡା ଥାଏ?"

"ତାର କାରଣ ହେଉଛି ଆମେ ଲଢି ପାରିବୁନି କିମ୍ବା ଦୌଡି ପଳେଇ ପାରିବୁନି।"

"ମତେ ଲାଗୁଛି ପତ୍ରସମ୍ପାଦକ ମାନେ ମୋ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଗୋଟାଏ ଷଡ଼ଯନ୍ତ୍ର କରିଛନ୍ତି।"

"କାହିଁକି ଏପରି ମନେ କରୁଛ?"

"ତାଙ୍କ ଭିତରୁ ଦଶଜଣ ମୋର ଏକା ଲେଖାଟାକୁ ଫେରସ୍ତ କରିଛନ୍ତି।"

"ତମେ ଆଉ ତମ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ଭିତରେ କଣ କୌଣସି ବିଷୟରେ କେବେ ମତାନ୍ତର ପଡେନି?"

"ପଡେ, କିନ୍ତୁ ମୁଁ ସେକଥା ତାଙ୍କୁ ଜାଣିବାକୁ ଦିଏନି।"

ମଝିରାତି ହଠାତ୍ ସ୍ୱାମୀ ଯନ୍ତ୍ରଣାରେ ପାଟି କରି ଉଠିବାରୁ ସ୍ତ୍ରୀ ପଚାରିଲେ, "କଣ ହେଉଛି?"

"ମୋ ଝୁରଟା, ଏକଦମ ଝୁଣ୍ଟୁ, ଜମା ଶୋଇ ହେଉନି"

"ବାଜେ କଥା, ତମ ଦାନ୍ତ ମୋ ଓଳି ପେଟିରୁ କେବେ ଦେଖା ଯାଏଁ ହୋଇ ନଥିବ!"

ପ୍ରେମିକ- "ମିଠା କଥା ମତେ ଦିଅ, କହିଦିଅ ଆଜ ପିଠା..."

ପ୍ରେମିକା- "ରସଗୋଲ୍ଲା"

—"ନୂଆ ଭାଇରେ ଗଳ୍ପ ଲେଖୁଛ କି?"
ମନେ ଅଛି ତାଙ୍କ ... ... ପଢିଲେ ଦେଖିଛନ୍ତି
—"କିଏ ପଢିଲେ?"
—"ସେ କିଏ ବାକୁ ଭୁଲି ଯାଇଛି"।

Digitized by srujanika@gmail.com

୫. ପ୍ରସ୍ତାବ ଅବଗତିଯୋଗ୍ୟ ।

ଆପଣ ଶାସ୍ତ୍ରରେ କଣ ପଢ଼ିଥିଲେ ? ଏହି ବିଷୟରେ ବଡ଼ ଅପେକ୍ଷା ଆହୁରି ବଡ଼ ପ୍ରମାଣ କଣ ହୋଇପାରେ ! ସେଥିପାଇଁ ମୁଁ ପ୍ରଶ୍ନ ପାଇଁ ଶୋଚନୀୟ ପଣ୍ଡିତ ଶ୍ରୀ ଶାସ୍ତ୍ରୀ ଭାରତ ଗବେଷକ, B.A. ଙ୍କୁ ପଚାରି ବୁଝିବି ?

ସମ୍ପାଦକ ଚନ୍ଦ୍ରିକା, ପାଠକ ଚିନ୍ତା --

ବହୁ ପତ୍ରିକାରେ ଆପଣ 'ନାରୀ' 'ମାଲତୀ' 'ପୁରୁଷ' 'ପୌରୁଷ' 'ବ୍ୟଙ୍ଗ-କବିତା' ଇତ୍ୟାଦି କଥା କାହିଁକି ଉତ୍ଥାପନ କରିଛନ୍ତି ବୁଝିହେଉ ନାହିଁ । ମୁଁ ଅତି ସାଧାରଣ କିନ୍ତୁ ଆପଣଙ୍କୁ ଯଦି କୌଣସି 'ସାଧାରଣ ଜନତା ସଭା' ମନେ କରନ୍ତୁ ତାହେଲେ ଆପଣଙ୍କର ତ୍ରୁଟି ପାଇଁ ଆକ୍ଷେପ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆପଣ ବଡ଼ । ସାହିତ୍ୟରେ, ସ୍ୱଜାତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆପଣଙ୍କର ବହୁ ଆସନ ଅଛି ବୋଲି ଆପଣଙ୍କର ତ୍ରୁଟି ଦେଖିଲେ ଆମକୁ ବାଧୁଛି । ଦେଶସେବା ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବ୍ରତ, ଦେଶବାସୀଙ୍କର ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଅଧିକାର ଅଛି । ସେମାନେ ଅକାର୍ଯ୍ୟରେ ଗଲେ ତାଙ୍କୁ ରାସ୍ତା ଦେଖାଇ ଦେବା କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନୁହେଁ କି ? ଆପଣ ସଂଶୋଧିତ ହେବାପାଇଁ ଏପରି ଘୃଣା କାହିଁକି ?

ଆପଣଙ୍କ ଚିଠି ପଢ଼ି ମୋର ମନରେ ଯେଉଁ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠୁଛି, ମୁଁ ପଚାରୁଛି, ଆଶା ଉତ୍ତର ପାଇବି ।

୧. "ଅନ୍ୟକୁ ଆକ୍ରମଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ କିଛୁ Strong grounds ପ୍ରଦର୍ଶିତ ନ ହେଲେ ଦେଶସେବାରୁ ଦେଶକୁ ମାରିବାର ... " - ଏ କଥାଟି କେବଳ ମୋ ପାଇଁ ପ୍ରଯୋଜ୍ୟ ନା ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ?

୨. ଉକ୍ତ ସମ୍ପାଦକଙ୍କ ପାଖକୁ ମୋ ନାଆଁରେ ଚିଠି କାହିଁକି ପଠାଇଥିଲେ ? କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ?

୩. ଆପଣଙ୍କ ଚିଠିରୁ ଆପଣଙ୍କ ... ଯଦି ସତ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରାଯାଏ, ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ଲେଖକର ଚିଠି ଗୁଡ଼ିକ ମିଥ୍ୟା ବୋଲି ପ୍ରମାଣିତ ହେବ । ଆପଣଙ୍କ କଥା ଯଦି ସତ୍ୟ ହୁଏ, ତେବେ ଆପଣ କଣ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ଭାରତ ସରକାରଙ୍କର ଅଳ୍ପ ବୟସ୍କ ହେତୁରେ ଅନୁଷ୍ଠାନଟି ମିଥ୍ୟା ଉପରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ?

୪. ସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଓଡ଼ିଆ ଅନ୍ଧ ଶୂଦ୍ର, କଣ୍ଟକ ବୁଦ୍ଧି ମୂର୍ଖ, ଅଜ୍ଞ, ଆଳସ୍ୟ ପେଟପୂର ମଦୁଆ ନିଷ୍କ୍ରିୟ ପ୍ରଭୃତି ଯୋଗୁଁ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ପରେ ବାହାରେ ସ୍ଲେଭ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି" ଇତ୍ୟାଦି କଥା ଯାହା ଆପଣ ଲେଖିଛନ୍ତି ମୁଁ ସେ ବିଷୟରେ, ଜଣା ଏକମତ ହୋଇପାରୁନି ଏବଂ ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ବିଷୟରେ ଆପଣଙ୍କର ଏପରି ମତର ଘୋର ପ୍ରତିବାଦ କରୁଛି । ଯାହା କହିଲେ କଣ ହେଲା ନିଜ ଜନ୍ମଭୂମି ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ପ୍ରତି ... ଅଛି, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଖରେ କୌଣସି ନା କୌଣସି ଗୁଣ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଛି । ଯେ ନାହିଁ ଅବଶ୍ୟ, ତେବେ ଗୁଣରେ ଓଡ଼ିଆ ସ୍ଲେଭ ବୋଲି ଅନ୍ୟଠାରୁ, ଏ ... ଦେଖିଲି ନାହିଁ । ଆପଣ କେତେଜଣ ଓଡ଼ିଆଙ୍କର ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବା ପରେ ଏପରି ମତ ପୋଷଣ କରିଛନ୍ତି, ଜଣାଇବେ କି ? ଆପଣ ଓଡ଼ିଶାରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ, ସମସ୍ତେ ଆପଣଙ୍କୁ ଜାଣିଥାଇ ପାରନ୍ତି ବା ନାମ ସହିତ ପରିଚିତ ହେବା ସମ୍ଭବ କିନ୍ତୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ସମସ୍ତ ଓଡ଼ିଆଙ୍କ ସହିତ ଆପଣ ପରିଚିତ ନୁହନ୍ତି ବୋଧ ହୁଏ । "ଆନନ୍ଦ ମନ୍ଦିରେ ଜଗତ୍" ବାଟରେ ଆପଣ ଏପରି ମନୋଭାବ ପୋଷଣ କରି ନାହାନ୍ତି ତ ! କିମ୍ବା ଏ ସଂସାରେ ମଦୁଆ ନଖରା, ଇତ୍ୟାଦି କେତେକଙ୍କ ସହିତ ମିଳାମିଶା ଫଳରେ ଏପରି ମନୋଭାବ ଜାତ ହୋଇଛି ? ଯାହା ହେଉ ସେମାନେ ସମଗ୍ର ଓଡ଼ିଆ ଜାତି ନୁହନ୍ତି । ଆପଣ ଆପଣଙ୍କର ଏହି ମତକୁ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରନ୍ତୁ । ଓଡ଼ିଆ ହୋଇଥିବା ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଏହି ଦାବୀ କରୁଛି ।

କୌଣସି ଇଂରେଜି କବିଙ୍କ କୌଣସି କବିତା ପଢ଼ିଥିଲି "Viewpoints".

ଗୋଟିଏ -

Beneath the smile he feared a frown
In every king foresaw a clown
Imagined worms in apple's pith
Suspected Christ to be a myth!

ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ -

He saw a gleam beneath the glare,
And caught a tune beneath the blare
Assumed a reason for each plan,
Called forth the God in every man.

ଯେଉଁ ଓଡ଼ିଆମାନେ ଆପଣଙ୍କୁ ନେତା ବୋଲି ସମ୍ମାନ ଦିଅନ୍ତି ସେମାନେ ଏପରି ଆଶା କରନ୍ତି - ଦ୍ୱିତୀୟ କେବଳ Viewpoint ର ।

୫. "କୁଙ୍କୁମର ଲେଖା ଓ ଲେଖକର ଦୁର୍ବଳପିଣ୍ଡ ..." କିପରି ବ୍ୟଙ୍ଗ କରି ବୁଝେଇ ଦିଅନ୍ତୁ । କୁଙ୍କୁମରେ ଲେଖା କାହିଁକି ଓ ଲେଖକ ବିଷୟରେ କିଛି ଉଲ୍ଲେଖ ମଧ୍ୟ କରିବେ । ସେଥିପାଇଁ ବିଷୟକୁ ବୁଝାଇବା ପରି ଲେଖା ଆସିବା ଦରକାର ନା ଲେଖକଙ୍କ ବୟସ 'ବୁଢ଼ା' ହୋଇଥିବା ଦରକାର ? କିପରି ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲେ ବା କାହାର ଲେଖା ପ୍ରକାଶ କଲେ 'କୁଙ୍କୁମ' ଉଚ୍ଚଶ୍ରେଣୀରେ ଗଣାଯିବ ବୁଝାନ୍ତୁ । ଆପଣଙ୍କର ଏହି ଚିଠିଟି ଉଚ୍ଚ ଶ୍ରେଣୀର ଲେଖା କି ନୁହେଁ ?

୬. "ମୋଟେ କାଗଜ ତମେମାନେ ପଠାଇନ - କାଗଜ ପ୍ରକାଶ କରିବା ଆଗରୁ ସବୁ ଲେଖାପାଇଁ ଲେଖକ, ପୁଣି ଅଧିକ ମତେ ଅଭିମାନ ମାରୁଛ ।" ଇତ୍ୟାଦି ଯାହା ଆପଣ ବସନ୍ତ ବାବୁଙ୍କୁ କହିଥିଲେ ମୁଁ ମୋର ମନୋଭାବ ବିଷୟରେ ୨ୟ ସଂଖ୍ୟାରେ ଲେଖିଥିଲି - ଆପଣ ପ୍ରମାଣ ଦେଲେ ସେଥିପାଇଁ ଧନ୍ୟବାଦ ।

ପ୍ରକାଶରେ ଥିବାହେତୁ ଲବ୍ଧପ୍ରତିଷ୍ଠ ସାହିତ୍ୟିକ ସାହିତ୍ୟିକା ମାନଙ୍କର ଠିକଣା ଜାଣିବା ଆମପାଇଁ ସମ୍ଭବପର ହୋଇ ନଥିଲା ତେଣୁ ସମାଜ ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର ପ୍ରଭୃତି ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ଲେଖା ପଠାଇବା ପାଇଁ ଲେଖକ ଲେଖିକା ମାନଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲୁ - ଆମର ଅନୁରୋଧ ରକ୍ଷା କରି ଅନେକ ଲେଖା ଦେଲେ । ଆପଣ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ନିଜକୁ ଭିନ୍ନ ମନେକରି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବେ ଅନୁରୋଧ ଚାହାନ୍ତି କାହିଁକି ? କୁଙ୍କୁମର ଲେଖକ ଲେଖିକା ମାନଙ୍କୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ସମ୍ମାନସୂଚକ କପି ପଠାଉଛୁ ଓ ପାରିଶ୍ରମିକ ଦେବାର ମଧ୍ୟ ଆୟୋଜନ କରୁଛୁ । କିନ୍ତୁ ସାହିତ୍ୟିକ ବୋଲି ଆପଣଙ୍କ ପାଖକୁ ବିନାମୂଲ୍ୟରେ କାଗଜ ପଠାଇବା କଣ ନୂଆ ପତ୍ରପତ୍ରିକା ମାନଙ୍କର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ? କାହିଁକି ଏପରି ଦାବୀ ?

୭. ମିଥ୍ୟାର ବିରୁଦ୍ଧରେ ଲଢ଼ିବାକୁ ଆପଣ ସର୍ବଦା ତତ୍ପର କି ନା ?

୮. ଆପଣ କଥା ଅନୁସାରେ - କେଉଁଠି କାମ କରିବା ଆପଣଙ୍କ ଦୟାରେ ସମ୍ଭବ ହେବ ?

ଅଧିକ କିଛି ଲେଖୁ ନାହିଁ । ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରଶ୍ନରେ କହିଲୁ ଭଲ-ମନ୍ଦ ଦୋଷ ଅଛି, ଯଦି ଆପଣ ଅନୁତାପ କରି ଦୁଃଖ ପ୍ରକାଶ କରି କ୍ଷମା ଭିକ୍ଷା କରିବେ । ନହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦୁଃଖ ନାହିଁ । ଯାହା ସୁନ୍ଦର, ଯାହା ସତ୍ୟ, ଯାହା ଶିବ କୁଙ୍କୁମ ତାର ସମାଦର କରିବ କିନ୍ତୁ ଯାହା ମିଥ୍ୟା, ଯାହା ଅନ୍ୟାୟ, ଯାହା ଅସୁନ୍ଦର ତା ବିରୁଦ୍ଧରେ କଲମ ଚଳେଇବାକୁ 'କୁଙ୍କୁମ' ଆଦୌ ଭୀତ ନୁହେଁ । ଇତି ।

ଦୁର୍ଗାପ୍ରସାଦ

ସମ୍ପାଦକ, କୁଙ୍କୁମ ।

ବିଜ୍ଞପ୍ତି

କୁଙ୍କୁମର ୧ମ, ୨ୟ, ୩ୟ, ୪ର୍ଥ ସଂଖ୍ୟା କପି ଆମ ନିକଟରେ ଜମା ନାହିଁ । କମ ସଂଖ୍ୟା ମଧ୍ୟ ବାକି ନାହିଁ, ସେଥିଯୋଗୁ ନୂତନ ଗ୍ରାହକ କେବଳ ଷଷ୍ଠ ସଂ ରୁ କରି ହେବ ।

ବିଜ୍ଞାପନ - ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ।

ଫଟୋଗ୍ରାଫ୍ ଗୁଡ଼ିକ ୨୦ ଖାଲି (୨½" x ୩")

ଫ୍ଲୋର ଗ୍ରହଣ କରା ହେବ ନାହିଁ । ଫଟୋଗୁଡ଼ିକର ପଛ[redacted]

ର ନାମ ଦେବା ଆବଶ୍ୟକ । ପ୍ରକାଶିତ ଫଟୋ - ମନୋଜ କୁମାର ଦାସ ।

ଫଟୋଗ୍ରାଫ ଫେରାଇ ଦିଆଯିବ । ଶ୍ରୀ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର ।

ଶ୍ରୀ ବାବନାନନ୍ଦ ପାଣି ।

ଉଦଗୋପ ଖଣ୍ଡ । ଶ୍ରୀ ... ।

Digitized by srujanika@gmail.com

Kumkuma 1(05)Feb1949 - 26

Regd No. B. 546

ଫଟୋ ଗ୍ରାଫ୍

ଆଲୋକ ଓ ଛାୟା - ଶ୍ରୀ ପୂର୍ଣ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ପାଣିଗ୍ରାହୀ ।

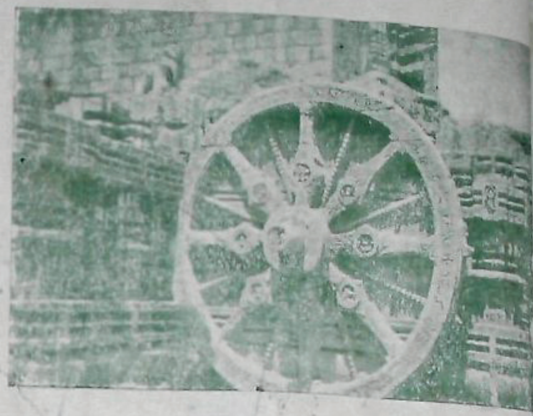

କୋଣାର୍କ - ଶ୍ରୀ ବିଭୁ ପ୍ରସାଦ ଦାସ ।

ବୃକ୍ଷ - ଶ୍ରୀ ଗଜେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ଦାସ ।

ପୁରୀ - ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟେନ୍ଦ୍ର ପଢ଼ିହାରୀ ।

← ଚିଲ୍କା - ଶ୍ରୀ ଜାନକୀ ଦାସ ।

ଶ୍ମଶାନ - ଶ୍ରୀ ଦୁର୍ଗା ଚରଣ ଗୁଣ୍ଡିଆ →

Published by Dev Mohapatra at 20, Tejpal Road, Bombay 24. & Printed by him at Kadri Press, Noor Manzil, Mohamedali Road, BOMBAY 3.

Digitized by srujanika@gmail.com